

14
ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑΞΙΣ Γ' - Δ.'

ΒΟΝ ΕΤΟΣ
συνδιδασκαλίας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΦΟΙΒΗ"
ΑΘΗΝΑΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Π. ΜΠΕΝΕΚΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Β' έτος συνδιδασκαλίας - Τάξεις Γ' και Δ'

Συνεργασία : ΤΡ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΦΟΙΒΗ»
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Β' και Γ' τάξη Γυμνασίου - Τεύχος Α

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΦΟΙΒΗ»

Copyright : ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΦΟΙΒΗ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ὁ δοξασμένος λαός

Ἔχομε ὅλα τὰ Ἑλληνόπουλα πατρίδα τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάδα μας εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες δοξασμένες χώρες τοῦ κόσμου καὶ τὶς πρῶτες παλιές. Χιλιάδες χρόνια πρὶν ἀπὸ μᾶς, ἤλθαν στὴ χώρα τούτη οἱ Ἕλληνες καὶ ἔκτισαν χωριά καὶ πόλεις. Γιὰ τοὺς παλιούς αὐτοὺς προγόνους μας διηγοῦνται πολλὲς ἱστορίες γιὰ θαυμαστά ἔργα καὶ κατορθώματα. Πολλὰ μοιάζουν σὰν παραμύθια καὶ θὰ τὰ μάθουμε σὲ τοῦτο τὸ βιβλίο πὺ λέγεται Μυθολογία.

Στὴν ἀρχὴ οἱ Ἕλληνες, ὅπως ὅλοι οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου, δὲν ἤξεραν γράμματα καὶ τέχνες. Ζοῦσαν ἐπάνω στὰ βουνὰ μὲ τὰ κοπάδια τους ἢ κάτω στοὺς κάμπους καλλιεργῶντας τὴ γῆ.

Γρήγορα ἀγάπησαν τὴ θάλασσα πὺ ἦταν τόσο ὁμορφὴ. Κατοίκησαν στὰ παράλια καὶ ἔκαναν πλοῖα νὰ ταξιδεύουν σ' ὅλον τὸν

κόσμο. Σὲ λίγο ἔγιναν πρῶτοι στὴ θάλασσα. Κανένας λαὸς δὲν ἤμποροῦσε νὰ τοὺς ξεπεράσῃ. Μὲ τὰ γοργοτάξιδα καράβια τοὺς ἔφερναν ἀπὸ τὶς ξένες χῶρες ὅλου τοῦ κόσμου τὰ καλά. Ἔτσι ἄρχισαν νὰ κτίζουν μεγάλες πόλεις κοντὰ στὴ θάλασσα. Τὶς πόλεις τοὺς τὶς ἐστόλιζαν μὲ ὠραίους ναοὺς, μεγάλους δρόμους, μὲ θεάτρα καὶ γυμναστήρια, ἀγάλματα καὶ βωμοὺς.

Πρῶτοι ἔγιναν οἱ πρόγονοί μας στὶς τέχνες καὶ στὰ γράμματα. Ἔμαθαν νὰ γράφουν καὶ νὰ λογαριάζουν μὲ ἀριθμούς. Ἐγγραφαν σοφὰ βιβλία πὰρ τὰ διαβάζουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου μέχρι σήμερα. Ἔμαθαν νὰ δουλεύουν στὸ ἀσήμι καὶ στὸ μάρμαρο καὶ στὸ χρυσάφι μὲ μεγάλη τέχνη. Αὐτὰ τὰ γράμματα καὶ αὐτὲς τὶς τέχνες οἱ Ἕλληνες τὰ δίδαξαν καὶ στοὺς ἄλλους λαοὺς ποὺ ἦσαν ἀγράμματοι καὶ ἀμόρφωτοι, «βάρβαροι», καθὼς τοὺς ἔλεγαν οἱ πρόγονοί μας.

Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λαοὺς ἐζήλεψαν τὴ χώρα μας καὶ μὲ στρατοὺς ἀμέτρητους ἦλθαν νὰ τὴ σκλαβώσουν. Ὅμως οἱ Ἕλληνες ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἐνίκησαν καὶ τοὺς ἐταπεινώσαν. Ἐκῆναν τὴν Ἑλλάδα μας «ἰομορφή, πλοῦσια καὶ ἄπαρτη». Ὅλα τὰ παιδιά τοῦ κόσμου μαθαίνουν γιὰ τοὺς ἥρωες καὶ τὰ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων. Πιὸ πολὺ ἀξίζει νὰ μάθουμε ἐμεῖς, ποὺ εἴμαστε Ἑλληνόπουλα, γιὰ τοὺς μεγάλους αὐτοὺς προγόνους μας, τὸ δ ὀ ξ α σ μ ἔ ν ο λ α ὀ.

2. Οἱ ἀθάνατοι θεοὶ

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἦταν εὐσεβὴς καὶ θεοφοβούμενος. Στους θεοὺς ποὺ ἐπίστευε ἔκτισε μὲ μεγάλη τέχνη τοὺς πιὸ ὠραίους ναοὺς τοῦ κόσμου, ὅλο μάρμαρο καὶ χρυσὸ καὶ πολὺτιμα πετράδια.

Ἦταν ἀκόμη πρὶν ἔλθῃ ὁ Χριστὸς στὸν κόσμον νὰ διδάξῃ τὴν ἀλήθεια. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἀντὶ νὰ λατρεύουν τὸν ἕνα ἀληθινὸ θεό, ἐπίστευαν σὲ πολλοὺς. Ἐπίστευαν ὅμως βαθεῖα καὶ ἐλάτρευαν τοὺς θεοὺς μὲ εὐλάβεια. Δώδεκα ἔθεωρουσαν τοὺς πιὸ μεγάλους. Ἐπίστευαν πὼς ἦσαν ἀθάνατοι καὶ ἐκυβερνοῦσαν τὸν κόσμον. Σ' αὐτοὺς ἔκαναν τὴν προσευχὴ τους καὶ ἐθυσίαζαν, δηλαδὴ ἐπρόσφεραν σφάγια.

Ἐπίστευαν πὼς κάθονταν ψηλὰ στὴν κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ πιὸ ψηλοῦ βουνοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ Ὀλύμπιοι λοιπὸν αὐτοὶ θεοί, ἔτρωγαν ἓνα φαγητὸ ποῦ τὸ ἔλεγαν ἀμβροσία καὶ ἔπιναν ἓνα γλυκὸ πιοτό, τὸ νεκταρ.

Πατέρας τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ἦταν ὁ Ζεὺς ἢ Δίας. Εἶχε τὸ θρόνο του στὸ πῦρ ψηλὸ μέρος τοῦ Ὀλύμπου. Στὰ χέρια του κρατοῦσε τὸν κεραυνό. Μ' αὐτὸν ἐτιμωροῦσε τοὺς κακοὺς. Στὰ πόδια του καθόταν ὑπερήφανος αἰτὸς νὰ δείχνῃ τὴν δύναμί του. Ὅταν ἐκίνοῦσε τὸ κεφάλι του, ἔλεγαν, ἐσείετο ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ ἀστραφε καὶ ἐβρόντα.

Δεξιά του καθόταν ἡ Ἥρα, ἡ μεγάλη θεά, ἡ γυναίκα τοῦ Δία. Ἀριστερά του ἡ ὥραία καὶ σοφὴ κόρη του, ἡ Ἀθηνᾶ. Ἡ Ἀθηνᾶ ἦταν θεὰ τῆς Σοφίας καὶ τῆς Τέχνης. Αὐτὴ ἐδίδαξε στοὺς ἀνθρώπους τίς τέχνες καὶ τὰ γράμματα. Λέγουν πὼς ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Δία ὅταν ὁ θεὸς Ἡφαιστος τοῦ ἔδωκε μία τσεκούριά. Οἱ Ἕλληνες, ποὺ ἀγαποῦσαν τίς Τέχνες καὶ τὰ γράμματα, τὴν ἐλάτρευαν πῶς πολὺ. Πρὸς χάριν τῆς ἔδωσαν στὴν πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος τὸ ὄνομά της. Πρὸς τιμὴν της στὴν Ἀκρόπολι ἐκτίσαν τὸν πῦρ ὥραϊο ναὸ τοῦ κόσμου, τὸν Παρθενῶνα.

Ἀδελφὸς τοῦ Δία ἦταν ὁ θεὸς Ποσειδῶν. Ὁ Ποσειδῶν ἦτο ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης. Κάτω ἀπὸ τὰ βαθεῖα γαλάζια νερά εἶχε τὸ παλάτι του. Στὰ χέρια του κρατοῦσε τὴν τρίαινα. Ὅταν ἐθύμωνε, ἔλεγαν, ἐκτυποῦσε μὲ τὴν τρίαινά του τὴν θάλασσα καὶ ἐσηκῶνετο μεγάλη τρικυμία. Ἀλλοίμονο στοὺς ναυτικούς πο ἀξίδευαν ἐκεῖνη τὴν ὥρα. Ὅταν πάλι ἤθελε, διέταζε νὰ γαλὶ νέψῃ ἡ θάλασσα καὶ οἱ ναῦτες ὀλόχαροι γυρνοῦσαν στὰ σπίτια τους.

Ὁ Δίας εἶχε κοντὰ του πάντοτε καὶ ἓναν ἄλλο θεὸ ἓνα ὁμορφὸ παλληκάρι μὲ φτερωτὰ πόδια. Ἦταν ὁ Ἑρμῆς ὁ ἀγγελιοφόρος, δηλ. ὁ ταχυδρόμος τῶν θεῶν. Ὅταν ὁ Δίας ἤθελε νὰ μὴνύσῃ κάτι στοὺς ἀνθρώπους ἐστελνε τὸν Ἑρμῆ καὶ αὐτὸς σὰν ἀστραπὴ κατέβαινε ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο κρατῶντας στὸ χέρι του τὸ «κηρύκειο».

Ἄλλος δυνατὸς θεὸς ἦταν ὁ τρομερὸς Ἄρης. Ἦταν ὁ θεὸς τοῦ πολέμου. Ὅπου πόλεμος καὶ μάχη ὁ Ἄρης ἦταν ἐκεῖ. Πότε ἔπαιρνε τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων καὶ ποτε τῶν ἐχθρῶν. Ἦταν φιλοπόλεμος. Ἠξέυρε τὴν τέχνη τῆς μάχης. Καθόταν ἐπάνω σ' ἓνα πολεμικὸ ἄρμα καὶ ἀλλοίμονο στὸν ἐχθρὸ ποὺ θὰ βρισκόταν ἐμπρὸς του. Γιαυτὸ οἱ ἀνθρώποι τὸν ἐμισοῦσαν, ἀλλὰ καὶ τὸν

Ἐναντίας μὲ τὸν Ἄρη ἦτο ὁ λαμπρὸς Ἀπόλλων. Οἱ Ἕλληνες τὸν ἐθεωροῦσαν θεὸ τῆς Μουσικῆς καὶ τοῦ Ἥλιου. Στὰ χέρια του κρατοῦσε μία λύρα καὶ σκορποῦσε γύρω του τὴ χαρὰ καὶ τὴν εἰρήνην. Ἦταν ὁ πιὸ εὐγενικὸς θεὸς ὁ Ἀπόλλων καὶ οἱ Ἕλληνες τοῦ ἐχάρισαν πολλὰ ὠραῖα ποιήματα καὶ ἐπαινετικὰ τραγούδια.

Κατώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς θεοὺς ἦτο ὁ Ἡφαιστος. Στραβοπόδης καὶ σχεδὸν παράλυτος ἐκαθόταν κοντὰ στὴν τετράψηλη φωτιά του καὶ ἐφτιαχνε συνεχῶς ὄπλα καὶ ἄρματα ὠραῖα γιὰ τοὺς ἥρωες καὶ τοὺς θεοὺς. Ἦταν θεὸς τῆς φωτιᾶς καὶ τῆς Τέχνης. Ἐμεῖς σήμερα θὰ τὸν ἐλέγαμε μηχανικό. Ἦταν ἄριστος στὴν τέχνη του ἀλλὰ ἦταν κακορρίζικος.

Μὰ δὲν ἦσαν αὐτοὶ μόνον. Σὰν καλοὶ κυνηγοὶ ποῦ ἦταν οἱ Ἕλληνες ἐλάτρευαν καὶ τὴν θεὰ τοῦ κυνηγίου, τὴν Ἄρτεμι. Ἡ θεὰ αὐτὴ ἔτρεχε στὰ δάση ἔχοντας τόξο καὶ ἀργυρόχρυσα βέλη νὰ κυνηγᾷ. Ἐπροστάτευε τοὺς κυνηγοὺς καὶ τὰ δάση. Τὸ πιὸ ἀγαπημένον ζῶον τῆς ἦτο τὸ ἄκακο ἐλάφι μὲ τὰ χρυσὰ του κέρατα.

Ἡ Δήμητρα ἦταν θεὰ τῆς Γεωργίας. Ἐπροστάτευε τοὺς γεωργοὺς καὶ ἔκανε τὴ γῆ νὰ φέρη πλούσιους καρπούς.

Ἡ πιὸ ὁμορφὴ θεὰ ἦταν ἡ Ἀφροδίτη. Ἦταν θεὰ τῆς ὠραιότητος. Πολλὰ κακὰ εἶχε φέρει αὐτὴ ἢ θεὰ στοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς θεοὺς ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειά της.

Τέλος ἡ πιὸ γλυκεῖα καὶ πονόψυχη θεὰ ἦταν ἡ Ἑστία. Ἦταν θεὰ τοῦ σπιτιοῦ. Μὲ τὴν θεῖα χάρι τῆς καὶ τὴν ἀπλὴ ψυχὴ της ἐπροστάτευε τὴν οἰκογένεια. Ἐδινε παρηγοριὰ καὶ ἐλπίδα στοὺς ξενητεμένους καὶ ἔφερνε τὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐτυχία στὸ σπίτι.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες εἶχαν καὶ ἄλλους κατώτερους θεοὺς. Ὁ Πλούτων ἦταν ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου. Ἐπαιρνε τὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ὁ ἰδικὸς μας ὁ Χάρος. Ὁ Αἴολος ἦταν ὁ θεὸς τῶν ἀνέμων. ποῦ κρατοῦσε φυλακισμένους τοὺς ἀνέμους καὶ τοὺς ἄφηνε ὅταν ἤθελε αὐτός. Ὁ Ἀσκληπιὸς ἦταν ὁ θεὸς τῆς ἰατρικῆς.

— Βρῆτε τὴν ὠραῖα ἱστορία ποῦ μιλάει πῶς ἡ Ἀθηναῖ ἐχάρισε τὸ ὄνομά της στὴν Ἀθήνα.

— Παρατηρήστε τὴν εἰκόνα μὲ τοὺς δώδεκα Θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου καὶ γράψτε τὰ ὀνόματά τους καὶ ὅ,τι ξεχωριστὸ βλέπετε στὸν καθένα ἀπὸ αὐτούς.

3. Οί μεγάλοι ήρωες

Ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς Ἕλληνες ἔζησαν μερικοὶ ποὺ διακρίθηκαν στὴ γνῶσι καὶ στὴν ἀρετὴ, στὴν δύναμι καὶ στὴν ἀνδρεία. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ ἦσαν ἀνίκητοι στὸν πόλεμο, πρῶτοι στὴ σοφία καὶ ἀγαποῦσαν τοὺς συνανθρώπους τους.

Ὅλη τους τὴ ζωὴ τὴν ἐπέρασαν παλεύοντας ποτε μὲ τ' ἄγρια θηρία καὶ ποτε μὲ τοὺς ἐχθρούς.

Τοὺς καλοὺς καὶ γενναίους αὐτοὺς ἀνθρώπους οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐτιμοῦσαν καὶ τοὺς ἐλάτρευαν σὰν θεοὺς. Τοὺς ἔστησαν μνημεῖα καὶ βωμούς, τοὺς ἔκαναν γιορτές. Ἐπίστευαν μάλιστα, πὼς πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς γεννήθηκαν ἀπὸ κάποιον θεὸ ἢ θεά. Αὐτοὶ εἶναι οἱ μεγάλοι ἥρωες καὶ ἡμίθεοι.

Τέτοιοι ἦσαν ὁ ἀθάνατος Ἡρακλῆς, ποὺ ὅλη του τὴ ζωὴ τὴν ἐπέρασε παλεύοντας μὲ τὰ θηρία καὶ τοὺς κακοποιούς, γιὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς συμπατριῶτες του ἀπὸ τὴν δυστυχία.

Ὁ Θησέας, ποὺ ἀγωνίστηκε νὰ ξεκαθαρίσῃ τὸν τόπο ἀπὸ τοὺς κακούργους καὶ νὰ ἐλαφρώσῃ τὴν πατρίδα του ἀπὸ τοὺς βαρεῖς φόρους.

Ὁ ἡρωϊκὸς Ἀχιλλέας, ποὺ σκοτώθηκε στὴν Τροία πολεμώντας, γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Πατρίδος του, ἦταν τὸ καύχημα τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ πονεμένος θαλασσομάχος Ὀδυσσεύς, ποὺ δὲν ξεχνοῦσε ποτὲ τὴν πατρίδα του καὶ τὸ σπίτι του, εἴκοσι χρόνια πολεμώντας καὶ παλεύοντας σ' ἄγριους τόπους. Ὁ Ἰάσονας ποὺ ὠργάνωσε ἐκστρατεία σ' ἐπικίνδυνα μέρη νὰ φέρῃ πίσω στὴν Ἑλλάδα τὸ χρυσόμαλλο δέρασ, ποὺ τὸ κρατοῦσε βάρβαρος βασιλιάς.

Τὰ κατορθώματα μερικῶν ἡρώων θὰ μᾶς διηγηθῇ ἡ Μυθολογία μας αὐτῇ.

Θὰ μάθωμε πὼς ἡ πιὸ μεγάλη τιμὴ γιὰ τὸν Ἕλληνα εἶναι νὰ γίνῃ ἀξιοπαλληκάρι γιὰ τὴν πατρίδα του καὶ ἀγαπημένος στοὺς θεοὺς, ποὺ ὁδηγοῦν τὰ βήματά του. Αὐτῇ εἶναι ἡ Μυθολογία μας. Πολλὰ πρόσωπα εἶναι φανταστικά. Καὶ πολλὲς πράξεις τους ὑπερβολικὲς. Ἀλλὰ ὅλα θέλουν νὰ μᾶς διδάξουν τὴν ἀρετὴ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΙΑΣΟΝΑΣ

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗΣ ΕΚΕΤΡΑΤΕΙΑΣ

1. 'Ανατροφή του 'Ιάσονα

Ο 'Ιάσωνας ἦταν γυιὸς τοῦ βασιλιᾶ Αἴσωνα πού χιλιάδες χρόνια πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς ἐβασίλευσε στὴν πόλι 'Ιωλκὸ, κοντὰ στὸ σημερινὸ Βόλο. Λίγον καιρὸ ἐβασίλευσε ὁ Αἴσωνας. Ὁ ἀδελφός του Πελίας, ἄνθρωπος φιλόδοξος καὶ κακόψυχος, ἐδιώξε τὸν Αἴσωνα καὶ ἔγινε αὐτὸς βασιλιάς. Ὁ μικρὸς 'Ιάσωνας ἐκινδύνευε ἀπὸ τὴν θεῖο του Πελίᾳ. Γι' αὐτὸ ὁ πατέρας του τὸν ἔστειλε νὰ μορφωθῆ στὸ σχολεῖο τῶν ἡρώων, στὸν πύθ σοφὸ διδάσκαλο τῆς ἐποχῆς του, τὸν Χείρωνα, πού ἦταν Κένταυρος.

Ἐκεῖ βρῆκε ὁ 'Ιάσωνας καὶ ἄλλους ἥρωες πού ἔγιναν φίλοι του. Ἀκολουθώντας πιστὰ τὶς συμβουλές τοῦ διδασκάλου του καὶ γυμνάζοντας τὸ κορμί του, ἔγινε ἄνδρας σοφὸς καὶ παλληκάρι δυνατό. Σὰν ἐτελείωσε τὶς σπουδές του, ἀποχαιρέτησε τὸν Χείρωνα μὲ συγκίνησι καὶ ἐπῆρε τὸν δρόμο τοῦ γυρισμοῦ. Θὰ ἐπῆγαινε στὸν θεῖο του Πελίᾳ νὰ ζητήσῃ τὸ θρόνο πού ἀρπαξε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ἀπὸ μακριὰ ἀντίκρισε τὴν πλούσια πεδιάδα τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐχάρηκε ἡ καρδιά του. Μὲ μεγάλα βήματα προχωρεῖ τώρα τὸ λαμπρὸ παλληκάρι, ὥσπου ἔφτασε σ' ἓνα ποτάμι, τὸν Ἄναυρο. Ἐκεῖ βλέπει μιὰ φτωχὴ γρηοῦλα πού καθόταν λυπημένη.

— Τί ἔχεις, κυρούλα μου, τὴν ἐρωτᾷ.

— Σὲ παρακαλῶ, παλληκάρι μου, πέρασέ με ἀπέναντι, εἶμαι γρηὰ καὶ δὲν ἔμπορῶ, τοῦ ἀποκρίνεται.

Ὁ εὐγενικὸς 'Ιάσωνας πρόθυμα ἐσήκωσε στοὺς ὤμους του τὴ γρηὰ καὶ τὴν ἐπέρασε ἀπὸ τὸ θολὸ ποτάμι. Μόλις ὅμως τὴν ἄφησε κάτω, ἡ γρηὰ ἄλλαξε μορφή. Ἐγινε ἡ θεὰ Ἥρα.

Ὁ 'Ιάσωνας ξαφνιάστηκε ἀλλὰ ἡ Ἥρα τοῦ εἶπε :

— Μὴ φοβᾶσαι, 'Ιάσωνα. Εἶμαι ἡ θεὰ Ἥρα καὶ θέλησα νὰ δοκιμάσω τὴν καλωσύνη σου. Βλέπω ὅμως πὼς ἔχεις εὐγενική ψυχή. Γι' αὐτὸ ἀπὸ σήμερα θὰ εἶμαι πάντα μαζί σου. Θὰ ὀδηγῶ τὰ βήματά σου.

Αὐτὰ εἶπε ἡ μεγάλη θεὰ καὶ ἐξαφανίστηκε. Ὁ Ἰάσωνας χαρούμενος ἐπῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὸ παλάτι τοῦ Πελίας. Γιὰ μιὰ στιγμή βλέπει πῶς τοῦ ἔλειπε ἓνα σανδάλι, δηλαδή πέδιλο. Τὸ εἶχε πάρει τὸ ποτάμι τὴν ὥρα ποὺ τὸ περνοῦσε.

Ἔγινε μονοσάνδαλος.

— Τί ἦταν οἱ Κένταυροι ; Ρωτῆστε τὸ δάσκαλό σας.

2. Ὁ Ἰάσωνας στὸ παλάτι τοῦ Πελίας

Σὰν ἔφθασε στὸ παλάτι τοῦ Πελίας ὁ Ἰάσωνας, ζήτησε νὰ ἰδῆ τὸ θεῖο του. Ὁ Πελίας ὑποδέχτηκε μὲ εὐγένεια τὸν Ἰάσωνα, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζῃ. Ἐθαύμαζε μόνον τὸ ὠραῖο κορμί του καὶ τὴν ἐξυπνάδα του. Κάποια στιγμή τὸ μάτι του πέφτει στὰ πόδια τοῦ παλληκαριοῦ. Φόβος καὶ τρόμος ἐκυρίεψε τὸν Πελίας σὰν εἶδε πῶς τοῦ ἔλειπε ἓνα πέδιλο. Διότι ἓνας χρησμός τοῦ Μαντείου ἔλεγε : Πελία, θὰ πάθῃς μεγάλο κακὸ ἀπὸ ἓνα μονοσάνδαλο, ποὺ θάρθῃ στὸ παλάτι σου.

Ἐρώτησε τότε νὰ μάθῃ τ' ὄνομά του. Ἀκούοντας πῶς εἶναι ὁ Ἰάσωνας, ὁ γυῖος τοῦ Αἰσώνα, ποὺ ἔδιωξε ἀπὸ τὸ θρόνο, ἄρχισε νὰ σκέπτεται πῶς θὰ τὸν ξεφορτωθῇ. Πονηρὸς ὅμως καθὼς ἦταν ὁ Πελίας, δὲν ἐφάνερωσε τὸ σκοπὸ του. Γιὰ νὰ τὸν καλοπιάσῃ μάλιστα ἐκάλεσε τοὺς ἄρχοντες καὶ τοῦ ἔκανε μεγάλο τραπέζι καὶ μεγάλες τιμές. Στὸ τέλος τοῦ εἶπε :

«— Παιδί μου, 'Ιάσωνα. 'Εγώ πιά σέ λίγο θά φύγω ἀπό τὸν θρόνο, γιατί εἶμαι γέρος. Θέλω ἓνα γενναῖο παλληκάρι σὰν καὶ σένα νὰ βασιλέψῃ σ' αὐτὸν τὸ λαό. 'Εσὺ θά βασιλέψῃς, ἀν κάμῃς κάποιο μεγάλο κατόρθωμα πού θά σέ τιμήσῃ καὶ θά σέ κάμῃ ξακουστό. Γι' αὐτὸ σοῦ προτείνω νὰ πᾶς νὰ φέρῃς πίσω στὴν 'Ελλάδα τὸ χρυσόμαλλο δέρμα πού τὸ κρατᾷ ἓνας βάρβαρος βασιλιάς.

'Ἄλλο πού δὲν ἤθελε ὁ 'Ιάσωνας. Εἶχε ἀκούσει τὴν συγκινητικὴ ἱστορία γιὰ τὸ χρυσόμαλλο δέρμα στὸ σχολεῖο τῶν ἡρώων καὶ τοῦ εἶχε γεννηθῆ μέσα του ἓνα ὄνειρο, νὰ τὸ φέρῃ πίσω στὴν πατρίδα του. Δὲν ἤξερε ὅμως, πῶς ὁ Πελλίας λέγοντας αὐτό, ἤθελε τὸ κακό του. Τὸ ταξίδι ἐκεῖνο ἦταν ἐπικίνδυνο καὶ κανεὶς δὲν θά ἐγύριζε εὐκολὰ ζωντανός. 'Ἐτσι ἤλπιζε ὁ Πελλίας ὅτι θά διώξῃ τὸν 'Ιάσωνα γιὰ πάντα γιὰ νὰ μὴν τοῦ πάρῃ τὴν βασιλεία του.

3. 'Ο Φριξος, ἡ 'Ελλη καὶ τὸ Χρυσόμαλλο δέρμα.

'Ο 'Ιάσωνας ἐργώριζε τὴν ἱστορία αὐτή. Στὰ παλαιὰ χρόνια ζοῦσε ἓνας βασιλιάς πού λεγόταν 'Αθάμας μὲ τὴν καλὴ γυναίκα του Νεφέλη. 'Εβασίλευε στὸν 'Ορχομενὸ τῆς Βοιωτίας. Πολὺ λίγο ὅμως ἐζήσαν μαζί, γιατί ἡ Νεφέλη πέθανε ἀφήνοντας ὄρφανά τὰ δύο παιδιὰ τους, τὸν Φριξο καὶ τὴν 'Ελλη.

'Ο 'Αθάμας ἐπῆρε ἄλλη γυναίκα, τὴν 'Ινώ, μία κακοψύχη καὶ φθονερὴ μητριά πού μισοῦσε τὸν Φριξο καὶ τὴν 'Ελλη. Τόσο πολὺ τὰ μισοῦσε πού κατάφερε τὸν 'Αθάμα μὲ κολακείες καὶ μὲ πονηρὲς πράξεις νὰ θυσιάσῃ τὰ παιδιὰ.

'Ἡ Νεφέλη τότε βγῆκε ἀπὸ τὸν κάτω κόσμο καὶ ἀπλώθηκε σὰν σύννεφο γύρω στὰ ἀγαπημένα τῆς παιδιὰ. Λίγο πρὶν θυσιασθοῦν τοὺς ἄφησε ἓνα δυνατὸ κριάρι μὲ ὀλόχρυσα μαλλιά καὶ ἔφυγε. 'Ο Φριξος καὶ ἡ 'Ελλη ἐκαβαλλίκεψαν στὴ ράχη τοῦ κριαριοῦ καὶ ἐκεῖνο ἄρχισε νὰ πετᾷ στὸν ἀέρα. 'Ἐπέρασε κάμπους καὶ βουνὰ, νησιά καὶ θάλασσες μακριὰ ἀπ' τὴ χώρα τους γιὰ νὰ σώσῃ τὰ δύο παιδιὰ. 'Ἐνῶ ὅμως ἐπετοῦσαν ἐπάνω ἀπὸ μία στενὴ θάλασσα, ἡ καημένη ἡ 'Ελλη ζαλίστηκε καὶ ἔπεσε μέσα.

'Ο Φριξος ἐζήτησε νὰ βρῇ τὴν ἀδελφή του μὰ ἦταν πιά ἀργά. Εἶχε πνιγῆ. 'Ἐκλαψε τὸ χαμό τῆς καὶ ὕστερα καβαλλικεύοντας τὸ χρυσόμαλλο κριάρι ἐξακολούθησε τὸ πέταγμα του. 'Απὸ τότε τὸ στενὸ ἐκεῖνο ὀνομάζεται 'Ελλήσποντος. 'Ο Φριξος ἔφτασε σ' ἓνα ζένο μέρος πολὺ πλούσιο, πού τὸ ἔλεγαν Κολχίδα. 'Ο βασι-

λιάς τοῦ τόπου ὁ Αἰήτης, τὸν δέχτηκε καὶ τὸν ἐκράτησε στὸ παλάτι του. Ὁ Φρίξος, γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ τὸν θεὸ πού τὸν ἔσωσε καὶ τὸν Αἰήτη, ἐθυσίασε τὸ κριάρι στὸν θεό. Τὸ χρυσόμαλλο δέρμα τὸ ἐδώρισε στὸν Αἰήτη.

Ὑπερήφανος ὁ Αἰήτης, γιὰ τὸ δῶρο πού εἶχε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, τὸ ἐκρέμασε σὲ μίᾳ βελανιδιά τοῦ κήπου του, νὰ τὸ βλέπουν ὅσοι περνοῦν. Κάτω ἀπὸ τὴ βελανιδιά ἔβαλε ἓνα ἄγρυπνο τρομερὸ δράκοντα νὰ τὸ φυλάῃ.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Φρίξου καὶ τῆς Ἑλλης καὶ αὐτὸ τὸ χρυσόμαλλο δέρμα, πού ἐζήτησε ὁ Πελλίας.

4. Ὁ Ἰάσωνας ὀργανώνει τὸ ταξίδι

Ἀνόητος δὲν ἦταν ὁ Ἰάσωνας νὰ ταξιδέψῃ μόνος του. Σ' αὐτὸ τὸ ταξίδι ὅλοι οἱ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος ἔπρεπε νὰ πάρουν μέρος. Διότι μόνον ὅλοι μαζί καὶ ἐνωμένοι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔμπορῶσαν νὰ φέρουν πίσω τὸ χρυσόμαλλο δέρμα. Ἔστειλε λοιπὸν κήρυκες σ' ὅλη τὴ χώρα νὰ προσκαλέσουν τὰ καλύτερα παλληκάρια τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὰ πρόθυμα ἔτρεξαν νὰ βοηθήσουν τὸν καλύτερό τους φίλο, πού εἶχαν ἀνατραφῆ στὸ ἴδιο σχολεῖο.

Ἦλθε ὁ φημισμένος Ἡρακλῆς μὲ τὰ φαρμακερά του βέλη κι' ὁ ξακουστὸς Θησεύς, τὸ καμάρι τῆς Ἀθήνας. Ἐτρεξαν τ' ἀγαπημένα ἀδελφία Κάστορας καὶ Πολυδεύκης, ὁ πλούσιος βασιλιάς Πη-

λέας και άλλοι πολλοί. Ἐκεῖ ἔφθασε και ὁ Ἄργος, ὁ καλύτερος ναυπηγός, δηλαδή τεχνίτης πλοίων πού ἔκανε πλοῖα γοργοτάξιδα.

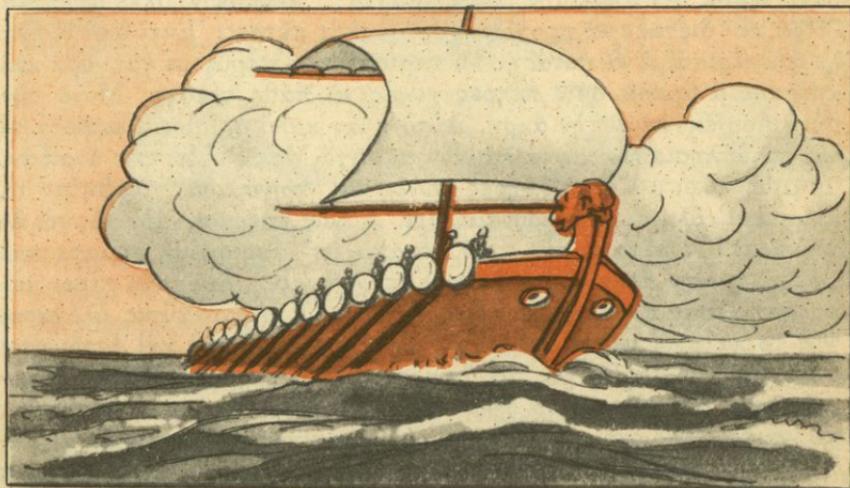
Σάν μαζεύτηκαν οἱ ἥρωες ὅλοι μαζί, ἡμέρες πολλές γυμνάζονταν και ἐδοκίμαζαν τὰ ἄρματά τους. Ἐκουβάλλησαν ξύλα γερά στην ἀκροθαλασσιά και ὁ Ἄργος μὲ πολλή τέχνη ἐσχεδίασε τὸ καράβι.

Δουλεύοντας μέρα και νύχτα, τὸ καράβι ἔγινε ὠραῖο, στέρεο, χωρὶς νὰ φοβᾶται τὰ κύματα. Τὸ ἔσυραν στὴ θάλασσα και τὸ ἐβάφτισαν «Ἄργῶ» ἀπὸ τὸ ὄνομα ἐκείνου πού τὸ ἔφτιαξε.

Ἔβαλαν στὶς ἀποθήκες του τρόφιμα, νερὸ και ὄπλα. Ἐθυσί-ασαν στοὺς θεοὺς νὰ τοὺς βοηθήσουν και μπῆκαν ἀποφασιστικοὶ μέσα περιμένοντας τὸν Ἰάσωνα.

Στὸ μεταξύ ὁ Ἰάσωνας ἔφερε ἀπὸ μακριὰ τὸν μεγάλο μουσικὸ Ὀρφέα, νὰ τοὺς διασκεδάζῃ μὲ τὴ λύρα του και τὸν μάντη Ἰδμονα. Τότε μόνον ἔδωσε διαταγὴ νὰ ξεκινήσουν. Γεμάτοι ἐνθουσιασμὸ ἔβαλαν πλώρη γιὰ τὴν Κολχίδα. Στὴν πλώρη ὄρθιος ὁδηγὸς ὁ Ἰάσωνας και στὴν πρύμνη ὁ Ὀρφέας ἔπαιζε τὴν γλυκεῖα του λύρα μὲ ρυθμὸ ἐνῶ οἱ ναῦτες ἐτραβοῦσαν τὰ κουπιά μὲ δύναμη και ἐλπίδα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ἰάσωνα πού ὠνομάστηκε Ἄργοναυτικὴ ἐκστρατεία, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ καραβιοῦ. Οἱ ναῦτες του πῆραν και αὐτοὶ τὸ ὄνομα Ἄργοναῦτες.

5. 'Ο 'Ιάσοντας με τούς 'Αργοναῦτες στὴν Κολχίδα

Μόλις ξεκίνησε ἡ 'Αργώ, ἐλαφρὸ ἀεράκι ἄρχισε νὰ φουσκώνει τὰ πανιά. Ἡ 'Αργώ ὑπερήφανα ἐσχίξε τὰ ἀσπρογάλαζα νερά τοῦ Αἰγαίου ἡμέρες πολλές. Περνώντας τὰ νησιά Λῆμνο καὶ Σαμοθράκη ἐφθασαν κοντὰ στὸν 'Ελλήσποντο, ὅπου εἶχε πνιγῆ ἡ 'Ελλη. Ἐκεῖ βροῦσαν ἕνα γέρο-μάντη, τὸν Φινέα. Ἦταν τυφλὸς διότι εἶχε κάμει ἕνα ἀμάρτημα βαρύ. Ὅταν καθόταν γιὰ φαγητὸ ἔρχονταν κάτι μεγάλα ἄγρια πουλιὰ καὶ τοῦ τὸ ἔτρωγαν. Τὰ ἔλεγαν 'Αρπυιες. Τὰ παλληκάρια λυπήθηκαν τὸν γέρο καὶ σκότωσαν τίς 'Αρπυιες. Εὐχρηστημένος ὁ Φινέας τοὺς ἔδωσε μιὰ συμβουλή:

— Μόλις φύγετε ἀπ' ἐδῶ, παλληκάρια μου, τοὺς εἶπε, θὰ φθάσετε σ' ἕνα μέρος ἐπιλήθυνο, ὅπου δύο βράχοι ἀνοιγοκλείνουν σ' ἕνα στενὸ πέρασμα. Ὅποιο καράβι τολμήσῃ νὰ περάσῃ τὸ συντρίβουν. Ὅταν πλησιάσετε, νὰ ἀφήσετε νὰ πετάξῃ ἕνα περιστέρι. Ἄν ἐκεῖνο προφθάσῃ νὰ διαβῆ χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε, τότε καὶ σεῖς τραβᾶτε μὲ ὄρμη τὰ κουπιὰ καὶ θὰ γλυτώσετε.

Αὐτὰ τοὺς εἶπε ὁ μάντης καὶ τὸ γοργοτάξιδο καράβι ἐπῆρε ἄροβο τὸ δρόμο του. Γρήγορα ἐφθασαν στὸ Βόσπορο. Τὰ μάτια τῶν ἡρώων ἔπεσαν ἐπάνω στοὺς φοβεροὺς βράχους, ποὺ ὁ ἕνας κτυποῦσε μὲ μανία ἐπάνω στὸν ἄλλον. Θεόρατα κύματα σηκώνονταν ψηλά ὡς τὸν οὐρανὸ. Ἦταν οἱ Συμπληγάδες Πέτρες, γιὰ τίς ὁποῖες εἶχε μιλήσει ὁ Φινέας. Στὴν ἀρχὴ οἱ ἥρωες ἐδείλιασαν. Ὅμως δὲν ἐδείλιασε καὶ ὁ 'Ιάσοντας. Προσευχῆθηκε στὴν θεὰ "Ἡρα καὶ διέταξε νὰ προχωρήσουν ὡς τίς πέτρες. Ἐκεῖ ἄφησε ἕνα λευκὸ περιστέρι νὰ πετάξῃ. Τὸ περιστέρι ἐφτερούγισε γρήγορα καὶ ἐπέρασε ἀνάμεσα στὶς πέτρες χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε. Μόνο τὴν οὐρά του ἔκοψαν στὴν ἄκρη. Αὐτὸ ἦταν καλὸ σημάδι. Θαρρετὰ οἱ ναῦτες ἐπλησίασαν κοντὰ λάμνοντας σιγά. Μόλις οἱ πέτρες ἀνοιξαν, μὲ μιᾶς ὅλοι μαζί μὲ ζωηρὸς φωνὴς καὶ γρηγοράδα ἐτράβηξαν τὰ κουπιὰ μ' ὅλη τους τὴ δύναμι. Ἡ 'Αργώ ἐπέρασε! Ἡ 'Αργώ ἐγλύτωσε! Ἐπέταξε σὰν πουλὶ ἐπάνω στ' ἀφρισμένα κύματα καὶ βρέθηκε στὴν ἄλλῃ ἄκρη. Μόνον στὴν πρῶμνη, δηλ. στὸ πίσω μέρος, τῆς ἔσπασαν οἱ πέτρες ἕνα κομμάτι. Οἱ 'Αργοναῦτες ὀλόχαροι γιὰ τὸ κατόρθωμά τους ἔκαμαν θυσία στοὺς θεοὺς καὶ ἀτρόμητοι συνέχισαν τὸ ταξίδι γιὰ τὸν ἄγνωστο τόπο. Σὲ λίγες ἡμέρες ἐφθασαν στὴν Κολχίδα, στὴν χώρα τοῦ βασιλιᾶ Αἰήτη, ποὺ ἐκρατοῦσε τὸ χρυσόμαλλο δέρμα. Ἦταν μιὰ πλοῦσια καὶ μαγευτικὴ ἀκρογιαλιά. Πυκνὰ δάση ἐσκέπαζαν τὰ βουνὰ καὶ τοὺς λόφους καὶ πέρα μακριὰ ἐπρόβαλλε, ἀνάμεσα στὰ πράσινα δέντρα, τὸ λευκὸ παλάτι

τοῦ Αἰήτη. Ἐπράβηξαν τὸ πλοῖο στὴν ἀμμουδιά καὶ ὁ Ἰάσονας ἐπῆρε τὸν δρόμο μόνος του γιὰ τὸ παλάτι νὰ ζητήσῃ τὸ Χρυσόμαλλο δέρμα.

6. Τὰ κατορθώματα τοῦ Ἰάσονα

Ὁ Ἰάσονας μπαίνει στὸ παλάτι. Ἐθαύμασε ὁ Αἰήτης τὸ μορφο παλληκάρι καὶ τὴν εὐγένειά του. Ὅλοι ἐθαύμασαν τὸν Ἰάσονα. Μὰ πῶς πολὺ ἡ κόρη τοῦ Αἰήτη, ἡ μάγισσα Μήδεια. Ὁ Ἰάσονας ἐστάθηκε μὲ θάρρος καὶ εἶπε στὸν Αἰήτη :

— Βασιλιά! Εἶμαι Ἑλληνόπουλο. Ἦρθα μὲ τοὺς φίλους μου νὰ σᾶς ζητήσω τὸ χρυσόμαλλο δέρμα, ποὺ βρίσκεται στὸ παλάτι σου, φερμένο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Πιστεύω πὼς ἡ εὐγένειά σου δὲν θὰ τὸ κρατήσῃ ἄλλο.

— Τὸ ξέρω, ἀπάντησε ὁ Αἰήτης στενοχωρημένος. Τὸ χρυσόμαλλο δέρμα θὰ εἶναι δικό σου, μόνον ἂν θὰ κάμῃς ὅ,τι σοῦ εἶπῶ. Πρῶτα θὰ πιάσῃς τοὺς δύο ταύρους ποὺ ἔχω στὸν σταῦλο μου καὶ θὰ τοὺς ζέψῃς νὰ ὀργώσῃς τὸν ἀγρὸ τῆς θεᾶς Δήμητρας. Ἐπειτα θὰ σπείρῃς μὲ τοὺς ταύρους αὐτοὺς δόντια δράκοντα.

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ὁ Αἰήτης, νομίζοντας πὼς οἱ ταῦροι θὰ τὸν ξέσχιζαν μὲ τὰ χάλκινα μυτερά τους κέρατα. Ἦταν πολὺ ἄγριοι οἱ ταῦροι τοῦ Αἰήτη. Ἀπὸ τὰ ρουθούνια τοὺς ἐβγαζαν καπνοὺς καὶ φλόγες. Μὰ καὶ ἂν ἐγλύτωνα ἀπὸ τοὺς ταύρους, ἤξερε πὼς ἀπὸ τὰ

δόντια τοῦ δράκοντα θά ἐφύτρωναν γίγαντες πολεμισταὶ πού θά τὸν ἐσκότωναν.

Ὁ Ἰάσοντας ἐδέχτηκε καὶ τὸ πρῶτὸ ἐξεκίνησε νὰ πιᾶσιν τοὺς ταύρους. Τὸν ἐπερίμενε ὅμως ἡ Μήδεια πού τὰ ἤξερε ὅλα αὐτὰ καὶ τοῦ εἶπε :

— Γενναῖο παλληκάρι. Δὲν θέλω νὰ γαθῆς ἀπὸ τὴν κακία τοῦ πατέρα μου. Εἶναι δύσκολο νὰ σωθῆς ἀπὸ τοὺς ταύρους καὶ τοὺς γίγαντες πού θά ξεφυτρώσουν ἀπὸ τὸ χωράφι. Ἐγὼ θά σέ σώσω μ' αὐτὴ τὴ μαγικὴ ἀλοιφή. Ἀλειψε τὸ σῶμα σου καὶ τὰ ὄπλα σου καὶ θά σωθῆς. Μόνον ζητῶ νὰ μὲ πάρης μαζί σου στὴν ὁμορφὴ χώρα σου τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ἰάσοντας τῆς ὑποσχέθηκε καὶ ἔκανε ὅπως τοῦ εἶπε ἡ Μήδεια. Μόλις ὅμως τὸν εἶδαν οἱ ταῦροι μουγκρίζοντας καὶ βγάζοντας φλόγες ὤρμησαν νὰ τὸν ξεσκίσουν. Ἀτρόμητος ἐκεῖνος ἐχύμηξε καὶ τοὺς ἀρπαξε ἀπὸ τὰ κέρατα. Μὲ μιά γρήγορη κίνησι τοὺς ἐγονάτισε κάτω ὥσπου οἱ ταῦροι ἠμέρεψαν σὰν ἐνοίωσαν τὴν δύναμί του. Τοὺς ἐπῆρε τότε ὁ Ἰάσοντας καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔδειξε στὸν Αἰήτη τοὺς ἔξεψε νὰ σπείρῃ τὸ χωράφι. Φθάνοντας στὸν ἀγρὸ τῆς Δήμητρας, νὰ καὶ πάλι ἡ Μήδεια.

— Εἶσαι ἀλήθεια γενναῖο παλληκάρι, τοῦ εἶπε. Ὅμως μὲ μόνη τὴ δύναμί σου δὲν θά τὰ βγάλῃς πέρα. Χρειάζεται καὶ γνῶσι. Δὲν σοῦ λείπει βέβαια ἡ γνῶσι. Θά σοῦ εἰπῶ ὅμως ἓνα μυστικὸ πού ἐσύ δὲν τὸ ξέρεις. Μόλις σπείρῃς τὰ δόντια θά βγοῦν ἀπὸ τὴν γῆ γίγαντες πολεμισταὶ πού ἀλλοίμονό σου, ἂν δὲν τοὺς καταφέρῃς νὰ μαλώσουν μεταξύ τους.

Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Μόλις ὁ Ἰάσοντας ἔσπειρε τὰ δόντια ἄρχισε ἡ γῆ νὰ βουίξῃ. Σὲ λίγο ξεφυτρώσαν τρομερὰ κεφάλια, πού ἔγιναν ἄνδρες πελώριοι μὲ δυνατὰ ὄπλα. Ἐγέμισε ὅλο τὸ χωράφι. Ἀλλὰ ὁ Ἰάσοντας δὲν τᾶχασε. Ἀρπαξε μιά μεγάλη πέτρα καὶ τὴν ἐπέταξε μὲ δύναμι στὴ μέση. Ἡ πέτρα ἐκτύπησε ἓνα γίγαντα, χωρὶς αὐτὸς νὰ ἰδῇ τοὺς τὴν ἔρριξε.

Ἐνόμισε πὼς ὁ διπλανός του τὸ ἔκαμε καὶ ἄρχισαν γερὸ καυγά. Μοιράστηκαν οἱ γίγαντες καὶ ἄρχισαν μεταξύ τους νὰ πολεμοῦν ὥσπου ἐσκοτώθηκαν ὅλοι. Ὑπερήφανος γιὰ τὸ κατόρθωμά του ὁ Ἰάσοντας παρουσιάστηκε στὸν Αἰήτη καὶ τοῦ ἀνέφερε ὅλα, ζητώντας τὸ χρυσόμαλλο δέρμα πού τοῦ εἶχε ὑποσχεθῆ.

Μὰ ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος βασιλιάς ἐθύμωσε καὶ ἔδιωξε τὸν Ἰάσωνα ἀπὸ τὸ παλάτι του.

— Φύγετε ὅλοι ἀπὸ τὸν τόπο μου γιατί θά σᾶς διώξω μὲ τὴν βία. Σὲ κανένα δὲν θά τὸ δώσω. Καὶ ὅποιος τολμάη, ἄς πάη νὰ τὸ πάρῃ.

7. Ὁ Ἰάσοντας παίρνει τὸ Χρυσόμαλλο δέρμα

Ὁ Ἰάσοντας ἦταν βαρεῖα στενοχωρημένος γιὰ τὴν ἀπιστία τοῦ Αἰήτη. Ἐγύρισε στοὺς συντρόφους του καὶ τοὺς εἶπε ὅσα ἔκαμε καὶ ὅσα τοῦ εἶπε ὁ Αἰήτης. Στὸ τέλος ἔλαβαν ἀπόφασι νὰ ἀρπάξουν κρυφὰ τὸ χρυσόμαλλο δέρμα καὶ νὰ φύγουν. Πῶς ὅμως θὰ ἐγλύτωναν ἀπὸ τὸν ἀγρυπνὸ δράκοντα ποὺ τὸ ἐφύλαγε; Γιὰ καλὴ τους τύχη ἡ Μήδεια ἐκάλεσε τὸν Ἰάσωνα καὶ τοῦ εἶπε τὸ μυστικόν. Αὐτὴ ἦταν μάγισσα. Μὲ τὸ μαγικὸ της βοτάνι θὰ ἀποκοίμιζε τὸν δράκοντα. Πρῶι-πρῶι ὁ Ἰάσοντας ἐπῆρε τὴν Μήδεια καὶ τὸν μυστικὸ Ὀρφέα καὶ ἐπλησίασαν τὴν βελανιδιὰ μὲ τὸ χρυσομαλλο δέρμα. Ὁ δράκοντας ὤρμησε νὰ κατασπαράξῃ μὲ τὸ φοβερὸ του στόμα τὸν Ἰάσωνα. Ἡ Μήδεια ὅμως ἐπρόφθασε καὶ μὲ τὰ μαγικά της λόγια καὶ βοτάνια τὸν ἀποκοίμισε.

Ὁ Ὀρφέας ἄρχισε νὰ παίξῃ γλυκὰ-γλυκὰ τὴν λύρα του γιὰ νὰ μὴν ξυπνήσῃ. Τότε ὁ Ἰάσοντας ἀνέβηκε στὸ δένδρο, ξεκρέμασε τὸ χρυσόμαλλο δέρμα καὶ πρὶν ξυπνήσῃ ὁ φοβερὸς φύλακας, ἔφυγαν ὅλοι μαζί γιὰ τὸ καράβι. Ὁ Ἰάσοντας διέταξε νὰ βάλουν ἐμπρὸς καὶ ν' ἀπομακρυνθοῦν γρήγορα. Μαζί τους ἐπῆραν καὶ τὴν Μήδεια, ὅπως τῆς εἶχε ὑποσχεθῆ ὁ Ἰάσοντας, μὲ τὸν μικρὸ ἀδελφὸ της Ἀφурτο.

Μόλις ἐπληροφόρηθηκε αὐτὰ ὁ Αἰήτης ἐμάζεψε τοὺς ναῦτες καὶ μὲ ὅλο τὸ στόλο του ἐκυνήγησε τοὺς Ἀργοναῦτες. Γρήγορη ἦταν ἡ Ἀργώ. Μὰ οἱ ἄνεμοι δὲν τὴν ἄφηναν νὰ προχωρήσῃ.

Ὁ Αἰήτης ἐπλησίασε. Οἱ ἀργοναῦτες ἐκινδύνευσαν νὰ πιεστοῦν ζωντανοί.

Ἡ Μήδεια ὅμως ἡ μάγισσα τοὺς ἔσωσε. Ὁ Αἰήτης ἐγύρισε στὸ παλάτι του, μὰ ἔστειλε ἀπεσταλμένους νὰ ζητήσουν τὴν Μήδεια.

Ὁ Ἰάσοντας ὅμως δὲν τὴν ἔδωσε νὰ μὴν τὴν τιμωρήσῃ ὁ πατέρας της καὶ τὴν ἐπῆρε γυναίκα του.

Οἱ Ἀργοναῦτες, μετὰ ἀπὸ πολλὰς περιπλανήσεις ἐγύρισαν στὴν Ἰωλκί, ὅπου ὁ λαὸς ὑποδέχθηκε τὸν Ἰάσωνα μὲ τιμὲς καὶ πανηγύρια.

Ὁ Πελίας ὅμως δὲν τοῦ ἔδωσε τὸν θρόνο, ποὺ τοῦ εἶχε ὑποσχεθῆ. Ἡ Μήδεια μὲ τὰ μαγικά της ἔκανε τὸν λαὸ νὰ τὴν μισήσῃ καὶ αὐτὴν καὶ τὸν Ἰάσωνα. Γι' αὐτὸ ἐζήτησαν νὰ φύγῃ. Ἡ Μήδεια ποὺ εἶχε κάμει πολλὰ ἁμαρτήματα ἔφυγε στὴν Ἀσία ὀλομόναχη καὶ πέθανε σὲ κικὰ γάλια. Καὶ ὁ Ἰάσοντας, γέρος πολὺ, καθὼς καθόταν στὴν Ἀργώ, τ' ἀγαπημένο του καράβι, ἔπεσε τὸ κατάρτι καὶ τὸν ἐσκώτωσε. Ἐτσι ἐχάθηκε ὁ ἥρωας τῆς Ἀργοναυτικῆς Ἐκστρατείας.

Η ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

(Επανάληψις με εικόνες)

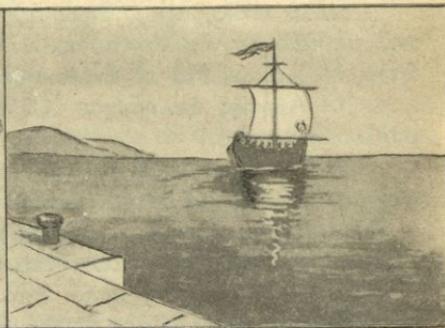
Στὸν Ὀρχομενὸ τῆς Βοιωτίας ζοῦσε ὁ βασιλεὺς Ἀθάμας μὲ τὴν καλὴ Νεφέλη. Εἶχαν δύο παιδιὰ τὸν Φοῖξο καὶ τὴν Ἑλλη.

Ἡ Ἰνὸ ἡ δευτέρη γυναῖκα τοῦ Ἀθάμα, θέλει νὰ θυσιάσῃ τὰ δύο παιδιὰ. Ἡ Νεφέλη ὅμως τὰ σώζει

μὲ τὸ χρυσόμαλλο κριάρι.

Πετώντας ἡ Ἑλλη πνίγεται στὴ θάλασσα, πού ἀπὸ τὸ ὄνομά της ὀνομάστηκε Ἑλλησποντος.

Ὁ Φοῖξος φτάνοντας στὴν Κολχίδα ἐχάρισε τὸ χρυσόμαλλο δέρομα στὴ βασιλιὰ Αἰήτη.

Χρόνια πέρασαν καὶ τὰ Ἑλληνόπουλα ἤθελαν νὰ φέρουν τὸ χρυσόμαλλο δέρομα στὴν Ἑλλάδα. Ποιὸς ὅμως θὰ τολμήσῃ τὸ κατόρθωμα αὐτό; Ποιὸς ἄλλος ἀπὸ τὸν ἥρωα Ἰάσονα τὸ γιου τοῦ Αἰσώνα.

Ὁ Ἰάσονας ἀπὸ τὴν Ἰωλκὸ μαθαίνει γράμματα κοντὰ στὸν Κένταυρο Χείρωνα.

Ἀφοῦ μεγάλωσε ἐζήτησε νὰ πάσῃ τὸ θρόνο τῆς Ἰωλκοῦ. Ὁ Πελίας τὸν ἔστειλε νὰ φέρῃ τὸ χρυσόμαλλο δέρομα.

Ὁ Ἰάσονας φτειάχνει τὴν Ἀργὸ καὶ μὲ πολλοὺς ἥρωες φεύγει γιὰ τὴν Κολχίδα.

Τὸ ταξίδι εἶναι πολὺ δύσκολο, καὶ ἐπικίνδυνο. Μὰ τὰ Ἑλληνόπουλα δὲν τρομάζουν.

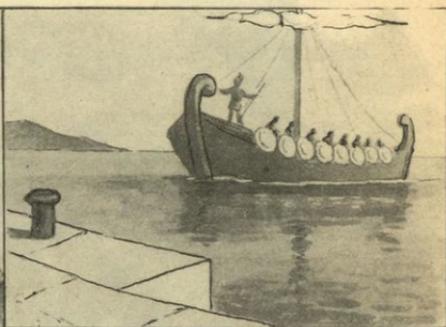
Οἱ Ἀργοναῦτες περνοῦν τίς Συμπληγάδες Πέτρεις.

Ὁ Ἴασσος ζεύει τὰ βόδια καὶ σπέρνει τὰ δόντια τοῦ δράκοντα.

Ὁ Ἴασσος μὲ τὴν Μήδεια καὶ τὸν Ὀρφέα παίρνει τὸ χρυσομάλο δέρμα.

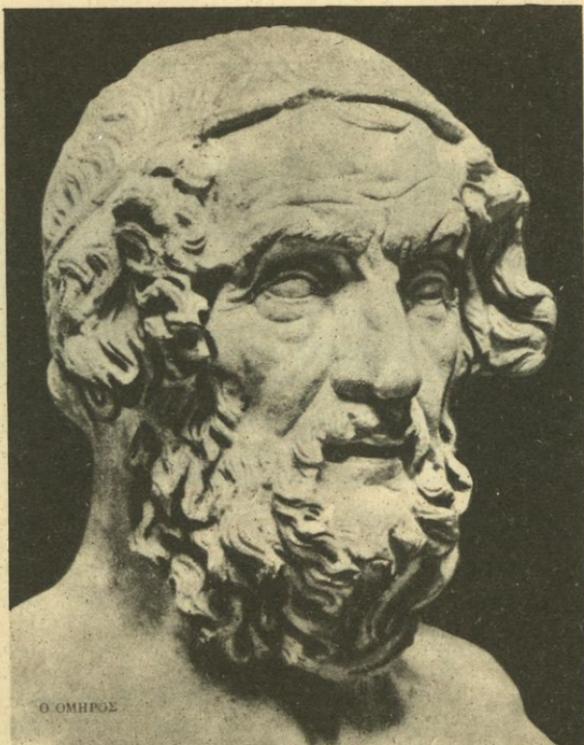

Οἱ Ἀργοναῦτες γυρίζουν στὴν Ἴωλκὸ.

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ ΤΡΩ·Ι·ΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Τὰ τραγούδια τοῦ Ὀμήρου

Τώρα θ' ἀρχίσωμε νὰ μιᾶμε γιὰ τὰ κατορθώματα καὶ ἄλλων ἥρώων ξακουστῶν. Εἶναι πολλοὶ καὶ γενναῖοι. Εἶναι πιδ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἀργοναῦτες. Καθένας ἔχει καὶ τὸν δικό του στρατό, τὰ δικά του πλοῖα. Ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα εἶναι αὐτοὶ οἱ ἥρωες. Εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἐκστρατεία ποὺ ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες ἐνωμένοι καὶ τὸ μεγαλύτερο κατόρθωμα τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἐποχῆς. Ἀδελφωμένοι οἱ ἥρωες καὶ οἱ στρατοὶ τους ἀπ' ὅλη τὴν πατρίδα μας μ' ἓναν ἀρχηγὸ ἐπολέμησαν δέκα ὀλόκληρα χρόνια μακριὰ στὴν Ἀσία, στὴν Τροία.

Τὰ κατορθώματα καὶ οἱ περιπέτειες τῶν παλληκαριῶν τῆς Ἑλλάδος διαδόθησαν σ' ὅλον τὸν κόσμον. Οἱ Ἕλληνες τὰ ἔκαμαν τραγούδια καὶ τὰ ἐτραγουδοῦσαν στὶς γιορτὲς καὶ τὰ πανηγύρια. Ἐτραγουδοῦσαν τὰ παλληκάρια καὶ τὰ βασιλόπουλα, τὶς μάχες καὶ τὰ κατορθώματα, τὶς νίκες καὶ τοὺς θριάμβους. Ἐμοιρολογοῦσαν ὅμως καὶ τὰ πικρὰ βάσανά τους, ἐθρηνοῦσαν τοὺς σκοτωμούς καὶ τὶς περιπέτειες. Ἐνας μεγάλος ποιητής, ὁ Ὀμηρος, ποῦ ἔμαθε ὅλα αὐτὰ, τὰ ἔκαμε τὸ πιὸ μεγάλο καὶ πιὸ ὠραῖο ποίημα ποῦ τὸ ἐδιάβαζαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Ἦταν μεγάλος αὐτὸς ὁ Ἕλληνας ποιητής. Μὲ τὴν τέχνη του ἔπλασε τὶς πιὸ εὐχάριστες ἱστορίες σὲ δύο βιβλία, τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσεια.

Ἐλεγαν πὼς ὁ Ὀμηρος ἦταν τυφλός. Ἦταν ὅμως τόσο σοφός ποῦ ἑπτὰ πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐμάλωναν νὰ τὸν κάμουν δικό τους. Τὰ τραγούδια του ἐγυρνοῦσαν καὶ τὰ ἐτραγουδοῦσαν σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα οἱ τραγουδιστὲς στὶς γιορτὲς καὶ τὰ πανηγύρια. Τὰ τραγούδια αὐτὰ τὰ ἔλεγαν ραψωδίες καὶ τοὺς τραγουδιστὲς ραψωδοῦς.

1. Ὁ ὑπερήφανος Πάρις

Οἱ Ἕλληνες δὲν ἀγαποῦσαν τὸν πόλεμον. Ἀγαποῦσαν τὰ ταξίδια, τὰ γράμματα καὶ τὶς τέχνες. Ἀφορμὴ νὰ κάμουν αὐτὸν τὸν πόλεμον ἦταν ἓνα ξένο βασιλόπουλο, ποῦ ἤλθε ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα καὶ ἄρπαξε μιὰ βασίλισσα τὴν ὠραία Ἑλένη. Αὐτὸ τὸ βασιλόπουλο ἦταν ὁ Πάρις, ὁ πιὸ ὠραῖος γιὸς τοῦ βασιλιᾶ τῆς Τροίας. Ὁ βασιλιάς αὐτός, ὁ γέρο - Πρίαμος, εἶχε γυναίκα τοῦ ἔκαλε Ἐκάβη. Εἶχε πολλὰ παιδιά, μὰ ὁ Πάρις τοῦ ἔφερε μεγάλο κακὸ στὸ βασιλείο του. Λέγουν πὼς, ὅταν ἐγεννήθηκε ὁ Πάρις, ἡ μητέρα του Ἐκάβη εἶδε ἓνα φοβερὸ ὄνειρο: Εἶδε πὼς ἀπὸ τὴν κούνια τοῦ μικροῦ ἔβγαιναν φλόγες. Οἱ φλόγες ἐμεγάλωναν καὶ ἀναψε ὅλη τὴ πόλιν. Μεγάλον φόβον εἶχαν μὴν τοὺς κἀνὴ κανένα κακὸ. Γι' αὐτὸ τὸν ἔδωσαν στὸ βοσκό τους νὰ τὸν μεγαλώσῃ. Ὁ βοσκὸς ἐπῆρε τὸν μικρὸ Πάρι καὶ τὸν ἐμεγάλωνε ψηλὰ στὸ βουνὸ Ἰδη μὲ τὰ πρόβατά του. Ὁ Πάρις ἐμεγάλωνε παίζοντας τὴν φλογέρα τοῦ ἡ βοηθώντας τοὺς βοσκούς.

Ἐγινε ἀνδρας ὠραῖος καὶ δυνατός. Γιὰ τὴν ὁμορφιά του ἦταν ὑπερήφανος.

Κάποτε στὴν Τροία ὁ Πρίαμος ἔκανε ἀγῶνες. Κατέβηκε καὶ ὁ Πάρις. Ἐπῆρε μέρος στοὺς ἀγῶνες καὶ ἐνίκησε. Ὅλοι ἐθαύμα-

σαν τὴν ὁμορφιά του. Ὁ Πρίαμος, πού δὲν ἤξερε πῶς ἦταν τὸ παιδί του, ἐρώτησε νὰ μάθῃ ἀπὸ ποῦ εἶναι. Καὶ ὁ βοσκὸς τοῦ εἶπε τὴν ἀλήθεια. Ὁ Πρίαμος ἀπὸ τὴν χαρὰ του ζέγασε τὸ ὄνειρο. Ἀγκάλιασε τὸν Πάρι καὶ τὸν ἐπῆρε μαζί του στὸ παλάτι. Ἀλλοίμονο ὅμως. Ὁση ὁμορφιά εἶχε τόση γνῶσι καὶ φρονιμάδα τοῦ ἔλειπε. Μὲ τὴν ὑπερηφάνεια του ἔκαμε νὰ χαθῆ πολὺς κόσμος καὶ ἡ πατρίδα του νὰ καη ὅλη.

Ἐγινε ἡ ἀφορμὴ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, διότι καθὼς εἶπαμε ἄρπαξε τὴν ὡραία Ἑλένη, βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος. Καὶ νὰ πῶς ἔγινε.

2. Τὸ μῆλον τῆς Ἑριδος καὶ ὁ Πάρις

Τὸν καιρὸ πού ἀκόμη ὁ Πάρις βρισκόταν ἐπάνω στὸ βουνό, ἔγινε ἕνας θεϊκὸς γάμος στὴν Ἑλλάδα. Ὁ πλούσιος βασιλιάς τῆς Φθίας στὴν Θεσσαλία, ὁ Πηλέας, ἔπαιρνε γυναίκα του τὴν θεὰ Θέτιδα, κόρη τοῦ θεοῦ Νηρέα.

Ὅλοι οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου ἦταν καλεσμένοι σ' αὐτὸν τὸν γάμο. Πρῶτος ὁ Ζεὺς στὸ καλύτερο θρόνι καὶ κοντὰ του οἱ ἄλλοι θεοὶ στεφανωμένοι καὶ στολισμένοι. Κι' ἀνάμεσά τους ὁ λαμπρὸς Ἀπόλλων ἐσκορποῦσε γλυκεῖες μελωδίες μὲ τὴν λύρα του. Μόνο μία θεὰ ἔλειπε ἀπὸ τὸν γάμο ἐκεῖνο. Ἡ θεὰ πού ἀγαποῦσε τὰ μαλῶματα καὶ τοὺς καυγάδες, ἡ Ἑρις. Δὲν τὴν ἐκάλεσαν νὰ μὴν τοὺς φέρῃ φιλονικία. Αὐτὸ ἦταν μεγάλη προσβολὴ γιὰ τὴν Ἑριδα. Πείσμα ἐνίωσε στὴν καρδιά της καὶ δὲν ἤργησε νὰ κάμῃ τὸ κακό. Τρέχει μ' ἕνα χρυσὸ μῆλο στὸ χέρι καὶ βλέπει στὸ παλάτι τὸν ὁμορφὸ γάμο. Βλέπει καὶ τίς ἄλλες θεές καὶ τὴν πιάνει ζήλεια. Ἀρπάζει μὲ θυμὸ τὸ μῆλο, γράφει ἐπάνω τίς λέξεις «νὰ τὸ πάρῃ ἡ ὁμορφότερη» καὶ τὸ ἐπέταξε ἀνάμεσα στὶς θεές.

Μόλις τὸ εἶδαν οἱ θεές ἄρχισαν νὰ φιλονικοῦν ποιά θὰ τὸ πάρῃ. Ἀπ' ὅλες τρεῖς θεές, ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἀφροδίτη ἐπέμεναν ἡ κάθε μία νὰ τὸ πάρῃ δικό της γιατί ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτὴ της καλύτερο ἀπὸ τὴν ἄλλη. Στὸ τέλος ἐπῆγαν στὸν Δία νὰ τίς κρίνῃ. Ὁ Δίας βρέθηκε σὲ δύσκολη θέσι. Σὲ ποιά νὰ χαλάσῃ τὸ χατῆρι; Ἡ Ἥρα ἦταν γυναίκα του, ἡ Ἀθηνᾶ κόρη του καὶ ἡ Ἀφροδίτη θεὰ τῆς ὁμορφιάς. Ἐκοίταξε πέρα στὰ βουνὰ τῆς Ἀσίας καὶ τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ νεαρὸ βοσκὸ τὸν Πάρι, πού ἐκεῖνὴ τὴν ὥρα, ξαπλωμένος κάτω ἀπὸ ἕνα δένδρο, ἔπαιζε τὴ φλογέρα του.

— Πηγαίνετε, εἶπε ὁ Ζεὺς σοβαρὸς, νὰ σᾶς κρίνῃ ἐκεῖνο τὸ τσοπανόπουλο. Καὶ μὴν χαλάτε τὸ γάμο μὲ τὰ μαλῶματά σας.

Οἱ τρεῖς θεές σὰν ἀστραπὲς ἐπέταξαν στὸν Πάρι πού μόλις

τις εἶδ' ἔμεινε ἀμίλητος. Πρώτη ἡ "Ἡρα ἐπλησίασε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἠλθαμε, παλληκάρι μου, νὰ κρίνης ποιά εἶναι ἡ ὁμορφότερη, Σ' αὐτὴν θὰ δώσης αὐτὸ τὸ χρυσοῦ μῆλο. "Ἄν μου τὸ δώσης ἔμένα θὰ σέ κάμω δυνατὸν βασιλιά.

— Ἐγώ, τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, θὰ σοῦ χαρίσω σοφία νὰ ζήσης σάν καλὸς καὶ τίμιος ἄνδρας καὶ στοὺς ἄλλους νὰ διδάξης τὴν καλὴ σύνη.

— Ἐγώ, τοῦ εἶπε ἡ Ἀφροδίτη, θὰ σέ ὀδηγήσω νὰ πάρης τὴν πιὸ ὠραία γυναῖκα τοῦ κόσμου.

Ὁ ἄμνηστος Πάρις χωρὶς νὰ σκεφθῆ ἐπῆρε τὸ χρυσοῦ μῆλο καὶ τὸ ἐπέσφερε στὴν θεὰ Ἀφροδίτη, ποὺ τὸν ἐθάμπωσε μὲ τὴν ὁμορφιά καὶ τὰ λόγια της.

Ἀπὸ τότε ἐζήτησε ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη νὰ τὸν ὀδηγήσῃ στὴν ὠραιότερη γυναῖκα.

3. Ὁ Πάρις ἀρπάζει τὴν ὠραία Ἑλένη

Ἐπέρασαν χρόνια καὶ ὁ Πάρις, καθὼς εἶπαμε, κατέβηκε ἀπὸ τὸ βουνὸ στὸ παλάτι τοῦ πατέρα του στὴν Τροία. Ἐκεῖ ἀρχισε νὰ παραπονιέται στὴν Ἀφροδίτη γιατί δὲν ἐκράτησε τὴν ὑπόσχεσί της. Ἡ Ἀφροδίτη τότε τὸν ὠδήγησε, χωρὶς νὰ καταλάβῃ ὁ Πάρις, στὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐζοῦσε ἡ ὠραιότερη γυναίκα τοῦ κόσμου. Ἦταν ἡ ἑξακουστὴ βασίλισσα τῆς Σπάρτης, ἡ ὠραία Ἑλένη.

Ὁ Πάρις μὲ ἓνα ὠραῖο καράβι ἐφθασε στὴν Ἑλλάδα. Ἀφοῦ ἐταξίδεψε σὲ πολλὲς πόλεις καὶ ἐπροσκύνησε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ἦλθε καὶ στὸ παλάτι τῆς Σπάρτης, ὅπου ζοῦσε ὁ Μενέλαος μὲ τὴν γυναίκα του, τὴν Ἑλένη. Ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη ἐδέχτηκαν μὲ χαρὰ καὶ τιμὲς τὸ ξένο βασιλόπουλο. Ἀλλὰ ἐκείνες τὶς ἡμέρες ὁ Μενέλαος ἔλαβε μῆνυμα νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Κρήτη γιὰ πολὺ σοβαρὴ δουλειά. Ἄφησε λοιπὸν τὸν Πάρι ὥσπου νὰ ξαναγυρίσῃ. Ὁ ἄμυαλος ὅμως καὶ ὑπερήφανος Πάρις ἀντὶ νὰ σεβαστῇ τὸ σπίτι τοῦ Μενελάου καὶ τὴν φιλοξενία, τοῦ ἔκαμε τὴν μεγαλύτερη προσβολὴ πού ἐγίνε ἡ ἀφορμὴ τοῦ μεγάλου πολέμου. Κατάφερε τὴν Ἑλένη νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ στὸ καράβι του, τάχα πὼς θὰ τῆς κἀνῃ τραπέζι. Μόλις ὅμως ἀνέβηκε ἡ Ἑλένη, ἔδωσε διαταγὴ νὰ κουβαλήσουν ἀπὸ τὸ παλάτι κρυφὰ πολλοὺς θησαυροὺς στὸ καράβι. Ὑστερα οἱ ναῦτες, τραβώντας μὲ δύναμι τὰ κουπιά,

ἀπομάκρυναν τὸ πλοῖο ἀπὸ τὴν στεριά. Ἔτσι τρέχοντας ὀλοταχῶς τὸ πλοῖο ἐπάνω στὰ ἀφρισμένα κύματα ἔφερε τὴν Ἑλένη σὲ λίγες ἡμέρες στὸ παλάτι τοῦ Πριάμου. Ὅλοι ἐθαύμασαν τὴν ὁμορφιὰ τῆς Ἑλένης καὶ τὴν ἐδέχτηκαν μὲ χαρὰ. Ὁ γέρο-Πρίαμος μὲ τὰ γλυκά του λόγια τὴν ἔκανε νὰ ξεχάσῃ τὸν πόνο τῆς ξενιτειᾶς. Μόνον ἡ κόρη τοῦ Πριάμου, ἡ μάντισσα Κασσάνδρα, ἐτραβοῦσε τὰ μαλλιά της γιατί ἡ πράξι αὐτὴ ἦταν τόσο καὶ ἡ πού θὰ τοὺς ἐτιμωροῦσαν οἱ θεοί.

— Διώξετε, ἔλεγε, τὴν Ἑλένη. Στείλτε τὴν πίσω στὴν Ἑλλάδα γιατί ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν θὰ πέσῃ στὰ κεφάλια ὄλων μας.

Κανένας ὅμως δὲν τὴν ἄκουσε. Ὁ Πάρις οὔτε λόγο ἤθελε ν' ἀκούσῃ, γιατί τώρα εἶχε παντρευτῆ τὴν ὠραία Ἑλένη. Μὰ τὰ λόγια τῆς Κασσάνδρας δὲν ἄργησαν νὰ βγοῦν ἀληθινά.

Ἄ μῦθος τῆς Ἑλένης

Πολλὰ ἐγράφηκαν γιὰ τὴν ὠραία Ἑλένη. Τί νὰ πιστέψῃ κανεὶς ; Μὰ νὰ καὶ ἓνας μῦθος πού θὰ μᾶς δείξῃ τὴν καταγωγὴ της. Λέγουν πὼς ἡ Ἑλένη ἦταν κόρη τοῦ βασιλιᾶ Τυνδάρου καὶ τῆς Λήδας. Ὁ Τύνδαρος καὶ ἡ Λήδα εἶχαν καὶ ἄλλῃ μία κόρη, τὴν ὠραία Κλυταιμνήστρα, πού τὴν ἐπάντρεψαν μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα, τὸν βασιλιὰ τῶν Μυκηνῶν. Ὅμως σὰν ἤρθε ἡ ἄρα νὰ παντρεύσῃ καὶ τὴν Ἑλένη τὰ πράγματα ἦσαν δύσκολα. Γιατί ὅλα τὰ βασιλόπουλα ἐμαζεύτηκαν στὸ παλάτι τοῦ Τυνδάρου ζητώντας νὰ πάρουν γυναῖκα τοὺς τὴν Ἑλένη. Ἦταν ξακουστὴ σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἡ ὁμορφιὰ τῆς Ἑλένης. Ὁ Τύνδαρος τότε ἐσκέφθηκε ἓνα ἔξυπνο κόλπο. Εἶπε στοὺς μνηστῆρες τῆς κόρης του νὰ ὀρκιστοῦν πὼς, ἂν πάθῃ κάτι ἡ Ἑλένη, ὅλοι μαζί θὰ τρέξουν νὰ τὴν βοηθήσουν μὲ τοὺς στρατοὺς τους. Ἀφοῦ ὀρκιστοῦν, τοὺς εἶπε, ἡ Ἑλένη θὰ βγῆ νὰ διαλέξῃ μόνη της τὸν ἄνδρα. Τὰ βασιλόπουλα ἐδέχτηκαν. Ἐκῆσαν ἕρκο ὅλοι μαζί καὶ ὕστερα ἐβγήκε ἡ Ἑλένη ἀνάμεσά τους. Ἐδιάλεξε τὸν ξανθὸ Μενέλοιο πού τὴν ἐπῆρε στὸ παλάτι του, στὴ Σπάρτη.

4. Οἱ Ἕλληνες ἐτοιμάζουν τὴν ἐκστρατεία

Ὅταν ἐγύρισε ὁ Μενέλοιο ἀπὸ τὴν Κρήτη, βρῆκε τὸ σπίτι ἔρημο καὶ τοὺς δούλους πού θρηνοῦσαν. Σὰν ἔμαθε τί συνέβη ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὴ λύπη καὶ τὴ στενοχώρια. Τρέχει στὸν ἀδελφὸ του τὸν Ἀγαμέμνονα, πού ἦταν βασιλιάς στὶς Μυκῆνες καὶ τοῦ ζητεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Οἱ δύο βασιλεῖς ἀφοῦ ἐσκέφτηκαν ἀποφάσισαν νὰ οργανώσουν ἐκστρατεία, νὰ ξαναπάρουν τὴν Ἑλένη. Ἔστειλαν κήρυκες σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα νὰ μαζευτοῦν τὰ βασιλόπουλα μὲ τοὺς στρατοὺς των κι' ὅλα μαζί νὰ τιμωρήσουν τὸν ἄμυαλο Πάρι. Καὶ

καθώς τὰ βασιλόπουλα ἦταν ὠρτισμένα νὰ προστατέψουν τὴν Ἑλένη, ἐμάζεψαν στρατὸ καὶ πλοῖα καὶ ξεκίνησαν γιὰ τῆς Τροίας τὰ μέρη. Τί, θὰ ἄφηναν ἀτιμώρητο ἓνα ξένο βασιλόπουλο πού ἦλθε στὴν πατρίδα μας καὶ ἄρπαξε ἄνανδρα τὴν βασίλισσα Ἑλένη ; Καὶ δὲν θὰ ἦταν τότε ἐντροπὴ σ' ὅλους τοὺς Ἕλληνες ;

Χιλιάδες λοιπὸν στρατὸς καὶ πλοῖα μαζεύτηκαν ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Βασιλεῖς καὶ βασιλόπουλα καὶ ἀνδρειωμένοι στρατηγοὶ μὲ τ' ἄρματα τοὺς μαζεύτηκαν πρὶν ξεκινήσουν στὴν Αὐλίδα. Καμμιά ἄλλη φορὰ ἡ Ἑλλάδα μας δὲν εἶδε τόσο στρατό, ἔτσι ἐνωμένο καὶ ἀποφασισμένο νὰ υπερασπισθῆ τὴν τιμὴ της. Ἀρχηγὸς ὅλων αὐτῶν ἦταν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μενέλαου, ὁ Ἀγαμέμνων. Ἔστησε τὸ Ἀρχηγεῖο του ὁ Ἀγαμέμνων στὴν Αὐλίδα καὶ ἐπερίμενε ὅλους τοὺς ἀρχηγούς. Τὰ πιὸ ζακουσμένα παλληκάρια καὶ οἱ πιὸ μεγάλοι ἥρωες ἦλθαν ἐκεῖ. Ὁ πιὸ γέρος καὶ πιὸ σοφὸς ἦταν ὁ βασιλιάς τῆς Πύλου, ὁ γλυκομίλητος Νέστορ. Τὶς συμβουλές του ἔκουαν ὅλοι μὲ προσοχή. Λόγο κακὸ καὶ ἀνόητο δὲν ἔλεγε ποτέ. Ὁ πιὸ ἔξυπνος καὶ πονηρὸς ἦταν ὁ Ὀδυσσεύς, ἀπὸ τὴν Ἰθάκη. Ἦλθε καὶ ὁ πιὸ ψηλὸσωμος καὶ ὁ ἀνδρεῖος Αἴας ὁ Τελαμώνιος, ὁ βασιλιάς τῆς Σαλαμῖνος. Ἦλθε καὶ ὁ γενναῖος βασιλιάς τοῦ Ἀργούς, ὁ ἐπιδέξιος μαχητής, ὁ Διομήδης. Καὶ ἀπὸ τὴν Κρήτη ἀξιόμη ἔφθασε ὁ τολμηρὸς Ἴδομενέας.

Ἀπ' ὅλους ὅμως ἓνας ἦταν ὁ πιὸ γενναῖος, ὁ πιὸ ἀνδρεῖος καὶ ἀνίκητος, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ γιὸς τοῦ Πηλέα καὶ τῆς Θέτιδος μὲ τὸν φοβερὸ στρατό του, τοὺς Μυρμηδόνες.

"Ετσι στὴν Αὐλίδα συγκεντρώθηκαν πάνω ἀπὸ 100 χιλιάδες Ἕλληνες καὶ 1200 πλοῖα. Καὶ ἐπερίμεναν ὅλοι αὐτοὶ νὰ δοθῇ ἡ διαταγὴ νὰ ξεκινήσουν.

5. Ἡ Ἰφιγένεια ἡ ἥρωικὴ Ἑλληνοπούλα

Ἡμέρες πολλὲς οἱ Ἕλληνες ἐπερίμεναν στὰ μαῦρα καράβια τοὺς νὰ ξεκινήσουν. Ὅμως ὁ ἀέρας δὲν ἐφυσοῦσε νὰ ξεκινήσουν τὰ πλοῖα. Οἱ στρατιῶτες ἄρχισαν ν' ἀνησυχοῦν.

— Τί θὰ γίνῃ λοιπόν ; Ἐδῶ θὰ μείνωμε νὰ σαπίσωμε στὴν Αὐλίδα ; Γιατί ὁ ἀρχηγὸς δὲν δίνει τὴν διαταγὴ ; Γιατί δὲν φυσᾷ ἄνεμος ; Ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τὸ μάντι Κάλχχ νὰ τοὺς δώσῃ συμβουλές. Ἐκεῖνος τότε μὲ βαρεῖα φωνὴ εἶπε :

— ὦ βασιλιά Ἀγαμέμνων. Ἡ θεὰ Ἄρτεμις εἶναι θυμωμένη μαζί σου γιατί κυνηγώντας ἐδῶ κοντὰ ἄθελά σου ἐσκότωσες τὸ ἀγαπημένο της ἐλάφι. Καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ φυσήξῃ ἄνεμος, ἂν δὲν θυσιάσῃς τὴν κόρη σου τὴν ἀγαπημένη, τὴν ὠραία Ἰφιγένεια.

Τσακισμένος ἀπὸ τὴν λύπη του ὁ μεγάλος ἀρχηγὸς ξέσπασε σὲ κλάματα. Ἀποτραβήχτηκε στὴ σκηνή του ὡς τὰ βαθειὰ μεσάνυχτα. Ὑπνος δὲν τοῦ ἐκλείσει τὸ μάτι. Πῶς νὰ θυσιάσῃ τὴν κόρη ; Μὰ πάλι τί θὰ εἰποῦν ὅλοι οἱ Ἕλληνες γι' αὐτόν ; Μήπως τόσα παλληκάρια δὲν εἶναι ἔτοιμα νὰ θυσιαστοῦν ;

Γράφει λοιπόν γράμμα και καλεῖ τὴν Κλυταιμνήστρα, τὴν γυναῖκα του, νὰ φέρῃ στὴν Αὐλίδα τὴν Ἴφιγένεια. Τῆς ἔγραψε πὼς τάχα θέλει νὰ τὴν παντρέψῃ μετὰ τὸ καλύτερο παλληκάρι, τὸν Ἀχιλλέα. Ὁ πιστός του δούλος Ταλθύβιος ἐπῆρε τὸ γράμμα και τρέχοντας τὸ ἔφερε στὴν Κλυταιμνήστρα. Καὶ νὰ σὲ λίγες ἡμέρες τ' ἀμάξια φορτωμένα μπαίνουν στὸ στρατόπεδο τῶν Ἑλλήνων. Κατεβαίνει ἡ Κλυταιμνήστρα μετὰ τὴν Ἴφιγένεια και τὸν μικρότερό της ἀδελφὸ Ὀρέστη. Ὁλος ὁ στρατὸς τρέχει νὰ τὴν ἰδῇ.

Κρίμα, τέτοια κόρη νὰ θυσιασθῇ, ἔλεγαν. Τ' ἄκουσε ἡ Κλυταιμνήστρα και τᾶβαλε μετὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Τὸ ἔμαθε και ὁ Ἀχιλλέας και ἔτρεξε νὰ προστατέψῃ τὴν Ἴφιγένεια. Ἦταν προσβολή, ἔλεγε, πού μετὰ τ' ὄνομά του ἔφερε στὴν Αὐλίδα τὴν Ἴφιγένεια, τάχα πὼς αὐτὸς ἤθελε νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκα του. Ὅποιος τοιμήσῃ νὰ τὴν πειράξῃ, εἶπε, τὸ αἷμα του θὰ βάρῃ τὸ σπαθί μου. Ἀλλοίμονο! Ὁ Ἀγαμέμνων δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ. Οἱ στρατοὶ ἦταν ἔτοιμοι νὰ σκοτωθοῦν μεταξύ τους. Τότε ἡ ἥρωϊκὴ Ἴφιγένεια στάθηκε στὴ μέση και ὑπερήφανα ἐμίλησε :

— Ἀχιλλέα, βάλε τὸ σπαθί στὴ θήκη. Δὲν πρέπει αἷμα ἀδελφικό νὰ χυθῇ. Ἐχεις εὐγενικὴ ψυχὴ. Μὰ ἐγὼ μόνη μου θὰ δεχθῶ νὰ θυσιασθῶ χάριν τῆς Ἑλλάδος μας.

Ἦστερα γυρίζοντας στὴν μητέρα της τῆς λέγει :

— Ἀδिका μαλώνεις, μάνα μου, τὸν καλὸ πατέρα. Ἐνας τέτοιος ἀρχηγὸς ἔτσι θὰ ἔπρεπε νὰ κάμῃ. Μαζὶ μετὰ τόσα παλληκάρια θὰ θυσιασθῶ κι' ἐγὼ. Ἦστερα ἐπροχώρησε στὸν βωμὸ ὅπου ὁ Κάλχας μετὰ τὸ ἀστραφετὸ μαχαίρι του τὴν ἐπερίμενε. Ὁ Ἀγαμέμνων ἐκρυψε τὸ προσωπὸ του κλαίγοντας. Ἡ μητέρα της ἐθρηνοῦσε σπαρακτικὰ. Κι' ὁ μικρὸς Ὀρέστης κλαψάρικα τὴν ἐτραβοῦσε ἀπὸ τὸ φόρεμα. Ἡ Ἴφιγένεια φίλησε τὸ ἀδελφάκι της και ἀνεβαίνοντας στὸν βωμὸ ἐφώναξε οὐτοὺς στρατιῶτες.

— Ἑλληνες, τὸ χαρίζω στὴν Ἑλλάδα τὸ κορμί μου. Θυσιάστε με και νικᾶτε τοὺς Τρῶες. Νικᾶτε τοὺς βαρβάρους πού τοιμοῦν ν' ἀρπάξουν τις Ἑλληνοπούλες.

Κι' ὕστερα ἐσκυψε τὸ ξανθὸ της κεφάλι! Τί ἥρωϊσμός!

Οἱ στρατιῶτες ἐθαύμασαν, μὰ συγκινήθηκαν. Ἐσκυψαν τὰ κεφάλια τους νὰ μὴν βλέπουν. Κι' ὅταν ὁ κρότος τοῦ μαχαιριοῦ ἐκτύπησε τ' αὐτιά τους ἕνας πόνος ἐπέρασε στὴν καρδιά.

Μὰ τί βλέπουν; Ἐπάνω στὸν βωμὸ σπαρταροῦσε ἕνα ὠραῖο ἐλαφάκι. Καὶ ὕψηλά εἰς τὸν οὐρανὸ ἕνα κατάλευκο σύννεφο ἔπαιρνε τὴν Ἴφιγένεια μακριά. Ἡ θεὰ Ἀρτεμις ἔσωσε τὴν ἥρωϊκὴ Ἑλληνοπούλα και τὴν ἔφερε μακριά στὴ Ταυρίδα. Οἱ στρα-

τιῶτες ἐνθουσιασμένοι ἐκροτοῦσαν τὰ ὄπλα. Ὁρμησαν στὰ πλοῖα ἔτοιμοι νὰ προχωρήσουν γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Ἑλλάδος. Κι' ἀλήθεια ἐλαφρὸς ἄνεμος ἄρχισε νὰ φυσᾷ καὶ τὰ πλοῖα ἄφοβα ἔσχιζαν τὸ Αἰγαῖο ἴσια γιὰ τὴν Τροία.

Ἔνας ἀκόμη μῦθος

Λένε πὼς ὅταν ὁ Ὁρέστης ἔγινε ἄντρας, ἐταξίδευσε μὲ τὸν πιστό του φίλο Πυλάδην στὴν Ταυρίδα. Ἐκεῖ ὁ βασιλιάς τῆς χώρας ἐπίασε τοὺς δύο φίλους καὶ σὺν βάρβαρος ποὺ ἦταν διέταξε νὰ τοὺς θυσιάσουν. Μιὰ ὠραία ἱέρεια ἦταν ἔτοιμη νὰ τοὺς θυσιάσῃ. Ποιὰ ἦταν αὐτή; Γιατί μιλοῦσε γιὰ τὴν Ἑλλάδα; Γιατί τοὺς ἐρωτοῦσε γιὰ τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα; Ὁ Ὁρέστης ἐκατάλαβε. Ἐσηκώθηκε ἐπάνω καὶ ἀγκάλιασε τὴν ἀδελφή του. Ἦταν ἡ Ἰφιγένεια. Τὰ δύο ἀδελφία ἐκλαψάν πικρὰ πολὺ ὦρα. Ὑστερὰ κρυφὰ ἀπὸ τὸν βασιλιά οἱ τρεῖς μαζὶ ἐμπῆκαν στὸ καράβι καὶ ἐγύρισαν στὴν Ἑλλάδα.

6. Οἱ Ἕλληνες πολιορκοῦν τὴν Τροία

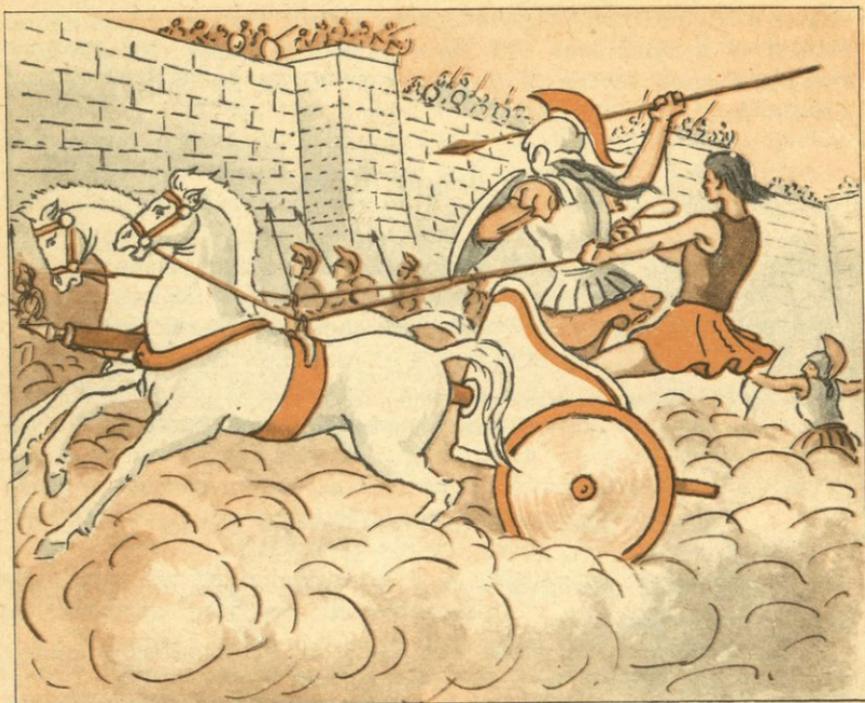
Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἔφθασε σὲ λίγες ἡμέρες στὴν ἀκρογιαλιά τῆς Τροίας.

Ἐστειλαν μία πρεσβεία στὸν Πρίαμο, νὰ παραδώσῃ στοὺς Ἕλληνας τὴν Ἑλένη καὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς.

Ὁ Πρίαμος ἐδέχτηκε. Μὰ ὁ Πάρις οὔτε ν' ἀκούσῃ ἤθελε πὼς ἦταν δυνατόν νὰ παραδώσῃ τὴν Ἑλένη.

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐγύρισαν καὶ ἔφεραν στοὺς ἀρχηγούς τὴν εἶδησι. Οἱ Ἕλληνες δὲν μπόρεσαν νὰ περιμένουν ἄλλο. Ἀποφασίζουσι νὰ κάμουν ἐπίθεσι νὰ κυριέψουν τὴν πόλι καὶ νὰ τιμωρήσουν τὸν ὑπερήφανο Πάρι. Μὰ νὰ οἱ Τρῶες μὲ τὸν γενναῖο Ἕκτορα, τὸν πιὸ τιμημένο γυιὸ τοῦ Πριάμου, ἤλθαν νὰ τοὺς ἐμποδίσουν.

Οἱ Ἕλληνες δὲν δειλιάζουν. Ὁρμοῦν ἀπὸ τὰ καράβια τους. Πρῶτος ὁ γενναῖος Πρωτεσίλαος πηδᾷ ἀπὸ τὸ καράβι του. Μὰ ὁ Ἕκτωρ τὸν σημάδευει μὲ τὸ κοντάρι του καὶ τὸν σκοτώνει. Σκληρὴ μάχη ἄρχισε τότε. Οἱ Ἕλληνες ζητοῦν νὰ ἐκδικηθοῦν τὸν θάνατο τοῦ παλληκαριοῦ καὶ μὲ φωνὲς ὀρμοῦν στὴν μάχη. Οἱ Τρῶες τᾶχασαν. Ἐγύρισαν πίσω καὶ τῶβαλαν στὰ πόδια. Οἱ Ἕλληνες τοὺς κυνηγοῦν μέσα στὸν κάμπο. Ἀλλὰ ἡ ἡμέρα ἐτελείωσε καὶ οἱ Τρῶες ἐπρόφθασαν νὰ κλειστοῦν στὰ ὑψηλά τεῖχη τῆς Τροίας. Μὰ ποὺς ἤμποροῦσε νὰ τ' ἀνέβῃ; Ἦσαν γερά, ὑψηλά καὶ ἀπάνω τους οἱ Τρῶες μὲ τὸν Ἕκτορα τὸ πρῶτο παλληκάρι ἐπολεμοῦσαν γενναῖα.

Πολλές ἡμέρες ἐπολέμησαν ἔτσι μὰ ἡ Τροία δὲν ἔπεφτε. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισαν νὰ τὴν πολιορκήσουν.

Ἔβγαλαν τὰ πλοῖα στὴν στεριά. Ἔστησαν τὶς σκηνές τους στὴν πεδιάδα καὶ ἔκτισαν ἕνα τεῖχος μὴν τύχη καὶ οἱ Τρῶες καταστρέφουν ξαφνικὰ τὸ στρατόπεδο. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ τεῖχος ἔσκαψαν βαθὺ χαντάκι πὺ ἐγέμισε νερό. Ἔτσι ἀσφάλισαν τὸ στρατόπεδό τους. Ὅταν οἱ Τρῶες ἔβγαϊναν ἀπὸ τὰ τεῖχη οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐκυνηγοῦσαν.

Δέκα δλόκληρα χρόνια ἐκράτησε αὐτὸς ὁ πόλεμος. Μιὰ ἐνικοῦσαν οἱ Ἕλληνες, τὴν ἄλλη οἱ Τρῶες. Ἀλήθεια, οἱ Τρῶες ἦσαν γενναῖοι. Καὶ ἄλλοι γειτονικοὶ λαοὶ τοὺς ἐβοηθοῦσαν. Ἀνδρειότερος ἀπὸ τοὺς Τρῶες ἦταν ὁ Ἔκτωρ. Ἀνδρειότερος ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες ὁ Ἀχιλλέας. Ὅπου ἔβλεπαν τὸν Ἀχιλλέα οἱ Τρῶες ἢ ἄκουγαν τὴν φωνή του τοὺς ἔπιανε φόβος καὶ τῶβαζαν στὰ πόδια. Ὅσο ὁ Ἀχιλλέας ἐπολεμοῦσε μὲ τοὺς Ἕλληνας οἱ Ἕλληνες ἐνικοῦσαν. Μὰ ποῖος ἦταν αὐτὸς ὁ ἥρωας; Νὰ τί διηγοῦνται οἱ ἀρχαῖοι γι' αὐτόν.

7. Ὁ μῦθος τοῦ Ἀχιλλέα

Γιὰ τὸν Ἀχιλλέα διηγοῦνται πολλὰ παράξενα πράγματα. Ἦταν γιὸς τοῦ Πηλέα καὶ τῆς Θέτιδος ποὺ ἐμάθαμε πρὶ πάντων.

Λέγουν πὼς ὅταν ἡ Θέτις ἐγέννησε τὸν Ἀχιλλέα ἤθελε νὰ τὸν κάμῃ ἀθάνατο. Σὰν θεὰ ποὺ ἦταν ἤξερε καὶ τὸ μυστικό. Ἐπῆρε ἀθάνατο νερὸ καὶ τὴν ὥρα ποὺ ὁ Πηλέας ἐκοιμόταν ἔπιασε τὸν μικρὸ Ἀχιλλέα ἀπὸ τὴν φτέρνα καὶ τὸν ἐβούτηξε μέσα ὀλόκληρο. Μετὰ τὸν ἔβαλε ἐπάνω ἀπὸ τὶς φλόγες τῆς φωτιᾶς καὶ τὸν στέγνωσε. Μὰ τὴν ὥρα ἐκείνη ἐξύπνησε ὁ Πηλέας ἀπὸ τὶς φωνές τοῦ μικροῦ. Βλέποντας τί ἔκανε ἡ Θέτις ἐνόμισε πὼς ἤθελε νὰ κάψῃ τὸ παιδί. Ὁρμησε ἄγριος καὶ ἄρπαξε τὸν Ἀχιλλέα. Ἐμάλωσε τὴν γυναῖκα του μὰ ἐκείνη χωρὶς νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ γιατί τὸ ἔκανε αὐτό, ἔφυγε ἀπὸ τὸ παλάτι τοῦ Πηλέα. Ἐβούτηξε στὰ κύματα καὶ ἐζοῦσε στὸ θαλάσσιο βασίλειο τοῦ πατέρα της. Μὰ ὁ Ἀχιλλέας ἀπὸ τότε ἔγινε ἄ τ ρ ω τ ο ς, δηλαδὴ τὸ σῶμα του δὲν ἐπληγώνετο ἀπὸ κτυπήματα. Καὶ μόνον στὴν πτέρνα ποὺ τὸν εἶχε πιάσει ἡ Θέτις ἠμποροῦσε νὰ πάθῃ κακό.

Ὁ Ἀχιλλέας ἐμεγάλωνε καὶ γινόταν ὠραῖος καὶ δυνατός. Ὁ Πηλέας τὸν ἔστειλε νὰ μάθῃ γράμματα στὸν πρὶ σοφὸ διδάσκαλο τῆς ἐποχῆς του τὸν Φοῖνικα καὶ ὕστερα στὸν Κένταυρο Χείρωνα, ὅπου εἶχε μάθει γράμματα καὶ ὁ Ἰάσοντας. Ἐτρωγε, λέγουν, μυαλὰ ἀγριοχοίρων καὶ ἀρκουδιῶν καὶ σπλάχνα λεονταριοῦ. Ὅσο ἐμεγάλωνε, τόσο πρὶ ὠραῖος, τόσο πρὶ δυνατός γινόταν. Ἐτρεχε τόσο γρήγορα ποὺ κανένας δὲν τὸν ἔφτανε, οὔτε τὸ ἐλάφι. Γι' αὐτὸ λεγόταν τ α χ ὄ π ο υ ς.

Ἡ φήμη του ἔφτασε σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Γι' αὐτὸ ὅταν οἱ Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἐκστρατεύσουν στὴν Τροία ἐζήτησαν μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν πάρουν μαζί τους. Μὰ ὁ Πηλέας ἔστειλε τὸν Ἀχιλλέα κρυφὰ στὸ παλάτι ἐνὸς ἄλλου βασιλιᾶ ποὺ εἶχε πολλὰ κορίτσια. Τοῦ εἶχε εἰπῆ ἕνας μάντης πὼς, ἂν ὁ Ἀχιλλέας πάῃ στὴν Τροία δὲν θὰ ξαναγυρίσῃ καὶ ἤθελε νὰ τὸν κρύψῃ. Ὁ Ἀχιλλέας δὲν τὸ ἤξερε αὐτὸ καὶ καθόταν ἐκεῖ ντυμένος γυναικεῖα φορέματα.

Μὰ ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης, ὁ παμπόνηρος Ὀδυσσεύς, τὸν βρῆκε. Καὶ νὰ πῶς :

Ντύθηκεπραματευτῆς καὶ γυρνοῦσε σ' ὅλα τὰ παλάτια πουλώντας φορέματα καὶ στολίδια. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ εἶχε καὶ ἕνα ὠραῖο ξίφος. Ὅταν ἤλθε στὸ παλάτι ποὺ ἐζοῦσε ὁ Ἀχιλλέας ἔβγαλε

τὰ στολίδια καὶ τὰ φορέματα καὶ τὸ ξίφος. Οἱ κόρες τοῦ βασιλιᾶ ἔκοίταζαν καὶ ἐδοκίμαζαν τὰ στολίδια, μὰ ὁ Ἀχιλλέας ἐπῆρε τὸ ξίφος καὶ τὸ παρατηροῦσε μὲ θαυμασμό. Ὁ πονηρὸς Ὀδυσσεὺς ἐγέλασε. Κατάλαβε πῶς αὐτὸς ἦταν ὁ Ἀχιλλέας. Τὸν ἐπῆρε παράμερα καὶ τοῦ εἶπε : — Ἀχιλλέα, ἐσένα ζητῶ. Εἶναι ντροπὴ νὰ κάθῃσαι μὲ τὶς γυναῖκες. Ὁ πατέρας σου σὲ κρύβει νὰ μὴν πολεμήσῃς μαζί με τοὺς ἄλλους Ἕλληνες. Ὅλα τὰ βασιλόπουλα θὰ πολεμήσουν καὶ σὺ πού εἶσαι ὁ πιὸ γενναῖος θὰ κρύβεσαι ;

Ὁ Ἀχιλλέας ἐκατάλαβε γιατί τὸν ἔστειλε ἐκεῖ ὁ πατέρας του. Ἔσχισε μὲ θυμὸ τὰ ροῦχα του καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὸ παλάτι. Ἐπῆγε στὸν Πηλέα καὶ τοῦ εἶπε ἀποφασιστικὰ.

— Πατέρα, δός μου τὸ στρατό. Δὲν εἶμαι κορίτσι. Θὰ πάω κι' ἐγὼ μὲ τ' ἄλλα Ἕλληνόπουλα νὰ πολεμήσω γιὰ τὴν τιμὴ τῆς πατρίδος μου. Ξέρω πῶς θὰ πεθάνω ἐκεῖ. Θὰ πεθάνω ὅμως τιμημένος.

Ὁ Πηλέας βλέποντας τὸ θάρρος τοῦ γιοῦ του τοῦ ἔδωσε τὸν στρατό του, τοὺς φοβεροὺς Μυρμηδόνες, καὶ τοῦ εὐχήθηκε νὰ ξαναγαυρήσῃ. Μαζί του ἔστειλε καὶ τὸν πιστὰ του φίλο, τὸν φρόνιμο καὶ γενναῖο Πάτροκλο, νὰ τὸν συμβουλεύῃ.

Ἔτσι ὁ Ἀχιλλέας ἔγινε ὁ μεγαλύτερος ἥρωας τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

8. Ὁ θυμὸς τοῦ Ἀχιλλέα

Ὅσο ὁ Ἀχιλλέας βρισκόταν στὴν μάχη οἱ Ἕλληνες ἐνικοῦσαν. Οἱ Τρῶες δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ βγοῦν ἀπὸ τὰ τείχη. Μὰ ἦλθε διχόνοια στοὺς Ἕλληνες καὶ τὰ πράγματα ἄλλαξαν.

Καὶ νὰ πῶς : Κάποτε οἱ Ἕλληνες μὲ τὸν Ἀχιλλέα ἐπολέμησαν ἓνα λαὸ ἀπὸ ἐκείνους πού ἐβοηθοῦσαν τοὺς Τρῶες. Τοὺς ἐνίκησαν καὶ ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ἔφεραν καὶ δύο ὠραῖες κόρες. Τὴν μία πού, τὴν ἔδωσαν στὸν ἀρχηγὸ Ἀγαμέμνονα, τὴν ἔλεγαν Χρυσήδα καὶ ἦταν κόρη τοῦ ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος Χρῦση. Τὴν ἄλλη, πού τὴν ἔλεγαν Βρυσήδα, τὴν ἐκράτησε ὁ Ἀχιλλέας.

Δὲν ἐπέρασαν ὅμως ἡμέρες καὶ ὁ γέρο-Χρῦσης μὲ δῶρα πολλὰ, μὲ δάκρυα καὶ παρακάλια ἦλθε στὸν Ἀγαμέμνονα νὰ ζητήσῃ τὴν κόρη του. Μὰ ὁ Ἀγαμέμνων δὲν τὴν ἔδωσε καὶ μάλιστα ἐφοβέρισε τὸν Χρῦση, πῶς ἂν δὲν φύγῃ θὰ τὸν σκοτώσῃ. Ἀμίλητος ὁ Χρῦσης κατέβηκε στ' ἀμμουδερὸ ἀκρογῶαλι παρακαλώντας τὸν Ἀπόλλωνα νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἕλληνες.

Καὶ πράγματι, ὁ Ἀπόλλων κατεβαίνει μὲ τάργυρό του τόξο καὶ σκορπᾷ τὸ θάνατο στοὺς Ἕλληνας. Ἄνθρωποι καὶ ζῶα ἔπεφταν σωρὸ δλόκληρες ἐννέα ἡμέρες. Πανικὸς ἔπιασε τοὺς Ἕλληνας. Ὁ μάντης Κάλχας πού τὸν ἐρώτησαν ἐξήγησε τὴν καταστροφή. Ὁ Ἀγαμέμνων μετάνοιωσε. Ἔστειλε πίσω τὴν Χρυσήϊδα στὸν πατέρα της μὰ ἐζήτησε γι' ἀντάλλαγμα νὰ πάρη τὴν Βρυσηίδα πού εἶχε ὁ Ἀχιλλέας. Οἱ δύο ἥρωες ἐμάλωσαν. Σὲ μιὰ στιγμή ὁ Ἀχιλλέας ἐτράβηξε τὸ σπαθὶ νὰ σκοτώσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα. Τὸν ἐπρόφθασε ὁμως ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, τοῦ ἐκράτησε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε μὲ ἥρεμο τρόπο :

— Ἀχιλλέα, δὲν ἀξίζει νὰ μαλώνετε γι' αὐτό. Δῶσε τὴν Βρυσηίδα στὸν Ἀγαμέμνονα νὰ μὴν χύνεται αἷμα ἑλληνικό. Ἐσὺ καὶ ἄλλη καλύτερη θὰ πάρῃς μὲ τὴν ἀνδρεία σου. Ὁ Ἀχιλλέας ἄκουσε τὰ λόγια τῆς θεᾶς. Ἔβαλε τὸ ξίφος στὴ θήκη, μὰ θυμωμένος ἐμίλησε ἄσχημα στὸν Ἀγαμέμνονα :

— Σὺ πού ἔχεις μάτια σκύλου καὶ καρδιὰ ἐλαφιοῦ, ποτὲ δὲν ἐπολέμησες σὰν ἥρωας. Περιμένεις νὰ πάρῃς τὰ δικά μας λάφυρα πού πολεμώντας σκληρὰ ἀποκτοῦμε. Γιὰ τὴν προσβολὴ ὁμως αὐτὴ πού μοῦ ἔκανες πικρὰ θὰ μετανοιώσῃς. Ὁρκίζομαι πὼς ἀπὸ σήμερα δὲν θὰ ξαναβγῶ στὴν μάχη ὅσο καὶ ἂν μὲ ζητήσετε.

Ὁ θεϊκὸς Ἀχιλλέας ὕστερα βγῆκε ἀπὸ τὴν σκηνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα, ἐπῆρε τοὺς Μυρμηδόνες του καὶ τὸν ἀγαπημένον του Πάτροκλο καὶ ἀποτραβήχτηκε στὴν ἄκρῃ μακριὰ ἀπὸ τὴν μάχη.

Ὁ Χρῦσης ἐπῆρε τὴν κόρη του καὶ ὁ Ἀπόλλων ἔπαψε νὰ θεορίζῃ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Ἀχιλλέας ἔστειλε τὴν Βρυσηίδα στὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ὁ πόλεμος συνεχιζόταν.

9. Ὁ Πάτροκλος φονεύεται

Οἱ ἡμέρες περνοῦν. Οἱ Τρῶες παίρνουν θάρρος σὰν βλέπουν πὼς ὁ Ἀχιλλέας λείπει ἀπὸ τὴν μάχη. Ὁ Ἔκτωρ ὁρμᾷ ἀκράτητος. Περνᾷ τὸ χαντάκι, διαβαίνει τὸ μικρὸ τεῖχος τῶν Ἑλλήνων καὶ πλησιάζει τὰ καράβια. Οἱ Ἕλληνας πολεμοῦν μὲ μανία. Οἱ ἀρχηγοὶ τους ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ Διομήδης, ἔχουν πληρωθῆ.

Οἱ Τρῶες ἀκολουθοῦν τὸν ἀρχηγό τους καὶ βάζουν φωτιά στὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων. Τρόμος ἔπιασε τοὺς Ἕλληνας. Μερικοὶ ζητοῦν νὰ φύγουν. Μόνον ὁ πελώριος Αἴας ὁ Τελαμώνιος κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὴν ἀσπίδα του στέκεται ἀτρόμητος καὶ κρατᾷ

ἔχει τοὺς Τρῶες. Σὲ λίγο πολλοὶ ἀντρειωμένοι μαζεύονται γύρω του καὶ διώχνουν τοὺς Τρῶες μακριὰ ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Μὰ ὁ Ἔκτωρ δὲν θὰ ἀργήσῃ καὶ πάλι νὰ ἐπιτεθῆ.

Ὁ Ἀγαμέμνων τότε στέλνει στὸν Ἀχιλλέα τὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ γυρίσῃ στὴ μάχη.

— Ὡ Ἀχιλλέα, τοῦ λέει. Εἶναι σκληρὸ νὰ κάθῃσαι ἔτσι ἐδῶ, ἐνῶ οἱ καλύτεροὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας χάνονται κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν Τρώων. Ἐλα στὴ μάχη σὲ θερμοπαρακαλοῦμε. Ὁ Ἀγαμέμνων σοῦ ζητᾷ συγγνώμη γιὰ ὅ,τι σοῦ ἔκανε. Σοῦ δίνει τὴν Βρυσήϊδα πάλι καὶ πολλὰ δῶρα.

Μὰ ὁ Ἀχιλλέας δὲν ἔλλαξε γνώμη. Ὁ θυμὸς του δὲν εἶχε περάσει. Τότε καὶ ὁ ἀγαπημένος του φίλος, ὁ γενναῖος Πάτροκλος, τὸν παρακάλεσε νὰ βγῆ στὴ μάχη. Ὁ Ἀχιλλέας τότε τοῦ εἶπε:— « Πάτροκλε, δὲν θὰ βγῶ ἀκόμη. Ὅμως δὲν πρέπει ν' ἀφήσωμε τοὺς Ἕλληνας νὰ πέφτουν ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν Τρώων. Πάρε τοὺς Μυρμηδόνες μου καὶ τρέξε νὰ σώσῃς τὰ πλοῖα. Φόρεσε καὶ τὰ ὅπλα μου, πάρε καὶ τὸ ἄρμα μου καὶ τρέξε. Οἱ Τρῶες θὰ νομίσουν πὼς εἶμαι ἐγὼ καὶ θὰ φύγουν. Πρόσεχε ὅμως νὰ γυρίσῃς γρήγορα. Μὴ τολμήσῃς ν' ἀντικρύσῃς τὸν Ἔκτορα.

Ὁλόχαρος ὁ Πάτροκλος ἐφόρεσε τ' ἄρματα, ἐπήδησε στὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλέα καὶ ὤρμησε στὴ μάχη. Πίσω του μὲ φωνὲς ἀκολουθοῦσαν οἱ Μυρμηδόνες. Οἱ Τρῶες νομίζον πὼς ἔρχεται ὁ Ἀχιλλέας. Τσακίζονται νὰ φύγουν. Οἱ Ἕλληνας παίρνουν θάρρος καὶ τοὺς κυνηγοῦν. Ὁ Πάτροκλος σκορπᾷ τὸν θάνατο σὲ Τρῶες ἀνδρειωμένους. Ὅσοι γλυτώνουν τρέχουν νὰ κρυφτοῦν στὰ τεῖχη. Μόνον ὁ Ἔκτωρ ἀναγνωρίζει τὸν Πάτροκλο. Καὶ τὸν περιμένει τώρα. Ἀλλοίμονο!

Ὁ Πάτροκλος στὴν μέθη τῆς νίκης ξεχνᾷ τὰ λόγια τοῦ Ἀχιλλέα. Ρίχνεται ἐπάνω στὸν Ἔκτορα. Μὰ ὁ Ἔκτωρ τὸν χτυπᾷ μὲ τὸ κοντάρι του. Ὁ Πάτροκλος εἶναι νεκρός. Τὰ τιμημένα ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέα πέφτουν στὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ Ἕλληνας μάχονται γύρω ἀπὸ τὸ πτώμα του ποὺ κινδυνεύει νὰ τὸ πάρουν οἱ Τρῶες. Ποτάμι τὸ αἷμα χύνεται. Καὶ ἐνῶ σκληρὴ μάχη γίνεται γύρω ἀπὸ τὸν Πάτροκλο, φθάνει ἡ εἶδησι στὸν Ἀχιλλέα. Ὁ Πάτροκλος ἐσκοτώθηκε. Τὰ ὅπλα του τὰ ἐπῆρε ὁ Ἔκτωρ. Ἡ φαρμακερὴ εἶδησι ἔκαμε τὸν ἥρωα νὰ ξεσπάσῃ σὲ θρήνους. Ἦθελε ἐκείνη τὴ στιγμή νὰ ἐκδικηθῆ. Μὲ τί ὅπλα ὅμως; Τρέχει σὰν τρελλὸς στὴ μάχη. Ἀπὸ μακριὰ βγάζει φωνὴ ἀπελπισίας:

— 'Ε, Τρῶες ! Ἐτοιμασθῆτε νὰ ἀντικρύσετε τὴν ὀργή μου.
'Η φωνὴ καὶ ἡ παρουσία τοῦ Ἀχιλλέου καὶ χωρὶς ὄπλα ἀκόμη ἔ-

Ὁ Μενέλαος παίρνει τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου

κανε τὸν ἐχθρὸ νὰ φύγη. Στὸ τέλος ὁ Μενέλαος ὕστερα ἀπὸ σκληρὴ πάλη κατώρθωσε νὰ πάρῃ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου καὶ νὰ τὸ φέρῃ στὴν σκηνὴ τοῦ Ἀχιλλέου. Ὁ θεϊκὸς Ἀχιλλέας ἀγκάλιασε τὸ σῶμα τοῦ φίλου του καὶ ἔχυσε πικρὰ δάκρυα. Τώρα καὶ αὐτὸς μετάνοιωσε γιὰ τὸ θυμὸ του ὅπως καὶ ὁ Ἀγαμέμνων. Ἡ νύκτα βρῆκε ὅλους τοὺς Ἕλληνας βαθεῖα λυπημένους καὶ τοὺς Τρῶες νὰ πανηγυρίζουν τὴν νίκη γύρω ἀπὸ θεόρατες φωτιές ποὺ εἶχαν ἀνάψει.

10. Ὁ Ἀχιλλέας σκοτώνει τὸν Ἑκτορα

Ὁ Ἀχιλλέας διψᾷ τώρα γιὰ ἐκδίκησι. Βγαίνει στὴν ἀμμουδιά καὶ παραπονιέται στὴν μητέρα του. Ἡ Θέτις λυπάται τὸ γυιὸ της. Ἀνεβαίνει στὸν Ὀλυμπο καὶ παραγγέλνει στὸν Ἥφαιστο ὅπλα γιὰ τὸ παιδί της. Ὁ Ἥφαιστος ἀρχίζει τὴν ἐργασία του. Ὅλη τὴν νύχτα ἀντηχοῦσε ὁ Ὀλυμπος ἀπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ θεοῦ στὸ σίδερο καὶ φεγγοβολοῦσε ἀπὸ τὶς φωτιές. Τὸ πρῶτ' ὅπλα ἦταν ἔτοιμα. Κανένας δὲν εἶχε φορέσει τέτοια ὠραῖα ὅπλα. Τὰ ἐπῆρε ἡ Θέτις καὶ τὰ ἔφερε στὸν Ἀχιλλέα. Ἐκεῖνος τὰ φορεῖ καὶ πηδᾷ στὸ ἄρμα του σὰν τὸ λιοντάρι. Πίσω του τρέχουν οἱ Μυρμηδόνες. Οἱ Ἕλληνες ἀλαλάζουν ἀπὸ χαρὰ. Ὁ Ἀγαμέμνων συμπυλιώνεται μὲ τὸν Ἀχιλλέα καὶ οἱ δύο χύνουν δάκρυα χαρᾶς. Ἡ τρομερὴ φωνὴ τοῦ Ἀχιλλέα συνταράζει τοὺς Τρῶες. Ποιὸς τολμᾷ ν' ἀντισταθῆ; Φεύγουν, φεύγουν σὰν τοὺς λαγούς νὰ κρυφτοῦν στὸ κάστρο. Ὅσοι δὲν προφταίνουν πέφτουν κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ Ἀχιλλέα.

Ἄλλὰ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ τολμᾷ νὰ ἀντισταθῆ; Εἶναι ὁ Ἑκτωρ. Νοιώθει ντροπὴ ποὺ τὸν κυνηγᾷ ὁ Ἀχιλλέας. Στέκεται ἐκεῖ νὰ δώση καιρὸ στοὺς ἄλλους νὰ μποῦν μέσα. Τὸν βλέπει ὁ Ἀχιλλέας καὶ φουντώνει ὁ θυμὸς του. Αὐτὸς δὲν ἐσχότωσε τὸν Πάτροκλο; Σὰν ἀστραπὴ χύνεται ἐπάνω του. Ὁ Ἑκτωρ τώρα τρέμει. Τὸ βάζει στὰ πόδια. Ὁ Ἀχιλλέας τὸν προφταίνει. Οἱ δύο μάχονται ὦρα πολὺ. Μὰ ποιὸς ἤμπορεῖ νὰ νικήσῃ τὸν Ἀχιλλέα. Τὸ κοντάρι του μὲ δύναμι τρυπᾷ τὸν Ἑκτορα.

Ἦστερα τὸν δένει στὸ ἄρμα καὶ τρεῖς φορές τὸν φέρνει γύρω στὰ τείχη νὰ φοβίσῃ τοὺς Τρῶες. Κι' ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ στρατόπεδο οἱ κραυγές τοῦ θριάμβου ἀνεβαίνουν ὡς τὸν οὐρανό, ψηλὰ ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Τροίας θρῆνοι καὶ στεναγμοὶ ταραάζουν τὴ γῆ. Πάει ὁ πρῶτος ἀρχηγός. Ὁ γενναῖος Ἑκτωρ ἔπεσε σὰν ἀληθινὸς ἥρωας μπροστὰ στὰ τείχη τῆς πατρίδος του.

Ὁ δυστυχισμένος Πρίαμος ἔρχεται στὸν Ἀχιλλέα νὰ ζητήσῃ τὸ σῶμα τοῦ γυιοῦ του. Ὁ Ὀμηρος περιγράφει μὲ συγκινητικὰ λόγια τὴ σκηνή.

Ὁ Πρίαμος μέσ' στὴν σκηνὴ μπαίνει τοῦ Ἀχιλλέα
καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ γόνατα καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ χέρια
καὶ μὲ τρεμάμενη φωνὴ παρακαλεῖ καὶ λέει:

— Θυμήσου, παλληκάρι μου, τὸ γέρο σου πατέρα.
Μπορεῖ κι' αὐτὸν νὰ τυρανοῦν ἄλλοι γειτόνοι γύρω
καὶ νὰ μὴν ἔχῃ βοήθ. Μὰ ζῆ μὲ τὴν ἐλπίδα

νά ἰδῆ τὸν λατρευτὸ τοῦ γυιό. Κι' ἀλλοίμονο σὲ μένα
 πού ἔχασα τόσα παιδιά! Καί τὸ καλύτερό μου
 τὰ χέρια σου τὸ ἀφάνισαν. Ἔτσι τῆθελε ἡ μοῖρα,
 ἐκείνου πού μ' ὠρφάνεψε τὰ χέρια νὰ φιλήσω...
 Λυπήσου με καί πάρτηνε τὴν πλούσια ξαγορά μου
 καί δός μου πίσω τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ μου τὸ κουφάρι.
 Σὰν εἶδε ἔτσι τὸν Πρίαμο δακρύζει ὁ Ἀχιλλέας.
 Κλαίει γιὰ τὸν πατέρα του κλαίει καί γιὰ τὸ φίλο,
 κλαίει γι' ὁ γέρο βασιλιάς γιὰ τ' ἄμοιρο παιδί του.
 Κι' ἄμα τὸ κλάμα χόρτασαν σηκώθη ὁ Ἀχιλλέας
 καί τοῦ Πριάμου ἔπιασε τὸ χέρι καί τοῦ λέει:
 Δυστυχισμένη βασιλιά, πῶς βάσταξε ἡ καρδιά σου
 νάρθης ἐδῶ σὲ μένανε πού οὐχὼ σκοτωμένα
 τόσ' ἀντρωιμένα σου παιδιά: Καρδιά ἔχεις σιδερένια.
 Μὰ σήκω τώρα, κάθισε, κι' οἱ δύο μας τώρα πρέπει
 τὴ λύπη μας νὰ κλείσωμε στὰ βάρη τῆς ψυχῆς μας.

Κι' ὁ Ἀχιλλέας ἐφώναξε καί πρόσταξε τίς σκλάβες
 καλὰ νὰ πλύνουν τὸ νεκρὸ, νὰ τὸν ἀλείψουν λάδι...
 κι' εἶπε στὸ γέρο Πρίαμο πού ἀμίλητος καθόταν:
 — Λεύτερο τώρα, γέροντα, τὸ λείψανο ὅπως εἶπες
 ἤσυχο ἐκεῖ στὸ στρώμα του. Κι' ἄμα χαράξῃ ἡμέρα
 πάρτο καί σύρε στὸ καλό...

11. Ὁ Ἀχιλλέας σκοτώνεται

Ἀλλὰ καί ἡ τύχη τοῦ Ἀχιλλέα ἦταν νὰ μὴ γυρίσῃ στὴν πα-
 τρίδα του. Ὅπως ἐφοβόταν ὁ Πηλέας ἔτσι καί ἔγινε. Ὁ δοξα-
 σμένος ἥρωας ἀφοῦ ἀφάνισε πολλοὺς γενναίους Τρῶες, ἔπεσε κτυ-
 πημένος ὑποὺλα ἀπὸ τὸν πιὸ δειλὸ ἐχθρό, τὸν Πάρι. Ὁ Πάρις κρυμ-
 μένος κάποια ἡμέρα ἐσημάδεψε τὸν Ἀχιλλέα στὴ φτέρνα, στὸ μέ-
 ρος πού δὲν ἦταν ἄτρωτο. Ὁ θεϊκὸς Ἀχιλλέας ἐγονάτισε ἀπὸ τὸν
 πόνο. Τὸ αἷμα του τρέχει ἀφθονο καί μαζί του φεύγει καί ἡ λε-
 βέντικη ψυχὴ του.

Οἱ Τρῶες βιάζονται νὰ πάρουν τὸ σῶμα του. Οἱ Ἕλληνες
 χύνονται στὴ μάχη. Γύρω ἀπὸ τὸ μεγάλο νεκρὸ τώρα γίνεται ἡ ἀ-
 γριώτερη μάχη. Ὁ πελώριος Αἴας ὁ Τελαμώνιος ἀρπάζει τὸ σῶ-
 μα τοῦ Ἀχιλλέα ἀψηφώντας τὸν ἐχθρό. Ὁ γενναῖος Ὀδυσσεύς
 κυνηγᾷ ἀκράτητος τοὺς Τρῶες μακριά. Ἔτσι φέρνουν τὸν νε-
 κρὸ Ἀχιλλέα στὴ σκηνὴ του.

Δάκρυα χύνουν οἱ Ἕλληνες καί πιὸ πολὺ οἱ ἀγαπημένοι του
 στρατιῶτες, οἱ Μυρμηδόνες. Καί ποιὸς δὲν ἔμεινε νὰ μὴ κλάψῃ

τὸν ἥρωα; Βγῆκαν ἀπὸ τὴν θάλασσα οἱ Νηρηΐδες κόρες καὶ τὸν ἐμοιρολόγησαν. Κατέβηκαν ἀπὸ τὰ βουνὰ οἱ Μοῦσες καὶ τὸν ἔκλαψαν. Βγῆκε καὶ ἡ θλιμμένη μητέρα του, ἡ Θέτις καὶ ἐθρήνησε τὸ γιού. Καταραμένε Πάρι! Ἐσὺ μοῦ σκότωσες τὸ γιού μου. Ἐσὺ καὶ τόσους λεβέντες. Δεκαεπτὰ ὀλόκληρες ἡμέρες ἔκλαψαν οἱ Ἕλληγες τὸ πρῶτο παλληκάρι. Στὶς δεκαοχτῶ ἀναψαν φωτιὰ καὶ ἔκαψαν τὸ σῶμα του. Τὴν στάχτη τὴν ἔβαλαν σ' ὀλόχρυσο δοχεῖο μαζί με τὴν στάχτη τοῦ Πατρόκλου. Ὑστερα ἔκτισαν μεγαλόπρεπο τάφο νὰ διαλαλῇ τὴν δόξα στοὺς αἰῶνες κοντὰ στὴν παραλία.

Καὶ ὁ μέγας πόλεμος συνεχίζεται. . .

12. Ὁ Δούρειος ἵππος καὶ ἡ καταστροφή τῆς Τροίας

Τώρα πού οἱ δυὸ στρατοὶ ἔχασαν τοὺς πιὸ γενναίους ἀρχηγούς των τὰ πράγματα ἔγιναν δύσκολα. Κανένας δὲν ἤμποροῦσε νὰ νικήσῃ. Ὡστόσο οἱ μάχες συνεχίζονται. Ὁ ὑπερήφανος καὶ ἀμυαλὸς Πάρις βρῆκε καὶ αὐτὸς τὸν θάνατο. Ὁ Φιλοκτήτης μετὰ τὰ φαρμακερὰ βέλη τοῦ Ἡρακλῆ ἐσκότωσε τὸν Πάρι. Μὰ ἡ Τροία δὲν ἔπεφτε.

“Ο,τι όμως δὲν κατώρθωσαν μετὰ τὴν ἀνδρεία, οἱ Ἕλληνες τὸ ἔκαμαν μετὰ τὴν ἐξυπνάδα τους.

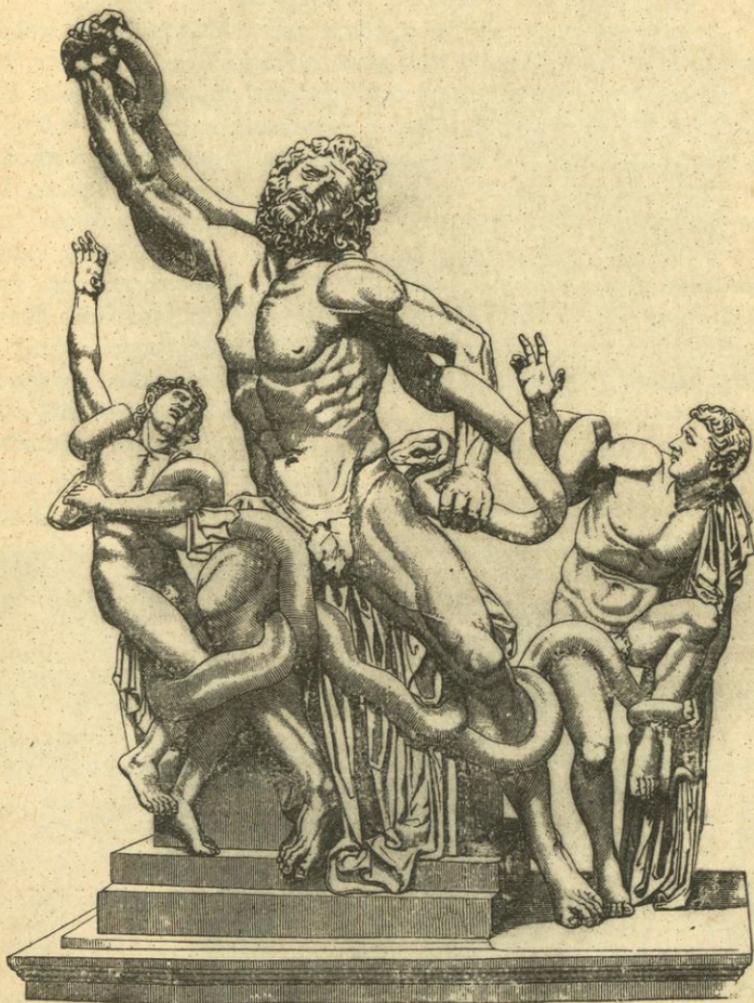
Ὁ πολύξερος Ὀδυσσεὺς ἐκάλεσε σὲ συμβούλιο τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἐξήγησε ἕνα τολμηρὸ σχέδιο. Οἱ ἀρχηγοὶ τὸ ἐδέχτηκαν καὶ τὸ ἔβαλαν σὲ ἐνέργεια.

Ἐκαναν, σύμφωνα μετὰ τὸ σχέδιον τοῦ Ὀδυσσεύα, ἕνα πελώριο καὶ ὠραῖο ξύλινο ἄλογο πού εἶναι γνωστὸ ὡς «Δούρειος Ἴππος». Μέσα στὴν κούφια κοιλιά του ἐμπήκαν πολλοὶ γενναῖοι Ἕλληνες, ὅπως ὁ Ὀδυσσεὺς ὁ ἴδιος, ὁ Μενέλαος καὶ ἄλλοι. Ὁλος ὁ ἄλλος στρατὸς ἐπῆρε τὰ πράγματά του καὶ ἔφυγε μετὰ τὰ πλοῖα, ἀφήνοντας ἕναν στρατιώτη ἐπίτηδες νὰ τὸν πιάσουν οἱ Τρῶες. Οἱ Τρῶες βλέποντας αὐτὰ ἐνόμισαν πὼς οἱ Ἕλληνες φεύγουν γιὰ τὴν πατρίδα τους. Αὐτὸ ἦταν ψεύτικο ταξίδι. Οἱ Ἕλληνες ἐκρύφτηκαν πίσω ἀπὸ τὸ νησί Τένεδο. Οἱ Τρῶες ὅμως ἀκράτητοι ἀπὸ χαρὰ ἐβγήκαν ἀπὸ τὰ τείχη. Μόλις εἶδαν τὸν Δούρειο Ἴππο ἐθαύμασαν. Ἐπίασαν καὶ τὸν στρατιώτη καὶ τὸν ἐρώτησαν τί σημαίνει αὐτὸ τὸ ἄλογο. Ὁ στρατιώτης δασκαλεμένος ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεύα τοὺς εἶπε πὼς τάχα οἱ Ἕλληνες ἔφυγαν γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ πὼς τὸ ἄλογο τὸ χαρίζουν στὴν θεὰ Ἀθηνᾶ. Ὁλος ὁ λαὸς τότε εἶπε νὰ τὸ τραβήξουν μέσα στὴν πόλι. Μόνον ἡ Κασσάνδρα ἡ κόρη

τοῦ Πριάμου ἔβγαζε παράξενες κραυγές λέγοντας πῶς εἶναι ζωντανὸ τὸ ἄλογο. Ἦλθε καὶ ὁ ἱερέας Λαοκόων καὶ εἶπε :

— Τρῶες νὰ φοβᾶστε τὰ δῶρα τῶν Ἑλλήνων. Μέσα στὴν

Ὁ Λαοκόων μὲ τὰ παιδιά του

κοιλιά του κάτι φοβερό κρύβεται. . . Την ίδια όμως στιγμή δύο πελώρια φίδια έτύλιξαν τὸ σῶμα του καὶ τὸν ἐθανάτωσαν μαζί με τὰ δύο παιδιά του. Οἱ Τρῶες τὸ ἐθεώρησαν αὐτὸ τιμωρία τῶν θεῶν. Χωρὶς νὰ χάσουν καιρὸ ἐτράβηξαν τὸ ἄλογο στὴν πόλι γιχαρμίζοντας ἓνα μέρος ἀπὸ τὰ κάστρα γιὰ νὰ τὸ χωρέση. "Ὀλη τὴ νύχτα ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν καὶ ἐτραγουδοῦσαν ἀπὸ τὴν χαρά. Κουρασμένοι ὕστερα καὶ μισομεθυσμένοι ἔπεσαν σὲ βαρὺ ὕπνο.

Τότε οἱ κρυμμένοι στὴν κοιλιά τοῦ ἀλόγου ἦρωες κατεβαίνουν. Ἀθόρυβα φτάνουν στὶς πύλες, σκοτώνουν τοὺς φύλακες καὶ ἀνοίγουν ὅλες τὶς πύλες τοῦ κάστρου. Ὑστερα ἀνάψαν φωτιὰ νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς ἄλλους Ἕλληνες. Οἱ Ἕλληνες ποὺ ἦταν στὴν Τένεδο ἐκατάλαβαν. Παίρνουν γρήγορα τὰ πλοῖα καὶ σὲ λίγο ὅλοι ὁρμοῦν στὴν ἀπροστάτευτη Τροία. Τὸ τί ἔγινε δὲν περιγράφεται. Ἀκράτητοι ρίχνονται στὴν καταστροφή. Τοὺς ἄνδρες τοὺς σκοτώνουν ὅλους. Τὶς γυναῖκες τὶς πιὸ εὐγενικὲς τὶς παίρνουν σκλάβες μαζί τους. Σκλάβα ἢ Ἀνδρομάχη ἢ γυναῖκα τοῦ ξακουστοῦ Ἑκτορα. Σκλάβες καὶ οἱ κόρες τοῦ Πριάμου Κασσάνδρα καὶ Πολυξένη. Τὰ σπίτια καίγονται. Οἱ θησαυροὶ ἀρπάζονται καὶ μεταφέρονται στὰ καράβια. Βογγητὰ καὶ θρῆνοι ταράζουν τὴν Τροία. Ἀλλοίμονο. Ἐπάνω στὴν ὄργη οἱ Ἕλληνες δὲν ἐσεβάστηκαν οὐδὲ τοὺς ναοὺς. Ἀρπάζαν τὸ χρυσάφι, ξεθεμέλιωσαν τοὺς βωμοὺς, ἐγκρέμισαν τοὺς θεοὺς ! !

Τίποτε πιά δὲν μένει ἐκεῖ παρὰ ὁ μαῦρος καπνὸς ποὺ πένθημα ἀνεβαίνει ἀργὰ στὸν σκοτεινιασμένο οὐρανὸ.

"Ὀμως στὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων ἀκούγονται οἱ θριαμβευτικὲς κραυγὲς τῆς νίκης καὶ τὰ πολεμικὰ τραγούδια. Καὶ ὁ Μενέλαος ἐτοιμάζει τὸ καράβι του νὰ φέρη τὴν Ἑλένη στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ μῦθος τοῦ Αἰνεΐα

Μέσα στὴ φορικτὴ ἐκείνη εἰκόνα τῆς μεγάλης καταστροφῆς λάμπει ἓνα διαμάντι. Εἶναι ἡ μεγάλη ψυχὴ ἑνὸς Τρωαδίτη ἥρωα, τοῦ Αἰνεΐα. Ἐνῶ βλέπει νὰ κίχωνται τὰ πάντα, ἐνῶ βλέπει νὰ πέφτουν ἀλύπητα χιλιάδες ψυχές, ἐνῶ κινδυνεύει ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή, ὁμως μέσα στὴν ψυχὴ του μένου ἀνίκητα ἡ πίστι του καὶ ὁ σεβασμὸς. Ἡ πίστι στὸ θεὸ καὶ ὁ σεβασμὸς στοὺς γονεῖς του.

Σ' ὅσους ἐσώθηκαν ἀπὸ τὴ σφαγὴ, οἱ Ἕλληνες ἐπέτρεψαν νὰ φύγουν παίρνοντας ἓνα μόνον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ σπίτι τους. Ὁ Αἰνεΐας πῆρε μὲ σεβασμὸ ἓνα ἄγαλμα τοῦ θεοῦ καὶ κρατώντας τὸ στὴν ἀγκυλιὰ ξεκίνησε μὲ δάκρυα στὰ μάτια. Οἱ Ἕλληνες ἐθαύμασαν. Ἐπέτρεψαν τότε νὰ πάρη καὶ δεῦτερο πρᾶγμα. Καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐφάνηκε σὲ λίγο νὰ βγαίη φέρνοντας στὸν ὦμο του τὸ γέροντα πατέρα του. Οἱ Ἕλληνες συγκινήθησαν καὶ ἄφησαν ἐλεύθερο τὸν Αἰνεΐα νὰ πάρη ὅ,τι θέλει. Ὁ Αἰνεΐας ἔγινε ἀρχηγὸς ὅλων τῶν Τρώων

πού ἐσώθηκιν καὶ τοὺς ἔφερε ὕστερα ἀπὸ σκληρὰς θαλασσομαχίας στὴν Ἰταλία, ὅπου ἔκτισαν καινούργια πόλι.

13. Οἱ Ἕλληνες γυρίζουν στὴν Ἑλλάδα

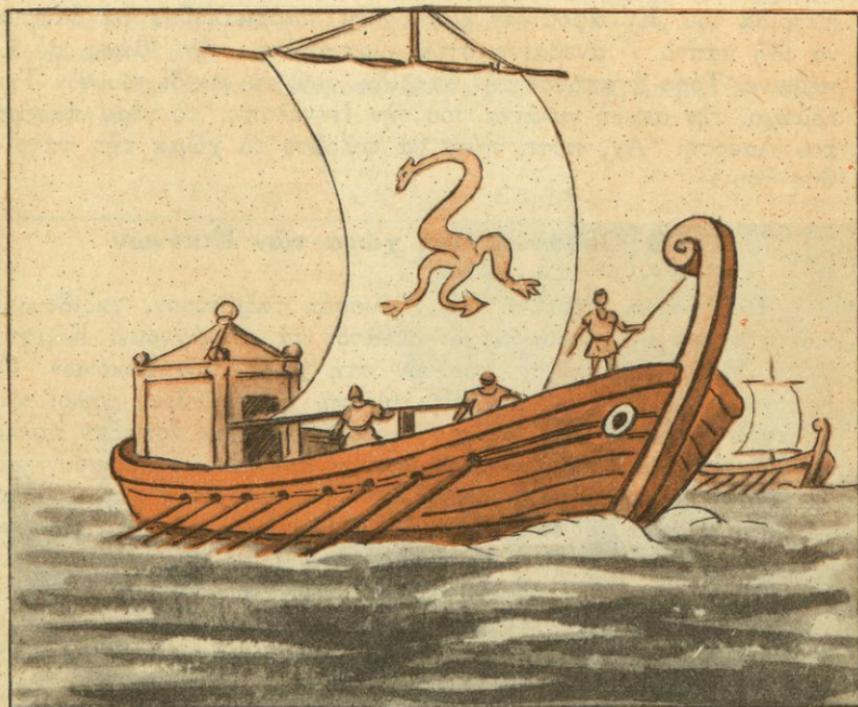
Ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων στὴν Τροία καὶ τὸ τέλος τοῦ μεγάλου πολέμου ἔφτασε τὴν ἴδια κιόλας ἡμέρα στὴν Ἑλλάδα. Στὸ ψηλὸ βουνὸ Ἴδη ἀναφαν τρανὰς φωτιές. Φύλακες πού χρόνια ἐπερίμεναν τὸ σημάδι αὐτὸ ἔκαμαν τὸ ἴδιο. Ὁ ἓνας στὴ Λῆμνο, ὁ ἄλλος στὸν Ἄθω, ἔτσι ἔλαμψαν τὰ φωτεινὰ σημάδια σ' ὅλες τὶς ἑλληνικὲς βουνοκορφές καὶ ὅλοι ἔμαθαν τὴν μεγάλη εἶδησι. Χαρᾶς πανηγύρια ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς Ἑλλάδος. Οἱ μητέρες περιμένουν τοὺς γιουὺς τους. Οἱ γυναῖκες τοὺς ἄνδρες. Οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἀδελφές τὰ ἀγαπημένα τους ἀδέλφια. Πόσοι ἄραγε θὰ εἶναι ζωντανοὶ ἀπ' αὐτούς ; Καὶ πόσοι θὰ ξαναγυρίσουν ;

Ἄλλοίμονο ! Πολλοὺς θὰ φάη τὸ πέλαγος.

Οἱ θεοὶ θὰ τοὺς τιμωρήσουν. Ἐγκρέμισαν καὶ ἔκαψαν τοὺς ναοὺς. Ἐσχότωσαν ἀδύνατες γυναῖκες καὶ ἀθῶα παιδιὰ. Καὶ μόλις, φορτωμένοι μὲ πλοῦσια λάφυρα, ξεκίνησαν γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἀγρία τρικυμία ἐξέσπασε. Τὰ καράβια τὰ τσάκισε στοὺς βράχους ἢ τὰ πέταξε μακριὰ σ' ἄγριους τόπους. Ὁ Ἀγαμέμνωνας μόλις ἔφτασε στὶς Μυκῆνες βρῆκε τραγικὸ θάνατο ἀπὸ τὸν Αἰγισθο. Ὁ Διομήδης ἔμεινε γιὰ πάντα στὴν Ἰταλία πού τὸν ἔρριξαν τὰ κύ-

ματα. Ὁ Μενέλαος ἀφοῦ περιπλανήθηκε τρία χρόνια στίς θάλασσες ἔφτασε μέ τήν Ἑλένη στή Σπάρτη. Καί ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς ἔκαμε δέκα ὀλόκληρα χρόνια νά γυρίσῃ στήν Ἰθάκη. Ἐπέρασε θάλασσες ἄγριες. Ἐμεινε σέ τόπους βάρβαρους. Ἐπολέμησε μέ γίγαντες. Ἐχασε ἔλους τοῦς συντρόφους καί μοναχός του ἐπάλαυσε μέ τά κύματα. Φτάνοντας στήν Ἰθάκη βροῆκε κακοῦς μνηστήρες πού ἤθελαν νά σκοτώσουν τόν γιού του καί νά πάρουν τή γυναίκα του.

Τίς περιπέτειες τοῦ πολυβασανισμένου αὐτοῦ ἥρωα θά μάθουμε πιδ κάτω. Μᾶς τίς ἔγραψε ὁμορφα πολύ, ὁ μέγας ποιητής Ὁμηρος στό βιβλίο του, πού λέγεται « Ὀδύσεια ».

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ο ΔΥΣΣΕΑΣ

Ὁ τολμηρὸς θαλασσομάχος

Ὁ νικητὴς τῆς Τροίας, ὁ πολυζέρος Ὀδυσσεύς, μὲ τὰ πλοῖα κατάφορτα ἀπὸ λάφυρα ξεκίνησε γιὰ τὴν ἀγαπημένη του πατρίδα τὴν Ἰθάκην. Δώδεκα καράβια τὸν ἀκολουθοῦσαν μὲ 600 ἄξιους στρατιῶτες του. "Ὅμως οἱ ἡμέρες περνοῦσαν καὶ στὸ σπίτι τοὺς δὲν ἔφθαναν. "Αγριεὶς τρικυμίες τοὺς ἔδερναν. Βάρβαροι ἄνθρωποι τοὺς ἐπολεμοῦσαν. Οἱ συντρόφοι του ἐπνίγηκαν ὄλοι. "Ἐμεινε μοναχὸς του. Χρόνια, ὀλόκληρα ἐπάλευε νὰ γυρίσῃ στὴν Ἰθάκην. Θεὸς τὸν ἐκρατοῦσαν κοντὰ τοὺς. Πλούτη τοῦ ἔταζαν οἱ μάγισσες. Αὐτὸς ὅμως ἓνα μόνον ζητοῦσε: Νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Κι' ἀφοῦ δὲν ἤμποροῦσε παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα νὰ ἰδῇ καπνὸ ν' ἀνεβαίνει στὸν οὐρανὸ ἀπὸ τὴν Ἰθάκην κι' ἄς πέθαινε. Τόσο ἀγαποῦσε τὴν πατρίδα του, τὸ παιδί του τὸν Τηλέμαχος, τὴν σεμνὴ γυναῖκα του τὴν Πηνελόπη, τὸ γέρο πατέρα του Λαέρτη. "Αχ, πότε, πότε θὰ φιλοῦσε τὸ χῶμα τῆς πατρίδος του :

1. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Κικόνων

Τὰ δώδεκα καράβια τοῦ Ὀδυσσεύα ταξιδεύουν, ταξιδεύουν ἀκατάπαυστα. Ἐάννου ἀνεμοὶ δυνατοὶ τὰ σπρώχνουν. Κύματα τὰ συνεπαίρνουν καὶ τὰ φέρνουν στὴ χώρα τῶν Κικόνων. Οἱ Κίκωνες ποὺ κατοικοῦσαν στὴν Θράκην ἦταν ἄνδρες ψηλοὶ καὶ φοβεροὶ πολεμισταί. Οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεύα ἀρπαξάν πολλὰ λάφυρα ἀπὸ τοὺς Κίκωνες καὶ ὕστερα ἄρχισαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν κοντὰ στὴν παραλία. Ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς παρακινοῦσε νὰ φύγουν, μὰ αὐτοὶ οἱ ἄμυαλοι δὲν ἤθελαν ν' ἀκούσουν. "Ὡστόσο οἱ Κίκωνες ἐζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας. Ἦλθαν ἄλλοι καὶ ἄλλοι πολλοὶ Κίκωνες. Ἐγινε μάχη φοβερὴ ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ. Πολλοὶ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεύα ἐσκοτώθηκαν καὶ οἱ ὑπόλοιποι στὸ τέλος ἀφοῦ μπῆκαν στὰ καράβια ἔφυγαν.

2. Στή χώρα τῶν Λωτοφάγων

Βαρειά λυπημένοι καὶ μετκνοιωμένοι ταξιδεύουν τώρα. Μερόνυχτα παλεύουν μετὰ τὰ κύματα. Ὄταν ἔπαψε ὁ κακὸς ἄνεμος τὰ πλοῖα ὀλογρήγορα ἐπῆραν τὸν δρόμο τοῦ ἑυρισμοῦ. Ἐπλησίασαν στὸν Μαλέα, σ' ἓνα ἀκρωτήριο τῆς Πελοποννήσου, ὅταν ξαφνικὰ ὁ βοριάς ἐσπρωξε τὰ πλοῖα πρὸς τὸν Νότο. Ἐννέα ἡμέρες τοὺς ἔδερναν οἱ φοβεροὶ ἄνεμοι, ὥσπου τοὺς ἔρριξαν στὴν ἄγνωστη χώρα. Ἐκεῖ ἔφαγαν καὶ ἐξεκουράστηκαν. Ὑστερα ὁ Ὀδυσσεὺς ἔστειλε τρεῖς συντρόφους νὰ γνωρίσουν τὸν τόπο καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ἀνθρώποι ἐκεῖνοι ἐδέχτηκαν μετὰ καλὸ τρόπο τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεῦ. Τοὺς ἔδωσαν καὶ ἔφαγαν ἓνα γλυκύτατο καρπὸ πού λεγόνταν λ ω τ ὀ ς. Μόλις ἔτρωγε κανεὶς ἀπὸ τὸν λωτὸ ξεχνοῦσε μετὰ μιᾶς τὴν πατρίδα του καὶ τοὺς δικούς του. Τὸ ἴδιο καὶ οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεῦ. Τρῶγοντας τὸν παράξενο καρπὸ ξέχασαν ὅλα. Τότε ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπῆγε καὶ τοὺς βρῆκε. Τοὺς ἄρπαξε μετὰ τὴν βία, ἐνῶ αὐτοὶ ἐκλαιγαν καὶ δὲν ἤθελαν νὰ φύγουν. Τοὺς ἔδεσε γερὰ στὸ βάθος τοῦ καραβιοῦ του καὶ διέταξε τοὺς ἄλλους νὰ φύγουν γρήγορα μὴ τύχη καὶ δοκιμάσουν ἀπὸ τὸν ἴδιο καρπὸ.

Τὰ πανιὰ ὀλοφούσκωτα ἐσπρωχναν τώρα ἀπαλὰ τὰ πλεούμενά των.

3. Στην χώρα των Κυκλώπων

Τραβώντας τὰ κουτιά οἱ ναῦτες ἔφτασαν νύκτα σ' ἓνα ἔρημο νησάκι πολὺ ὕμορφο. Ἐκεῖ ἔπεσαν καὶ ἐκοιμήθηκαν. Σὰν ἔφεξε καὶ βγήκε λάμπρὸς ὁ ἥλιος πῆγαν νὰ κυνηγήσουν ἀγριόγυδα. Τότε ἀντίκρυσαν ἀπέναντι ἓνα μεγάλο νησί. Φωνές βοσκῶν καὶ σφυρίγματα καὶ βελάσματα ἀκούγονταν Ἐκεῖ ἐκατοκοῦσαν οἱ Κύκλωπες. Ἦταν γίγαντες παράξενοι. Στὸ μέτωπό τους εἶχαν μόνον ἓνα μάτι μεγάλο. Οὔτε ἔσπερναν, οὔτε ἐργάζονταν σ' ἄλλες τέχνες. Δὲν εἶχαν νόμους καὶ ὁ καθένας ἐζοῦσε χωριστὰ ὅπως ἤθελε. Ἔβοσκαν πρόβατα πολλὰ καὶ ἐτρυγοῦσαν τὰ σταφύλια ποὺ γίνονταν μόνά τους χωρὶς περιποίηση. Ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ σύντροφοι ἀφοῦ ἔφαγαν ἀπὸ τὸ κυνήγι ἐκοιμήθηκαν. Τὴν ἄλλη ἡμέρα ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ σύντροφοι του ξεκίνησαν νὰ γνωρίσουν τὸ νησί.

Δώδεκα ἀπ' αὐτοὺς μαζί με τὸν Ὀδυσσεὺς ἄφησαν τὸ πλοῖο στὴν ἀκρογιαλιά καὶ ἀνέβηκαν σὲ μιὰ μεγάλη σπηλιά. Ἐκεῖ

μέσα κατοικοῦσε ἓνας Κύκλωπας θεόρατος, πού λίγο ἔμοιαζε μὲ ἄνθρωπο. Τὸν ἔλεγαν Πολύφημο. Ἐκεῖνη τὴν ὥρα ἔλειπε. Εἶδαν καρδάρια γεμάτα γάλα καὶ τυρί. Εἶδαν ἀρνιά καὶ πρόβατα καὶ γίδια ξεχωριστὰ βαλμένα στὴ σπηλιά. Εἶδαν σωρὸ κοπριά στὴν ἄκρη.

Οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεύ εἶπαν νὰ πάρουν τυριά καὶ γάλα καὶ ἀρνιά καὶ πρόβατα καὶ νὰ φύγουν. Ὁ Ὀδυσσεύς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ τὰ πάρη ἔτσι σὰν κλέφτης. Ἦθελε νὰ γνωρίσῃ τὸν Πολύφημο. Ἄναψαν λοιπὸν τρανὴ φωτιά, ἔφαγαν τυρὶ καὶ γάλα καὶ περίμεναν. Μόλις ἔγειρε ὁ ἥλιος νὰ καὶ πλησιάζει ὁ Πολύφημος φωνάζοντας τὰ πρόβατά του. Σὰν ἐμπῆκε μέσα φόβος καὶ τρόμος τοὺς ἔπιασε. Θεέ μου, τί θεόρατος πού ἦταν ! Ἐπάνω στὸν ὄμο του ἐκουβαλοῦσε ἓνα δεμάτι ξύλα πολὺ βαρὺ. Τὸ ἄφησε κάτω καὶ ἔκανε τόσον κρότο πού οἱ δυστυχισμένοι σύντροφοι ἔτρεξαν νὰ κρυφτοῦν στὸ βάθος τῆς σπηλιάς. Ἄρμεξε τὰ γιδοπρόβατά του ὁ Κύκλωπας, ἔπηξε τυρὶ καὶ ἄναψε μεγάλη φωτιά. Τότε μὲ τὸ φῶς εἶδε μαζεμένους σὲ μιὰ γωνιά τοὺς ξένους καὶ τοὺς ἐφώναξε μὲ ἄγρια τρομακτικὴ φωνή.

— Ποιοὶ εἶστε σεῖς ἐκεῖ, οὐρλιαξε. Ἀπὸ δουλειὰ ἔργεσθε ἢ γυρᾶτε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀρπάζοντας ὅ,τι βρῆτε ;

Ἔοι ἐβουβάθησαν ἀπὸ τὸν τρόμο. Μόνον ὁ Ὀδυσσεύς δὲν τάχασε καὶ τοῦ ἀπήντησε.

— Ἀπὸ τὴν Τροία ἐρχόμαστε. Εἶμαστε Ἕλληνες πού οἱ ἄνεμοι καὶ τὰ κύματα μᾶς ἐτράβηξαν μακριὰ ἀπὸ τὸν τόπο μας. Ζητᾶμε νὰ γυρίσωμε στὴν πατρίδα μας. Καὶ σὰν δυνατὸς πού εἶσαι, θερμὰ σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς βοηθήσης.

Ὁ Πολύφημος ἀνοίγοντας τὶς δοντάρες του τοῦ εἶπε μὲ κακία καὶ πονηριά.

— Καὶ ποῦ ἔχεις τὸ καράβι σου ;

— Τὸ καράβι μου τὸ ἐτσάκισαν τὰ κύματα. Μόνον ἐμεῖς ἀπομείναμε καὶ σοῦ ζητοῦμε βοήθεια. Αὐτὸ τοῦ εἶπε ὁ ἔξυπνος Ὀδυσσεύς, γιὰτὶ κατάλαβε πὼς θὰ ἐπήγαινε στὸ καράβι ὁ ἀγριάνθρωπος ἐκεῖνος νὰ σκοτώσῃ τοὺς συντρόφους του.

Ὁ Πολύφημος ὅμως ἔκαμε κάτι τρομερό. Ἄπλωσε τὶς γεροῦνες του καὶ ἀρπᾶξε δύο συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεύ καὶ, ἀλλοίμονο, τοὺς ἔφαγε. Ἦταν ἀνθρωποφάγος. Ὑστερα ἐρούφηξε γάλα καὶ ἐκοιμήθηκε. Ἀπὸ τὸ ροχαλητὸ ἔτρεμε ὅλη ἡ σπηλιά. Ἦθελαν νὰ φύγουν, μὰ πῶς ; Ὁ Κύκλωπας ἐκύλισε ἓναν βράχο πελώριο στὴν ἔξοδο, πού οὔτε εἴκοσι ἄλογα δὲν ἠμποροῦσαν νὰ τραβήξουν.

Τὸ πρῶτὸ ὁ Πολύφημος ἄρμεξε τὰ πρόβατά του, ἄρπαξε ἄλλους δύο συντρόφους καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔφαγε ἔφυγε μὲ τὰ πρόβατά του κυλώντας τὸν βράχο στὴν θύρα. Κλεισμένος ἐκεῖ στὴν ἄγρια φυλακὴ ἔμεινε ὁ Ὀδυσσεάς μὲ τοὺς συντρόφους. Τί θὰ γίνουσι τώρα ;

4. Ὁ Ὀδυσσεάς τυφλώνει τὸν Πολύφημο

Μὰ ὁ Ὀδυσσεάς ἦταν τετραπέρατος. Στὴν ἀρχὴ ἐσκέφτηκε νὰ τὸν σκοτώσῃ τὴν ὥρα πού θὰ κοιμόταν. Ποιὸς ὅμως θὰ ἐκυλοῦσε τὸν βράχο ; Θὰ πέθαιναν καὶ αὐτοὶ κλεισμένοι ἐκεῖ. Γι' αὐτὸ ἐσκέφτηκε κάτι ἄλλο. Νὰ τὸν τυφλώσῃ.

— Μὴ φοβᾶστε παιδιά, εἶπε στοὺς τρομαγμένους συντρόφους του. Ἔχω ἓνα σχέδιο πού θὰ μᾶς γλυτώσῃ. Μόνον θέλω ὄλοι νὰ μὲ βοηθήσετε. Καὶ ἀμέσως ἔβγαλε τὸ μεγάλο μαχαίρι του καὶ ἔκοψε ἓνα κομμάτι ξύλο ἐλιᾶς. Τὸ εἶχε ὁ Πολύφημος ἐκεῖ νὰ ξεραθῇ νὰ τῶχῃ γιὰ ραβδί του. Τοῦ ἔκανε μιὰ μύτη οουβλερὴ καὶ τὸ ἔκαψε λίγο στὴ φωτιά. Ὑστερα τὸ ἔκρυψε στὴν κοπριά.

Τὸ βράδυ ἐγύρισε πάλι ὁ Πολύφημος. Ἀφοῦ ἔκανε τὴν ἴδια δουλειὰ ἄρπαξε καὶ ἄλλους δύο συντρόφους καὶ τοὺς ἔφαγε. Τότε ἐπλησίασε ὁ Ὀδυσσεάς μὲ ἓνα γλυκὸ κρασί καὶ τὸ ἔδωσε στὸν ἄγριο Πολύφημο λέγοντας.

— Νὰ πάρε πιές, ὦ Κύκλωπα, πού τρῶς ἀνθρώπου κρέας νὰ ἰδῆς κρασί πού φύλαξα κρυμμένο στὸ καράβι. Σοῦ τῶφερα γιὰ νὰ τὸ πιῆς, ἴσως καὶ λυπηθῆς μας.

Ὁ Κύκλωπας τὸ κατέβασε μονομιᾶς καὶ τόσο γλυκάθηκε πού ζήτησε δεῦτερο :

— Φέρε μου κι' ἄλλο γιὰ νὰ πιῶ καὶ πές μου τ' ὄνομά σου. Δῶρο τρανὸ θὰ δώσω ἐγὼ σέ σένα νὰ θυμᾶσαι.

Αὐτὸ εἶπε ὁ Πολύφημος. Ἀλλὰ ὁ πονηρὸς Ὀδυσσεάς δὲν τοῦ εἶπε τὸ ὄνομά του. Τοῦ ἐγέμισε τὸ καρδάρι μὲ κρασί καὶ τοῦ εἶπε.

Ἐμένα μὲ φωνάζουν Κανέναν. Κανένας εἶναι τὸ ὄνομά μου. Πές μου καὶ σὺ τώρα τί δῶρο θὰ μοῦ κάνῃς ;

— Ἐσένα θὰ σὲ φάγω τελευταῖον. Αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρο, εἶπε ὁ Πολύφημος κτυπώντας τὰ χεῖλη του ἀπὸ τὴν γλύκα τοῦ κρασιοῦ.

Ὁ Ὀδυσσεάς τοῦ ἔβαλε καὶ ἄλλο καὶ ἄλλο κρασί ὥσπου τὸν ἐμέθυσε. Ἐπεσε τότε ἀνάσκελα καὶ ἐκοιμήθηκε βαρειά. Δὲν χά-

νει καιρό ὁ Ὀδυσσεάς. Βγάζει τὸ μυτερὸ σουβλί ἀπὸ τὴν κοπριά, τὸ καίει στὴν φωτιά ὥσπου ἔγινε κατακκόκινο καὶ τὸ μπήγει φλογερὸ στὸ μάτι τοῦ Πολύφημου μετὰ τὴν βοήθεια τῶν ἄλλων. Ὁ Πολύφημος πετάχτηκε ἐπάνω. Πέταξε τὸ δαυλὸ ἀπὸ τὸ μάτι του μακριὰ καὶ οὐρλιάζε τρομακτικὰ ἀπὸ τοὺς πόνους. Τρέχουν οἱ ἄλλοι Κύκλωπες καὶ τὸν ρωτοῦν ἀπ' ἔξω τί ἔχει. Μὲ τύφλωσε ὁ Κανένας, ὁ Κανένας μοῦ ἔβγαλε τὸ μάτι, ἐφώναζε. Οἱ ἄλλοι Κύκλωπες τὸν ἐπέρασαν γιὰ τρελλὸ καὶ ἔφυγαν θυμωμένοι, πού τοὺς ἐξύπνησε χωρὶς κανένας νὰ τὸν πειράζει. Τὸ πρωὶ ὁ Πολύφημος ἄνοιξε τὴν σπηλιά καὶ ἐκάθησε ἐκεῖ νὰ πιάσει τὸν Ὀδυσσεά καὶ τοὺς συντρόφους του. Ὅμως χαμένος κόπος. Ὁ Ὀδυσσεάς τὰ εἶχε κανονίσει καλά. Ἔβαλε τὰ μεγάλα κριάρια τρία-τρία καὶ τὰδεσε μὲ λυγαριές. Κάτω ἀπὸ τὸ μεσαῖο ἔδεσε ἓναν ἄνδρα. Αὐτὸς ἐκράτησε τὸ μεγαλύτερο καὶ πιάστηκε ἀπὸ κάτω. Ὁ Πολύφημος ἐψαχοῦλε μετὰ τὰ χέρια του τὰ πρόβατα καθὼς ἔβγαιναν μὰ τίποτε δὲν εὑρίσκει. Τελευταῖο ἐβγήκε καὶ τὸ κριάρι μετὰ τὸν Ὀδυσσεά ἀπὸ κάτω. Ὁ Κύκλωπας τὸ χάιδεψε καὶ τοῦ εἶπε :

— Κριάρι μου καμαρωτό, πῶς τελευταῖο βγαινεις ;
 Ποτέ σου δὲν ἀπόμεινες ξοπίσω ἀπ' ὅλα τᾶλλα...
 Μὴ τάχα τοῦ ἀφέντη σου τὸν πόνο ἔχεις νοιώσει
 καὶ γιὰ τὸ μάτι του πονεῖς πού τ'όβγαλε ὁ Κανένας ;

Ἄν εἶχες γνώμη καὶ μιλιὰ θὰ μούλεγες, καλὸ μου, πού βρίσκεται καὶ τότε ἐγὼ θὰ τὸν σκορποῦσα χάμω...

Τὸ κριάρι ἐπέρασε ἀργὰ ἀπὸ τὸ βάρος. Γρήγορα τότε ἔῳ Οὐδυσσεάς ἀφήνει τὸ κριάρι καὶ λύνει τοὺς ἄλλους. Κόβουν ἕνα κοπάδι ἀρνιά καὶ πρόβατα καὶ τὰ φέρνουν ἀμίλητοι στὸ καράβι. Ἐτράβηξαν μὲ δύναμι τὰ κουπιά καὶ ἀπομακρύνθηκαν ἀπ' τὸ νησί. Τότε ὁ Ὀδυσσεάς τοῦ φωνάζει. — Ἐ, Πολύφημε. Ἄν σὲ ρωτήσῃ κανένας ποιὸς σὲ τύφλωσε νὰ τοῦ πῆς πὼς ἦταν ὁ Ὀδυσσεάς, ὁ γυιὸς τοῦ Λαέρτη, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης.

Ὁ Κύκλωπας τότε θύμωσε. Ἀρπαξε μιὰ πέτρα, ἕνα μεγάλο βράχο ἴσα μὲ βουνὸ καὶ τὸν πέταξε κατὰ τὸ μέρος τῆς φωνῆς. Λίγο ἔλειψε νὰ χτυπήσῃ τὸ καράβι. Τὰ κύματα ὅμως ἐτράβηξαν τὸ καράβι κοντὰ στὸ νησί τῶν Κυκλώπων.

Ὁ Ὀδυσσεάς τὸ ἐσπρωξε μ' ἕνα κοντάρι καὶ ἔφυγαν πάλι. Ἐγύρισαν στὸ ἀπέναντι νησί. Ἐχάρηκαν οἱ ἄλλοι καθὼς τοὺς εἶδαν, μὰ ἔκλαψαν καὶ τοὺς συντρόφους πού ἔφαγε τὸ τέρας.

5. Στὸ νησί τοῦ Αἰόλου

Τὰ πλοῖα τώρα ἀνοίχτηκαν στὸ γαλαζιο πέλαγος ὥσπου ἔφτασαν στὸ νησί τοῦ Αἰόλου. Ὁ Αἰόλος ἦταν θεὸς τῶν ἀνέμων. Κρατοῦσε ὅλους τοὺς ἀνέμους καὶ ἄφηγε νὰ φυσᾷ ὅποιον αὐτὸς ἤθελε. Ἐνα μῆνα ἐκράτησε ὁ Αἰόλος τὸν Ὀδυσσεά στὸ παλάτι του καὶ τὸν ἐφιλοξενοῦσε πρόθυμα. Ὑστερα τοῦ ἔδωσε ἕνα ἀσκή βοδινὸ πού μέσα ἔκλεισε ὅλους τοὺς καχοὺς ἀνέμους. Ἄφησε μόνον τὸν Ζέφυρο νὰ σιγοφυσᾷ γιὰ νὰ φέρῃ τὸν πολὺπαθὸ ἥρωα στὴν ἀγαπημένη του πατρίδα. Ἐτσι τὰ πλοῖα ἐταξίδευαν ἐννέα ἡμέρες, ὥσπου κάποιο πρωὶ ἐφάνηκαν ἀπὸ μακριὰ τὰ βουνὰ τῆς Ἰθάκης. Ἦσυχος τώρα ὁ Ὀδυσσεάς ἔπεσε νὰ κοιμηθῆ. Μὰ πάλι οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεά μεγάλο κακὸ ἔφεραν στὰ κεφάλια τους. Βλέποντας τὸ ἀσκή δεμένο μὲ ἀσημένια κλωστή ἐνόμισαν πὼς ὁ Ὀδυσσεάς εἶχε κρυμμένους θησαυρούς. Ἡ περιέργεια τοὺς ἔκανε νὰ ξεχάσουν τὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσεά.

— Νὰ μὴ πειράξῃ, τοὺς εἶχε εἰπεῖ, κανένας τὸ ἀσκή, γιὰτὶ οἱ θεοὶ βαρεῖὰ θὰ μᾶς τιμωρήσουν.

Ἄνοιξαν οἱ ἄμυαλοι τὸ ἀσκή. Τότε ἔγινε κάτι τρομακτικὸ. Ἄγριο βουητὸ ἀκούστηκε. Οἱ ἀνεμοὶ μὲ δύναμι ξεχύθηκαν ἀπὸ τὸ ἀσκή καὶ ἀπλώθηκαν στὴν θάλασσα. Ἡ θάλασσα ἀναταράχτηκε. Τὰ κύματα χτυποῦσαν μὲ μανία τὰ πλοῖα. Πᾶει χάθηκε

ἡ Ἰθάκη ἀπὸ τὰ μάτια τους. Πικρὰ μετανοιωμένοι ἀρχίζουν τὸ κλάμμα. Ὁ Ὀδυσσεὺς ξυπνᾷ καὶ βλέπει τὴν συμφορὰ. Μὰ τί νὰ κάνῃ; Σὲ λίγο τὰ πλοῖα σταματοῦν πάλι στὸ νησί τοῦ Αἰόλου. Μὰ ὁ Αἰὸλος τώρα τοὺς ἐδιώξε θυμωμένος. Αὕτῃ ἦταν ἡ πρώτη τιμωρία. Ἡ δευτέρα ἦταν ἡ καταστροφὴ ποὺ ἀκολούθησε.

6. Στὴ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων

Βαρεῖα θλιμμένοι ταξιδεύουν τώρα στὰ πέλαγα. Ὅμως τοῦ γυρισμοῦ ἢ ἐλπίδα ἦταν χαμένη. Τὰ πλοῖα ἄραξαν σ' ἄγνωστο νησί. Τρεῖς σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεὺς ἀνέβηκαν ἀπὸ τὸ λιμάνι νὰ γνωρίσουν τὸν τόπο. Στὸν δρόμο βρίσκουν μιὰ κόρη καὶ τὴν ἐρωτοῦν ποῦ βρίσκεται τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ. Ἡ κόρη, ποὺ ἦταν θυγατέρα τοῦ βασιλιᾶ, τοὺς ἔδειξε τὸ παλάτι.

Σὰν ἔφτασαν ἐκεῖ εἶδαν τὴν βασίλισσα τετράψηλη σὰν βουνοκορφή καὶ μ' ἄγρια ὄψι ποὺ τοὺς ἔκαμε νὰ τρομάξουν. Βγάζει ἐκείνη μιὰ στριγγλιὰ φωνὴ καλώντας τὸν ἄνδρα της. Ὁ ἄγριος βασιλιάς μόλις εἶδε τοὺς τρεῖς Ἕλληνες ἄρπαξε ἕναν καὶ τὸν ἔφαγε. Οἱ ἄλλοι δύο τὸ βάλαν στὰ πόδια. Κατάλαβαν πὼς βρίσκονταν στὴν χώρα τῶν ἀνθρωποφάγων Λαιστρυγόνων. Ὁ βασιλιάς μὲ τὶς ἀγριοφωνάρες ἐμάζεψε καὶ τοὺς ἄλλους Λαιστρυγόνες καὶ ὅλοι μαζί ὄρμησαν στὴν παραλία. Θεέ μου! Τί κα-

κὸ πού τοὺς βρῆκε ! "Αρπαζαν μεγάλες πέτρες καὶ τὶς ἐτίνα-
ναζαν μακριά. "Εσπαζαν τὰ καράβια καὶ μετὰ ἐκάρφωναν τοὺς
δυστυχημένους ἄνδρες μὲ μακριὰ καμάκια καὶ τοὺς ἔτρωγαν.

Ἐὐδυσσεὺς ἐπήδησε στὸ πλοῖο του μὲ τοὺς συντρόφους
καὶ γρήγορα ἔφυγε μακριά. Μόνον αὐτοὶ ἐγλύτωσαν. Ὅλοι οἱ
ἄλλοι ἐχάθησαν. Πόσο βαρεῖα ἐτιμωρήθηκαν γιὰ τὴν περιέργειά
τους ! Καὶ τὸ ὀλομόναχο καράβι τοῦ Ὀδυσσεὺς συνεχίζει τὸν
ἀτελείωτο δρόμο...

7. Ὁ Ὀδυσσεὺς στὴν θεὰ Κίρκη

Τὸ μαῦρο πλοῖο ἔφτασε κάποτε σ' ἓνα ὄμορφο καὶ μαγευ-
τικὸ ἀκρογιάλι. Τί συμφορὰ τάχα θὰ τοὺς βρῆ κι' ἐδῶ ; Ὁ Ὀ-
δυσσεὺς ἀγνάντεψε ἀπὸ ἓνα βράχο καὶ εἶδε μακριὰ νὰ βγαίνει
καπνός. "Ερριξαν τότε κλῆρο ποιοὺς θὰ πάη νὰ ἰδῆ τί εἶναι. Ἐξε-
κίνησε ὁ Εὐρύλοχος μὲ 22 συντρόφους. Περπατώντας βρέθηκαν
μπροστὰ στὰ μαρμάρινα παλάτια τῆς θεᾶς Κίρκης.

"Εξω στὸ περιβόλι τῆς λύκοι ἄγριοι καὶ λιοντάρια κάθο-
ται ἦσυχά. Ἡ Κίρκη τὰ εἶχε μαγέψει μὲ μαγικὰ βοτάνια καὶ
ἡμερωμένα καλωσῶρίζαν τοὺς ξένους. "Ακουσαν μία γλυκειὰ
φωνὴ ἀπὸ τὸ παλάτι μέσα. Τραγουδοῦσε ἡ Κίρκη. Οἱ σύντροφοι
τοῦ Ὀδυσσεὺς ἐφώναζαν καὶ ἐβγῆκε ἡ θεὰ. Μὲ χαμόγελα καὶ
γλυκὰ λόγια τοὺς ἔβαλε στὸ παλάτι ὅλους ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Εὐ-
ρύλοχο. Τοὺς ἔβαλε σὲ ὠραῖα καθίσματα καὶ τοὺς ἔστρωσε τρα-
πέζι. "Εκανε μαγικὸ φαγητὸ μὲ ἀλεύρι, μέλι καὶ τυρὶ καὶ γλυκὸ
κρασί καὶ μαγικὰ βοτάνια. Μόλις ἔφαγαν ἐκεῖνοι ἡ Κίρκη τοὺς
ἐκτύπησε μὲ ἓνα μαγικὸ ραβδί. Μονομιᾶς τότε οἱ δυστυχημένοι
ἔγιναν χοῖροι. Τὸ κεφάλι καὶ ἡ φωνὴ καὶ τὸ σῶμα ἔγιναν σὰν
τοῦ γουρουνιοῦ. Μόνον τὸ μυαλὸ ἔμεινε ἀνθρώπου. Τοὺς ἔβαλε
κατόπιν σὲ μάντρα καὶ τοὺς ἔρριξε βελανίδια νὰ τρῶνε. Τρομα-
γμένος καὶ μοιρολόγωντας ὁ Εὐρύλοχος ἔτρεξε στὸν Ὀδυσσεὺς
καὶ τοῦ εἶπε τί συνέβη. Ζώνει τὸ σπαθὶ του ὁ θεϊκὸς Ὀδυσσεὺς
καὶ ξεκινάει ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐκλαιγαν ἀπαρηγόρητα. Στὸ δρόμο συν-
αντᾷ τὸν Ἑρμῆ, πού τοῦ εἶπε τί νὰ κάνη νὰ σωθῆ. Ἡ Κίρκη
τὸν δέχεται μὲ χαρὰ. Τοῦ βάζει τὸ ἴδιο φαγητὸ καὶ τοῦ δίνει
κρασί. Ὑστερα πλησιάζει νὰ τὸν κτυπήσῃ μὲ τὸ ραβδί τῆς. Τότε
σηκώνεται ἄγριος ὁ Ὀδυσσεὺς, τραβάει τὰ ξίφος του καὶ ὀρμᾷ
τάχα πὼς θέλει νὰ τὴν σκοτώσῃ.

— Ἀφιλόξενη, γυναίκα, τῆς λέγει. Τὰ μάγια σου δὲν πιά-

νουν τὸν Ὀδυσσεά. Ἦλθε ἡ τελευταία σου στιγμή. Γρήγορα θέλω τοὺς συντρόφους μου νὰ ἰδῶ ζωντανούς.

Ἡ Κίρκη ἐφοβήθηκε. Ὁρκίστηκε πὼς δὲν θὰ τοῦ κάνη κακό. Τὸν ἔβαλε νὰ λουστῆ, τοῦ ἔδωσε καινούργια ροῦχα καὶ κτυπώντας ἕναν ἕναν τοὺς συντρόφους του μὲ τὸ ραβδί ἡ Κίρκη τοὺς ἔκανε πάλι ἀνθρώπους. Ὑστερα ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά νὰ φέρη ὅλους τοὺς ἀνδρες του στὸ παλάτι νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ. Ἔτσι κι' ἔγινε. Ἐνα χρόνο ἐκάθησαν ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεάς μὲ τοὺς συντρόφους του τρώγοντας καὶ πίνοντας. Ἐπάνω στὸ χρόνο ἐζήτησαν νὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα τους. Ἡ Κίρκη τοὺς ἔδωσε τρόφιμα καὶ κρασί καὶ μυστικὰ στὸν Ὀδυσσεά ἔδωσε συμβουλές πὼς νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τοὺς κινδύνους ποὺ τοὺς περιμένουν. Καὶ οἱ θαλασσομάχοι ρίχνονται στὸ κουπί μ' ἐλπίδα τὸ γυρισμό.

8. Στὸ νησί τῶν Σειρήνων

Ὅπως εἶχε εἰπεῖ ἡ Κίρκη τὸ πλοῖο ἐπλησίασε ἕνα ὠραῖο νησάκι. Ἐκεῖ καθόνταν οἱ Σειρήνες ποὺ καθὼς πίστευαν οἱ ἀρχαῖοι, ἦταν ὠραῖες κόρες μὲ πόδια ἀγρίου πουλιοῦ. Ἐτραγουδοῦσαν τόσο γλυκὰ ποὺ ὅποιος τὶς ἀκούγε ξεχνοῦσε τὴν πατρίδα του καὶ ἔμεγε ἐκεῖ γιὰ πάντα ν' ἀκούσῃ τὸ τραγούδι τους. Σωρὸς βρισκόταν ἐκεῖ τ' ἀνθρώπινα κόκκαλα.

Μόλις ἐφάνηκε τὸ νησί, ὁ Ὀδυσσεάς ἔκαμε ὅπως τοῦ εἶχε εἰπεῖ ἡ Κίρκη. Ἐβούλωσε τ' αὐτιά τῶν συντρόφων του μὲ κερὶ νὰ μὴν ἀκοῦνε καὶ διέταξε τὸν ἴδιο νὰ τὸν δέσουν στὸ κατάρτι. Ἦθελε αὐτὸς ν' ἀκούσῃ τὸ τραγούδι τῶν Σειρήνων.

—Ὅταν θὰ σᾶς κάνω νεῦμα νὰ μὲ λύσετε, τοὺς εἶπε, ἄλλο τόσο σφιχτὰ νὰ μὲ δένετε.

Μόλις οἱ Σειρήνες εἶδαν τὸ πλοῖο μαζεύτηκαν στὴν ἄκρη στὴν θάλασσα καὶ ἄρχισαν τὸ τραγούδι :

—Ἐλα, Ὀδυσσεά ξακουστέ, καμάρι τῶν Ἑλλήνων, κράτα τὸ πλοῖο τὴν γλυκειὰ ν' ἀκούσῃς τὴ φωνή μας. Κανένας δὲν ἐδιάβηκε χωρὶς νὰ σταματήσῃ τὸ μαῦρο τὸ καράβι του στὸ γλυκολάλημά μας.

Ἐλα νὰ μάθῃς πιὸ πολλά, χαρούμενος νὰ φύγῃς.

Ξέρομ' ἐμεῖς τί τράβηξαν οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία,

ξέρομ' ἐμεῖς τί γίνεται σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη.

Ἡ καρδιά τοῦ Ὀδυσσεά ἐσπάραξε. Ἦθελε ἐκείνη τὴν σι-

γμή, νὰ λυθῆ καὶ νὰ πάη κοντὰ ν' ἀκούσῃ τραγοῦδια, νὰ μάθῃ πολλὰ πράγματα...

Μὰ οἱ ἄλλοι ὄλο καὶ πιὸ πολὺ τὸν ἔδεναν. Σὰν γάθῃκε τὸ νησί ἀπὸ τὰ μάτια τους ξέλευσαν τὸν Ὀδυσσεά, ξεβούλωσαν τ' αὐτιά τους καὶ ἐξακολούθησαν τὸν ἀτελείωτο δρόμο. Πόσο δρόμο, πόσο !

9. Στὴ Σκύλλα καὶ στὴ Χάρυβδη

Τὸ πλοῖο ὄλο καὶ πλησιάζει στὴν Ἰθάκη. Μὰ πάλι κάποιος φοβερός κίνδυνος παραμονεύει. Πέρα ἐκεῖ στὴν Ἰταλία ἐπίστευαν τότε πὼς κατοικοῦσαν δύο φοβερὰ θηρία, ἡ Σκύλλα μὲ ἕξ φοβερὰ κεφάλια καὶ ἡ Χάρυβδη, ποὺ μιά ρουφοῦσε τὸ νερὸ τῆς θάλασσης καὶ μιά τὸ ξερνοῦσε πάλι.

Ὁ Ὀδυσσεάς τὰ ἤξερε αὐτὰ ἀπὸ τὴν Κίρκη. Δὲν εἶπε τίποτε στοὺς συντρόφους του μὴ φοβηθοῦν. Μὰ νὰ τώρα καπνὸς καὶ βοητὸ ἀκούγεται καὶ ἀφρὸς σκορπίζεται ὀλόγυρα. Ἡ Χάρυβδη ρουφοῦσε τὰ νερά. Διέταξε τότε ὁ Ὀδυσσεάς νὰ κρατήσουν τὸ πλοῖο στὴν ἄκρη τοῦ βράχου μὴ τοὺς καταπιῆ καὶ αὐτοὺς ἡ Χάρυβδη καὶ αὐτὸς μὲ δυὸ δυνατὰ κοντάρια ἐστάθηκε στὴν ἄκρη περιμένοντας τὴν Σκύλλα. Ἡ Σκύλλα δὲν ἐφαίνετο ἀκόμη. Ὅταν ὅμως ἡ Χάρυβδη ἄρχισε νὰ ξερνάη τὰ νερά πάλι μὲ βόγγο καὶ ἀφρούς καὶ ὄλοι προσπαθοῦσαν νὰ γλυτώσουν, ἡ Σκύλ-

λα ξαφνικά βγαίνει από την σπηλιά της και αρπάζει 6 συντρόφους του Ὀδυσσεά. Τους ἐσήκωσε ψηλά και τους ἔφερε στήν κρυψώνα της ἐνῶ αὐτοὶ ἔβγαζαν ἀπελπισμένες κραυγές. Ποῖος θὰ ἠμποροῦσε νὰ τοὺς βοηθήσῃ ; Ἡ Χάρυβδη ξανάρχισε νὰ ρουφᾷ τὰ νερά. Τραβώντας γερά τὰ κουπιὰ ἐπὶ τέλους ξέφυγαν οἱ ἄλλοι καὶ τὸ πλοῖο ἤσυχο ἐξακολούθησε τὸν δρόμο του.

10. Στὸ νησί τοῦ Ἡλίου

Κάποτε βρέθηκαν στ' ὀλόχρο νησί τοῦ Ἡλίου. Ὁ θεὸς Ἥλιος εἶχε ἐκεῖ ὠραία καὶ παχειὰ βόδια. Ὁ Ὀδυσσεάς δὲν ἤθελε νὰ καθήσουν ἐκεῖ. Φοβόταν μήπως οἱ σύντροφοὶ του σφάξουν ἀγελάδες τοῦ Ἡλίου καὶ τοὺς βρῆ μεγάλο κακὸ. Οἱ ἄλλοι ὅμως κουρασμένοι καθὼς ἦταν ἐπέμεναν. Ὁρκίστηκαν πὼς δὲν θὰ τὶς πειράξουν. Γι' αὐτὸ ὁ Ὀδυσσεάς ἐδέχτηκε. Ἀλλὰ ἄνεμοι δυνατοὶ καὶ βροχὲς ἄρχισαν. Τὸ πλοῖο δὲν ἠμποροῦσε νὰ ξεκινήσῃ. Ἐνα μῆνα ἐκράτησε τὸ κακὸ. Ἐσώθηκαν τὰ τρόφιμα καὶ ἔτρωγαν κυνήγια.

Μιὰ ἡμέρα πού ὁ Ὀδυσσεάς ἐπῆγε σ' ἓνα δάσος νὰ προσευχηθῆ γιὰ τὸν γυρισμὸ, οἱ ἄνεμοι σύντροφοὶ του ξέχασαν τὸν ὄρκιο. Ἐέχσαν καὶ τὸ κακὸ, πού τοὺς βρῆκε ὅταν ἔλυσαν τὸ ἀσπί τοῦ Λιόλου. Καὶ πεινασμένοι καθὼς ἦταν ἔσφαζαν ἀγελάδες τοῦ θεοῦ καὶ τὶς ἔψησαν στήν ἀχρογιαλιά. Ἡ μυρωδιά ἔφθασε στὸν Ὀδυσσεά. Τρελλὸς ἀπὸ τὸ κακὸ του ἔτρεξε νὰ ἰδῆ. Ἦταν ὅμως ἄργά. Τους ἐμάλωσε καὶ τοὺς εἶπε πὼς μεγάλα κακὰ θὰ τοὺς βροῦν. Καὶ ἀλήθειαι. Τὸ ἄλλο πρῶτὸ ἠσύχασε ἡ θάλασσα. Τὸ πλοῖο ἐξεκίνησε. Σὲ λίγη ὅμως ὦρα ἡ ὄργη τοῦ θεοῦ ζέσπασε στὰ κεφάλια τους. Μαῦρα καὶ πυκνὰ σύννεφα ἐσκέπασαν τὸν οὐρανὸ. Ἀστραπὲς καὶ βροντὲς συνεχλόνιζαν τὸ καράβι. Ὁ ἄνεμος οὐρλιαζε μανιασμένος καὶ τὰ κύματα κτυποῦσαν ἄγρια τὸ καράβι. Ἐνας κεραυνὸς κτυπᾷ καὶ σκίζει στὰ δύο τὸ πλοῖο. Οἱ ἄνδρες πέφτουν στήν θάλασσα. Τὸ κύμα τοὺς πετᾷ ψηλά καὶ τὸ ἀνοικτὸ στόμα τῆς θάλασσας τοὺς καταπίνει. Ἄλλοίμονο! Οὔτε ἓνας δὲν ἐσώθηκε. Μόνον ὁ Ὀδυσσεάς ἐπάλευε μὲ τὰ κύματα. Θὰ σώθῃ τάχα καὶ αὐτός;

11. Ὁ Ὀδυσσεάς καὶ ἡ Καλυψώ

Πολλὴ ὦρα κρατιόταν ἀπὸ τὸ καράβι. Ὑστερα πού κι' ἐκεῖνο βυθίστηκε, ἀρπάχτηκε ἀπὸ μία σάνιδα καὶ σπρώχνοντας τὰ νερά

μέ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια προχωροῦσε. Μὰ τὰ κύματα τὸν ἄρπαζαν καὶ τὸν ἔφεραν πάλι στὴν Χάρυβδη. Λίγο ἔλειψε νὰ τὸν καταπιῆ. Κρεμάστηκε ἀπὸ ἓνα δένδρο καὶ ὅταν ἔβγαλε τὰ νερά ρίχτηκε στὸ κύμα. Ἐννέα ἡμέρες ἐκολυμβοῦσε ὁ θαλασσομάχος ἥρωας. Στὸ τέλος τὰ κύματα τὸν ἔρριξαν στὸ ὠραῖο νησι τῆς θεᾶς Καλυψῶς. Ἡ θεὰ ἐκράτησε τὸν Ὀδυσσεά κοντά της. "Ἡθελε νὰ τὸν κάμῃ ἀθάνατο. Ἐπτὰ χρόνια τὸν ἐκράτησε ἐκεῖ στὸ ἀπόμερο νησάκι. Μ' αὐτὸς ἤθελε νὰ γυρίσῃ στὴν ἀγαπημένη του πατρίδα. Οὔτε τὰ πλούτη, οὔτε τὰ παλάτια τῆς θεᾶς, οὔτε οἱ περιποιήσεις τὸν ἔκαναν νὰ ξεχάσῃ τὴν Ἰθάκη.

Αὐτὸς ποθοῦσε καὶ καπνὸ νὰ ἰδῆ ἀπ' τὸ νησι τοῦ καὶ νὰ πεθάνῃ. Μόνο αὐτὸ ζητοῦσε ἡ ψυχὴ του.

Κάθε πρωὶ κατέβαινε στὴν ἀμμουδιά καὶ ἔγυνε δάκρυα πικρά, δάκρυα νοσταλγίας παρακαλώντας τὰ κύματα νὰ τοῦ φιλήσουν τὴν πατρίδα του. Ἐκοίταζε πέρα μακριὰ στὰ βάθη τοῦ ὀρίζοντα. Μὰ οὔτε πατρίδα, οὔτε κανένα πλοῖο ἔβλεπε νὰ περνᾷ. Κι' ἀναστενάζε βαρειά. "Ἄχ, πότε θὰ φύγῃ, πότε ; Οἱ θεοὶ τὸν ἐλυπήθησαν κάποτε. Καὶ μὲ τὸν Ἑρμῆ ἔστειλαν μήνυμα στὴν Καλυψῶ νὰ βοηθήσῃ τὸν Ὀδυσσεά νὰ γυρίσῃ σπῆτι τοῦ. Ἐκείνη κατέβηκε τότε στὴν ἀκροθαλασσιὰ πού καθόταν περίλυπος ἐκεῖνος καὶ τοῦ εἶπε : Εὐγενικὲ Ὀδυσσεά ! Ἄς πάψουν πιά τὰ δάκρυα. Σήκω καὶ πάρε ὅσα θέλεις ἐργαλεῖα. Κάνε ἓνα μικρὸ κάρabi ἀπὸ τὰ ξύλα τοῦ δάσους νὰ γυρίσῃς στὸν τόπο σου.

"Ω, πόσο ἐχάρηκε ἡ καρδιά του! Ἔτρεξε στὸ δάσος καὶ ἀκούραστος ἐργαζόταν ἡμέρες πολλές, ὥσπου ἔκανε μιὰ σχεδιά καὶ τὴν ἔρριξε στὴ θάλασσα. Ἡ Καλυψὼ τοῦ ἔδωσε τροφές, νερὸ καὶ ροῦχα. Τὴν ἀποχαιρέτησε καὶ ἐκεῖνη τοῦ ἔστειλε ἐλάφρὸ ἀεράκι νὰ τὸν φέρῃ γρήγορα στὴν Ἰθάκῃ. Καὶ τὸ καράβι μὲ τὸν ὀλομόναχο ἦρωα ὀργώνει νὰ νερά...

12. Ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ἡ Ναυσικᾶ

"Ἔτσι ἀπαλὰ καὶ ἡσυχα ἐταξίδευε τὸ μικρὸ πλοῖο δεκαεπτὰ ὀλόκληρες ἡμέρες. Μακριὰ ἐφάνηκαν τὰ βουνὰ τῆς πατρίδος του. Μὰ ἡ μοῖρα τοῦ ἔγραφε νὰ μὴ γυρίσῃ ἀκόμη. Ὁ Ποσειδῶν, τῆς θάλασσας ὁ ἀγριωπὸς θεός, τὸν εἶδε καθὼς γυρνοῦσε ἀπὸ τὴν Αἰθιοπία. Θυμῆθηκε πὼς εἶχε τυφλώσει τὸν Πολύφημο, τὸ γιὸ του, καὶ κτυπᾷ μὲ τὴν τρίαινά του τὴ θάλασσα. Τὰ κύματα σηκώνονται τρομερά. Τὸ καράβι του σπάει καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς βρίσκεται πάλι στὴ μέση τοῦ μαύρου πελάγους. Καὶ θὰ πνιγόταν ἂν ἡ θεὰ Λευκοθέα δὲν τὸν λυπόταν. Βγῆκε ἀπὸ τὰ κύματα καὶ τοῦρριξε ἓνα σανίδι πού τὸν κρατοῦσε στὴν ἐπιφάνεια. Δύο νύχτες καὶ δύο ἡμέρες ἐχαροπάλευε, ὥσπου ἔφτασε σ' ἓνα νησί. Ἐβγῆκε ἐξαντλημένος ἀπὸ τὴν κούραση καὶ τὴν ἀϋπνία, ματωμένος καὶ πληγωμένος ἀπὸ τὶς πέτρες καὶ ἔπεσε στὴν ἀμμουδιὰ λιπόθυμος. Μόλις συνῆλθε ἔρριξε τὸ σανίδι στὴν θάλασσα νὰ τὸ πάρῃ ἡ θεὰ Λευκοθέα καὶ ὕστερα ἐμπῆκε στὴ ἄκρῃ ἐνὸς δάσους. Ἐμάζεψε φύλλα σωρὸ καὶ τᾶρριξε ἐπάνω του νὰ μὴν κρυώνῃ. Ἔτσι ὑπνος βαρὺς τὸν ἔπιασε ὅλη τὴν κράα νύχτα.

Τὸ πρωὶ τὸν ἐξύπνησαν δυνατὲς φωνές καὶ γέλια. Τί ἦταν πάλι; Τί ἄνθρωποι κάθονται ἐκεῖ; Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐσηκώθηκε. Ἦταν ἡ Ναυσικᾶ, ἡ εὐγενικὴ θυγατέρα τοῦ βασιλιᾶ τοῦ νησιοῦ. Εἶχε κατεβῆ νὰ πλύνῃ μὲ τὶς ὑπηρέτριες. Καὶ ὅταν τελείωσαν ἐπαίζαν τὸ τόπι. Μὰ τὸ τόπι ἔπεσε στὸ ποταμάκι καὶ τὸ πῆρε τὸ νερό. Τότε τὰ κορίτσια ἔβαλαν τὶς φωνές τρέγοντας νὰ τὸ πιάσουν. Ἔτσι ἐξύπνησαν καὶ τὸν Ὀδυσσεά. Ἐκεῖνος ἔκοψε ἓνα πυκνὸ κλαδὶ μὲ φύλλα νὰ κρύψῃ τὸ γυμνὸ κορμί του καὶ ἐπλησίασε τὶς κοπέλλες. Μόλις τὸν εἶδαν ἔτρεξαν νὰ κρυφτοῦν τρομαγμένες. Μόνον ἡ Ναυσικᾶ ἐστάθηκε μὲ θάρρος. Ὁ Ὀδυσσεὺς τῆς ἐμίλησε τότε μὲ λόγια παρακλητικὰ:

— Σὲ προσκυνῶ, βασίλισσα, θεὰ κι' ἂν εἶσαι ἢ ὄχι...
 Καλότυχῃ ἢ μανούλα σου ὅπου σὲ καμαρώνει,
 τ' ἀδέλφια καὶ ὁ πατέρας σου κρυφὸ καμάρι σ' ἔχουν...
 Εἴκοσι μέρες σήμερα μὲ δέρνουν τὰ πελάγη...
 Λυπήσουμε, βασίλισσα, καὶ δὸς μου ἓνα κουρέλι
 νὰ κρύψω τὸ κορμάκι μου. Δεῖξε μου καὶ τὴ χώρα.
 Ἔρημος εἶμαι, κόρη μου, κανέναν δὲν γνωρίζω.

Ἡ Ναυσικᾶ τοῦ ἔδωσε θάρρος.—Μὴ λυπᾶσαι ξένε. Ἐδῶ
 πού σ' ἔφερε ἡ μοῖρα σου ὅλα θὰ τὰ βρῆς ὅπως θέλεις. Εἶμαι ἡ-
 Ναυσικᾶ, κόρη τοῦ βασιλιᾶ Ἀλκίνοου. Τὸ νησι κατοικοῦν οἱ Φαί-
 ακες πού μὲ τὰ πλοῖα τους θὰ σὲ φέρουν γρήγορα στὴν χώρα σου.

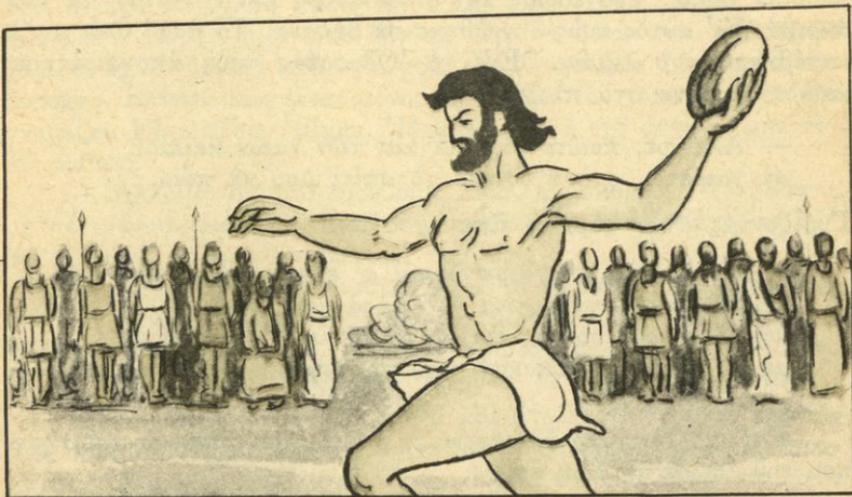
Ἐφώνηξε κατόπιν τὰ ἄλλα κορίτσια. Τοῦ ἔδωσαν ροῦχα
 νὰ φορέσῃ καὶ φαγητὸ νὰ φάῃ. Μετὰ ἐφόρτωσαν τὸ ἀμάξι μὲ τὰ
 ροῦχα καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὸ παλάτι. Ἡ Ναυσικᾶ ἀνέβηκε καὶ
 ὠδηγοῦσε τὸ ἀμάξι.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἀκολουθοῦσε ἀπὸ μακριὰ καθὼς τοῦ εἶχε
 εἰπῆ ἡ Ναυσικᾶ. Δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἰδῆ ὁ κόσμος μ' ἓναν ξένον
 ἄνθρωπο. Μόλις ἐπλησίασαν στὴν πόλι ἡ Ναυσικᾶ εἶπε στὸν
 Ὀδυσσεᾶ νὰ περιμένῃ ἐκεῖ ὥσπου ἐκείνες νὰ μποῦν στὸ παλάτι.
 Ὅστερα αὐτὸς νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὴν μητέρα της πρῶ-
 τα νὰ τὸν βοηθήσῃ. Καὶ ἡ εὐγενικὴ βασιλοπούλα ξεκίνησε γιὰ
 τὸ παλάτι.

13. Στὸ Παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου

Ἐκίνησε ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ἔφτασε ρωτώντας στὰ παλάτια τοῦ Ἀλκίνοου. Ἐσάστισε ὁ νοῦς του ὅταν ἀντίκρισε τὴν ὀμορφιά τους. Μ' αὐτὸς ἄλλα εἶχε στὸ νοῦ του. Ἐπῆγε μέσα καί, ὅπως τοῦ εἶχε εἰπῆ ἡ Ναυσικᾶ, ἔπεσε στὰ γόνατα τῆς Ἀρήτης, τῆς βασίλισσας, παρακαλώντας νὰ τὸν λυπηθῆ. Ἡ Ἀρήτη καὶ ὁ βασιλιάς Ἀλκίνοος τὸν ἐδέχτηκαν μὲ τιμές. Τοῦ ἔβαλαν τραπέζι, τοῦ προσέφεραν κρασί καὶ εἶπαν στοὺς ἄλλους Φαίακες νὰ μαζευτοῦν τὸ πρωὶ νὰ στείλουν τὸν ξένο στὴν πατρίδα του.

Ὁ βασανισμένος ἥρωας ἔπεσε στὸ μαλακὸ κρεβάτι καὶ βυθίστηκε στὸν ὕπνο. Τὸ πρωὶ τράβηξαν τὸ καράβι στὴ θάλασσα ἔτοιμο γιὰ τὸν Ὀδυσσεὺς ποὺ κανεὶς δὲν τὸν ἐγνώρισε. Μετὰ ὅλοι μαζεύτηκαν στὸ παλάτι γιὰ φαγητό. Ἦλθε καὶ ὁ φημισμένος τραγουδιστής, ὁ τυφλὸς Δημόδοκος καὶ τραγουδοῦσε τὸν πόλεμο τῆς Τροίας. Ἀκούοντας ὁ Ὀδυσσεὺς ἐδάκρυσε. Ὁ Ἀλκίνοος τὸν κατάλαβε καὶ διέταξε νὰ βγοῦν ἔξω ν' ἀγωνισθοῦν. Ἦθελε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Ὀδυσσεὺς. Ἦταν παλληκάρια οἱ Φαίακες. Ἐκαναν ὠραῖα ἀγωνίσματα. Μὰ μερικοὶ ἦταν ὑπερήφανοι νομίζοντας πὼς κανεὶς δὲν ἤμποροῦσε νὰ τοὺς ξεπεράσῃ. Ἐνας μάλιστα, ὁ Εὐρύλοχος, ἐπέραξε μὲ λόγια τὸν Ὀδυσσεὺς. Τότε ὁ πικραμένος Ὀδυσσεὺς ἐσηκώθηκε, ἄρπαξε ἓνα λιθάρι βαρύτερο

ἀπ' ὅλα καὶ τὸ πέταξε χωρὶς οὔτε τὰ ροῦχα του νὰ βγάλη. Τὸ λιθάρι ξεπέρασε ὅλα τ' ἄλλα. Ποιὸς ἄλλος ἤμποροῦσε νὰ πετάξῃ τόσο μακριά ; "Ὅλοι ἐκοίταξαν μὲ θαυμασμό. Μὰ αὐτός, ἀφροῦ ἐμάλωσε τὸν Εὐρύλοχον ἐκάθησε στὴν θέσι του. Ὁ Εὐρύλοχος μετάνοιωσε. Τοῦ ζήτησε συγγώρῃσι καὶ τοῦ ἐχάρισε ἓνα ὠραῖο ξίφος. Ὑστερα χόρεψαν ὠραίους χοροὺς καὶ γύρισαν στὸ παλάτι νὰ δειπνήσουν. Στὸ τέλος πάλι ὁ Δημόδοκος ἄρχισε γλυκὰ νὰ ψάλλῃ γιὰ τὸν Δούρειο Ἴππο καὶ τὸν Ὀδυσσεά. Ὁ Ὀδυσσεάς τῶρα δὲν ἤμπορεῖ νὰ κρατηθῇ. Κλαίει, κλαίει σκουπίζοντας τὸ πρόσωπό του μὲ τὸν μανθῦά του. Τὸν βλέπει ὁ Ἀλκίνοος γιὰ δεύτερη φορά. Σηκώνεται ὄρθιος καὶ διατάζει νὰ σταματήσῃ τὸ τραγούδι. Μετὰ ἐρώτησε τὸν ξένο ποιὸς ἦταν.

— Φαίαικες, τοὺς εἶπε, ὅσο ἐμεῖς τρῶμε καὶ τραγουδοῦμε, ὁ ξένος κλαίει ἀπαρηγόρητα. Πάψτε τὸ τραγούδι αὐτὸ γιὰ νὰ μᾶς εἰπῇ τὸν πόνο του. Πές μου ξέने, ποιὸς εἶσαι καὶ γιὰτι τόσο πολὺ θλίβεται ἡ καρδιά σου ;

— Ἐγώ, φίλοι μου, εἶμαι ὁ Ὀδυσσεάς πού τραγουδαῖτε. Δέκα χρόνια τυραννιέμαι στὴν θάλασσα. Στείλτε με, σᾶς παρακαλῶ, στὸ σπίτι μου καὶ στοὺς δικούς μου. Δὲν ἀντέχω πιά σ' ἄλλα βάσανα.

"Ὅλοι ἀπόμειναν μ' ἀνοικτὸ τὸ στόμα. "Ὡστε ὁ ξακουστός Ὀδυσσεάς ἦταν αὐτός ; Εἶχαν μαζύ τους τὸν μεγάλο ἥρωα ; Ἐχάρηκε ἡ καρδιά ὅλων. Ἐτρεξαν στὸ σπίτι καὶ τοῦ ἔφεραν πλούσια δῶρα. Τοῦ ἔδωσε καὶ ὁ Ἀλκίνοος καὶ ἡ Ἀρήτη τὰ πιὸ ἀκριβά. Κι' αὐτὸς τοὺς διηγήθηκε τὰ βάσανα. Τὸ πρῶν ὅλοι μαζὶ κατέβηκαν στὸ λιμάνι. Ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεάς τοὺς ἀποχαιρέτησε καθὼς ἔμπαινε στὸ πλοῖο.

— Ἀλκίνοε, πρῶτε βασιλιά καὶ τῶν λαῶν καμάρι,
σὲ χαιρετῶ, στὸ ἀγαπητὸ τὸ σπίτι μου νὰ πάω.

Γυρίζοντας στὴν Ἀρήτη εἶπε :

— Βασίλισσα, σὲ χαιρετῶ καὶ σ' εὐχεται ἡ καρδιά μου
ὡς τὰ βαθεῖα γεράματα ὅλο χαρὰ νὰ ζήσης
μὲ τὰ παιδιὰ σου τὰ καλά, τὰ πλούτη, τὰ παλάτια,
μὲ τὸ λαὸ τὸν ξακουστὸ καὶ τὸν γενναῖο Ἀλκίνοο. . .

Καὶ τὴν Ναυσικᾶ χαιρετώντας ὁ Ὀδυσσεάς τὴν εὐχαρίστησε πού τοῦ ἔσωσε τὴ ζωὴ του.

— ὦ Ναυσικᾶ, τοῦ ἀντρόφυγου τοῦ Ἀλκίνοου θυγατέρα, στή γῆ πού θάρθω ὀλόχαρος τοῦ γυρισμοῦ τῆ μέρα θά σέ δοξάζω ἀδιάκοπα σάν τῆ θεά πού, ἀλήθεια, σὺ τῆ ζωῆ μου ἔσωσες, εὐγενικιά παρθένα.

Πενῆντα δύο ναῦτες μῆχαν στὸ πλοῖο καὶ τραβώντας τὰ κουπιὰ ξεκίνησαν γιὰ τὴν Ἰθάκη.

14. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴν Ἰθάκη

Ὁ πολύπαθος Ὀδυσσεύς ἔπεσε τώρα νὰ κοιμηθῆ. Οἱ ναῦτες ὠδηγοῦσαν ὁμορφα τὸ πλοῖο. Νά τὰ βουνὰ τῆς Ἰθάκης. Νά τὸ λιμάνι τὸ ἐρημικό. Νά τώρα τὸ πλοῖο σταματᾷ. Οἱ ναῦτες πηδοῦν στὴν στεριά. Ὁ Ὀδυσσεύς κοιμᾶται ἀκόμη. Οἱ καλοὶ Φαίακες τὸν σηκώνουν ἔτσι κοιμισμένον στὸ λινὸ σινδόνι καὶ τὸν ἀκούμπησαν στή χλόη κάτω ἀπὸ μία ἐλιά. Ἐλυπήθησαν νὰ τὸν ξυπνήσουν. Στὴν ἄκρη τοῦ ἔβαλαν ὅλα τὰ δῶρα πού τοῦ εἶχαν χαρίσει καὶ ἐγύρισαν στὸ νησί τους. Σὲ λίγην ὥρα ξύπνησε ὁ Ὀδυσσεύς. Βλέπει πὼς εἶναι μόνος. Κοιτάζει τὸν τόπο καὶ δὲν τὸν γνωρίζει. Εἶπε πέσει ὀμίγλη. Ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ τὴν ἔστειλε μὴν τὸν ἰδῆ κανεῖς.

— Ἀλλοίμονό μου, ἐπιθύρισε. Ποῦ βρίσκομαι ; Τί βάσανα μὲ περιμένουν ἀκόμη ; Ἐκεῖ πού σκεπτόταν τί νὰ κάνῃ, νὰ ἦ θεὰ Ἀθηνᾶ παρουσιάστηκε καὶ τοῦ εἶπε :

— Μὴ φοβάσαι, Ὀδυσσεά. Ἐγὼ σὲ προστατεύω. Εἶσαι στὸ νησί σου πιά στὴν λατρευτὴ σου πατρίδα. Ὅμως μὴ βιάζεσαι. Κίνδυνοι σὲ περιμένουν. Πήγαινε πρῶτα στὸν χοιροβοσκό σου καὶ αὐτὸς θὰ σοῦ τὰ εἰπῆ ὅλα. Ἐγὼ θὰ σὲ κάμω ἀγνώριστο.

Αὐτὰ εἶπε ἡ γαλανομάτα θεὰ καὶ ἄγγιξε μὲ τὸ χέρι τῆς τὸν Ὀδυσσεά. Μὲ μιᾶς ἐκεῖνος ἔγινε γέρος φτωχός, ζητιάνος, φουκαράς. Πῆρε ἓνα ξύλο στὸ χέρι καὶ μιὰ σακκούλα καὶ τράβηξε νὰ βρῆ τὸν χοιροβοσκό του. Τί βάσανα τάχα νὰ τὸν περιμένουν ἀκόμη ;

15. Ὁ Ὀδυσσεύς γνωρίζει τὸν γιό του

Ὁ χοιροβοσκὸς τοῦ Ὀδυσσεύ, ὁ Εὐμαιο, ἦταν καλὸς ἄνθρωπος. Ἀγαποῦσε τὸν Ὀδυσσεύ. Τὸν βρῆκε στὴν καλύβα ποὺ ἔραβε γουρουνόσαρουγα. Τέσσερα φοβερὰ μαντρόσκυλα ὤρμησαν νὰ ξεσχίσουν τὸν Ὀδυσσεύ. Μὰ ὁ Εὐμαιο ἔτρεξε καὶ γλύτωσε τὸν Ὀδυσσεύ ποὺ ἔμοιαζε σὰν ζητιάνος. Τὸν ἐπῆρε μέσα στὴν φωτιά, τοῦ ἔβαλε πλούσιο φαγητὸ καὶ τοῦ ἔδωσε κρασί νὰ πιῇ καὶ νὰ ξεκουραστῇ. Κι' ὁ πονηρὸς καὶ τετραπέρατος Ὀδυσσεύς ὄλο ἐρωτοῦσε τὸν Εὐμαιο καὶ ὄλο ἐμάθαινε τί γίνεται στὸ παλάτι του. Ἔμαθε πὼς ἄνομοι μνηστῆρες τρῶνε καὶ πίνουν κάθε ἡμέρα. Ἔμαθε πὼς θέλουν νὰ πάρουν τὴν γυναῖκα του Πηνελόπη. Ἔμαθε πὼς θέλουν νὰ σκοτώσουν τὸν γιό του Τηλέμαχο. Μὲ τὸ μυαλό του ἐσχεδίαζε πὼς θὰ διώξη τοὺς μνηστῆρες. Καὶ μὲ λόγια πονηρὰ ἐδοκίμαζε τὸν Εὐμαιο νὰ ἰδῇ ἂν θὰ τὸν βοηθήσῃ.

— Μακάρι νὰ ἐρχόταν ὁ καλὸς μου Ὀδυσσεύς, ἔλεγε ὁ χοιροβοσκός, καὶ τότε ἐγὼ καὶ τὴν ψυχὴ μου θὰ ἔδινα νὰ διώξωμε τοὺς μνηστῆρες.

Ἔτσι καθὼς μιλοῦσαν ἀκούστηκαν χαρούμενα γαυγίσματα στὴν αὐλή. Κάποιος γνωστὸς ἐρχόταν. Ἦταν ὁ Τηλέμαχος, ὁ γιὸς τοῦ Ὀδυσσεύ. Εἶχε ταξιδέψῃ μακριὰ στὸν Μενέλαο καὶ τὸν Νέστορα νὰ ρωτήσῃ γιὰ τὸν πατέρα του.

Μόλις τὸν εἶδε ὁ Εὐμαιο πετάχτηκε ἐπάνω. Ἀγκάλιασε τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸν φιλοῦσε σὰν νὰ ἦταν παιδί του.

— Ἦλθες, Τηλέμαχε, γλυκό μου φῶς, τοῦ ἔλεγε. Καλῶς ὤρισε, παιδί μου. Πές μου, πές μου τί ἔμαθες γιὰ τὸν Ὀδυσσεύ, Θὰ γυρίσῃ πάλι ; Εἶναι ζωντανός ; Ὁ Ὀδυσσεύς ἐσηκώθηκε ὄρθιος. Μὰ ὁ εὐγενικός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε : — Ἔνε μου, μὴ σηκώνεσαι. Εἶσαι γέρος ἐσύ. Ἐδῶ θὰ βρεθῇ κι' ἄλλο κάθισμα γιὰ μένα. Ἐχάρηκε ἡ καρδιά τοῦ Ὀδυσσεύ πού εἶχε εὐγενικό γιουό. Ὁ Τηλέμαχος διηγήθηκε τὸ ταξίδι του καὶ μετὰ ἔστειλε τὸ χοιροβοσκὸ νὰ εἰπῇ στὴν μητέρα του πὼς ἦλθε νὰ μὴν ἀνησυγῇ. Μόλις ἔφυγε ὁ χοιροβοσκός κατέβηκε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ ἔκαμε νεῦμα στὸν Ὀδυσσεύ. Ἐκεῖνος βγήκε ἔξω καὶ ἡ θεὰ τὸν ἄγγιξε πάλι καὶ τὸν ἔκαμε ὠραῖο καὶ δυνατό. Ὁ Τηλέμαχος τᾶχασε. Μὰ ὁ Ὀδυσσεύς δὲν ἐκρατήθηκε.

Ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά τοῦ γιουό του καὶ τὸν ἐφιλοῦσε λέγοντας πὼς εἶναι ὁ πατέρας του, ὁ Ὀδυσσεύς. Πατέρας καὶ γιουός ἔμειναν πολλὴ ὥρα ἀγκαλιασμένοι χύνοντας δάκρυα χαρᾶς. Ἀφοῦ ἔκλαψαν ὥρα πολλὴ ἐσκέφτηκαν πὼς νὰ ἔξοντώσουν τοὺς μνηστῆρες. Σὰν τελείωσαν τὰ μυστικά πάλι ἡ Ἀθηνᾶ τὸν ἔκαμε ζητιάνο. Καὶ νὰ μπαίνει ὁ Εὐμειος. Μὰ τίποτε ἀκόμη δὲν κατάλαβε.

16. Ἡ Πηνελόπη, ἡ πιστὴ γυναῖκα

Ὁ Τηλέμαχος ἐφόρεσε ὠραῖα σάνδαλα στὰ πόδια του, ἐπῆρε τὸ μακρὸ χοντὰρι του καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ καλάτι.

— Θὰ πάω, εἶπε στὸν Εὐμαιο, νὰ ἰδῶ τὴ μητέρα μου πού

τόσο ἀνησυχῆ. Πάρε ἐσὺ τὸν ξένο καὶ φέρτον στὸ παλάτι μας νὰ ζητιανέψη. Ἴσως τὸν λυπηθοῦν οἱ μνηστῆρες.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἐπῆρε τὸ δρόμο σκεπτικῶς. Μέσα του ἐμελετοῦσε πῶς θὰ ξεφορτωθῶν τοὺς μνηστῆρες. Ἦταν πολλοὶ οἱ μνηστῆρες. Βασιλόπουλα ἀπὸ τὰ γύρω νησιά καὶ ἀργοντόπουλα εἶχαν μαζευτῆ στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεά. Ἐτρωγαν καὶ ἔπιναν καὶ ἐσπαταλοῦσαν τὴν περιουσία του. Τὸν Ὀδυσσεά τὸν θεωροῦσαν χαμένο. Καὶ ἤθελαν τώρα νὰ πάρουν τὴν ὠραία καὶ σεμνὴ γυναίκα του, τὴν Πηνελόπη, μὲ τοὺς θησαυροὺς της. Ζητοῦσαν νὰ παντρευτῆ ἔναν ἀπ' ὄλους γιατί ἀλλοιῶς δὲν θάφευγαν ἀπὸ τὸ παλάτι.

Ἄλλὰ ἡ Πηνελόπη δὲν δεχόταν. Ἡ ἀγάπη της εἶναι στὸν Ὀδυσσεά. Θὰ μείνῃ πιστὴ σὲ κεῖνον. Ἀργεῖ, μὰ κάποια ἡμέρα θὰ ἔλθῃ. . . Οἱ μνηστῆρες τὴν βιάζουν. Αὐτὴ ὅμως ὑπομένει. Τοὺς ξεγελάει λέγοντας πῶς, μόλις τελειώσει τὸ πανὶ ποὺ ὑφαίνει στὸν ἀργαλειό της, τότε θὰ διαλέξῃ ἓναν. Ὅλη τὴν ἡμέρα ὑφαίνει ἡ Πηνελόπη τὸ πανί. Τὸ βράδυ κρυφὰ τὸ ξεῦφαίνει καὶ ποτὲ δὲν ἐτελείωνε. Περνοῦσαν τὰ χρόνια καὶ ἡ πιστὴ βασίλισσα ἐξακολουθοῦσε νὰ περιμένῃ τὸν ἄνδρα της. Μεγάλωσε καὶ ὁ Τηλέμαχος καὶ τὸν εἶχε κρυφὸ καμάρι. Στὴν κούνια τὸν εἶχε ἀφήσει ὁ Ὀδυσσεάας φεύγοντας γιὰ τὴν Τροία. Καὶ τώρα ἔγινε παλληκάρι σωστό.

Κάποια νύκτα οἱ μνηστῆρες ἐπίασαν τὴν Πηνελόπη νὰ ξεῦφαίνῃ τὸ πανὶ στὸν ἀργαλειό της.

Ἐθύμωσαν. Τὴν ἀπειλοῦσαν τώρα πῶς ἂν δὲν διαλέξῃ τὸν ἄνδρα ἀπ' αὐτοὺς θὰ καταστρέψουν τὸ παλάτι της. Θὰ σκοτώσουν καὶ τὸν Τηλέμαχο. ὦ, τί ἀπελπισία ποὺ ἐπίασε τὴν καλὴ Πηνελόπη. Κινδυνεύει τὸ παλληκάρι καὶ ὁ μοναχογιὸς της. Ὅστούσο ἀκόμη περιμένει χύνοντας δάκρυα πικρά.

Ὁ Τηλέμαχος πλησιάζει στὸ παλάτι. Τὸν βλέπει ἡ γρῆν Ἐυρύκλεια καὶ εἰδοποιεῖ τὴν Πηνελόπη. Κατεβαίνει ἡ καημένη μὲ καρδιοχτύπι. Ἀγκαλιάζει τὸ γυιὸ της καὶ τὸν φιλεῖ.

— Τηλέμαχε, γλυκό μου φῶς, ἦλθες ; Πές μου, ἀκριβέ μου, τί ἔμαθες γιὰ τὸν πατέρα σου. . .

Οἱ δύο ἐμπῆχαν στὸ παλάτι. Οἱ μνηστῆρες ἐθύμωσαν βλέποντας μπροστά τους τὸν Τηλέμαχο. Τοῦ εἶχαν στήσει καρτέρι κρυφὰ νὰ τὸν σκοτώσουν. Μὰ τοὺς ξέφυγε. Σὲ λίγη ὥρα ἦλθαν καὶ ἄλλοι μνηστῆρες καὶ ὅλοι μαζί ἄρχισαν τὸ γλέντι.

17. Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ Παλάτι του

Ἦλθε καὶ ὁ Εὐμαιὸς μὲ τὸν Ὀδυσσεύα στὸ παλάτι. Ἀπὸ μακριὰ ἀκούγονταν οἱ φωνές καὶ τὰ τραγούδια τῶν μνηστήρων. Βοσκοὶ καὶ δούλοι περνοῦσαν βιαστικοὶ τραβώντας παχειὰ γίδια καὶ μοσχάρια καὶ χοίρους γιὰ τὸ τραπέζι καὶ ἄλλοι κακολογοῦσαν βλέποντας τὸν Ὀδυσσεύα σὰν ζητιάνο καὶ ἄλλοι τὸν λυπόταν. Μόλις ἐμπῆκαν στὴν αὐλὴ εἶδαν ἕνα γέρικο σκυλὶ ἐπάνω στὴν κοπριά. Ἦταν πληγωμένο καὶτσιμπουριασμένο, ἀδύνατο σὰν σκελετός. Ἦταν ὁ Ἄργος, τὸ ἀγαπημένο καὶ δυνατὸ σκυλὶ τοῦ Ὀδυσσεύα. Κυνηγούσε μ' αὐτὸ πρὶν φύγη γιὰ τὴν Τροία. Καὶ τώρα πῶς κατάντησε! Ὅμως ὁ Ἄργος δὲν ξέχασε τὸν ἀφέντη του. Μόλις εἶδε τὸν Ὀδυσσεύα ἐλαμψάν τὰ μάτια του. Ἐκούνησε τὴν οὐρά του καὶ ἔκανε νὰ σηκωθῆ. Μὰ δὲν μπόρεσε. Ἀπὸ τὴν χαρὰ του ξεψύχησε. Ὁ Ὀδυσσεύας ἐδάκρυσε. Ἐκρυψε τὸ δάκρυ του μὴν τὸν γνωρίσουν καὶ μπῆκε στὸ παλάτι. Ἐκεῖ σὰν ζητιάνος ἄρχισε νὰ ζητᾶ ψωμί. Ἄλλοι τοῦ ἔδιναν ψωμί, ἄλλοι κρέας. Μόνον ἕνας ὁ πιὸ περήφανος καὶ σκληρὸς μνηστήρας τὸν ἔβρισε. Ἦταν ὁ Ἀντίνοος. Ἄρπαξε ἕνα σκαμνὶ καὶ τὸ πέταξε στὸν Ὀδυσσεύα. Τὸν ἐκτύπησε στὴν πλάτη. Μὰ ἐκεῖνος δὲν ἐταράχτηκε. Ὅσο καὶ ἂν λυτήθηκε ὁ Τηλέμαχος κρατήθηκε μὴν προδοθοῦν τὰ σχέδια. Κι' ἄλλοι πολλοὶ τὸν περιγελοῦσαν μ' αὐτὸς καθόλου δὲν μιλοῦσε. Τὸ βράδυ ποῦ ἐφυγαν οἱ μνηστῆρες ἐκάλεσε ἡ Πηνελόπη τὸν Ὀδυσσεύα νὰ τὸν ρωτήσῃ ἂν ἄκουσε τίποτα γιὰ τὸν ἄνδρα της. Ὑστερα τοῦ διηγήθηκε ἕνα ὄνειρο. Εἶδε πῶς στὴν αὐλὴ εἶχε εἴκοσι χῆνες ποῦ τις ἐκαμάρωνε. Καὶ ἐκεῖ ποῦ τοὺς ἔρριχνε νὰ φᾶνε ἕνας ἀετὸς ἀπ' τὸ βουνὸ κατέβηκε καὶ τις ἐπνίξε. Ὑστερα ἐκάθησε ὁ ἀετὸς στὴν στέγη τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἔλεγε πῶς ἦταν ὁ Ὀδυσσεύας.

Τότε ὁ πονηρὸς Ὀδυσσεύας τῆς εἶπε : — Βασίλισσα, τὸ ὄνειρο εἶναι φανερό. Αὐτὸν τὸν μῆνα θὰ ἔλθῃ ὁ Ὀδυσσεύας. Θὰ σκοτώσῃ τοὺς μνηστῆρες, ὅπως ὁ ἀετὸς τις χῆνες καὶ θὰ βασιλέψῃ πάλι.

Ἐχάρηκε ἡ Πηνελόπη. Διέταξε τὴν γρηᾷ Εὐρύκλεια νὰ πλύνῃ τὰ πόδια τοῦ ξένου καὶ νὰ τὸν ντύσῃ ὄμορφα.

Καθὼς ἡ γρηᾷ Εὐρύκλεια ἔπλενε τὰ πόδια εἶδε ἕνα σημάδι ποῦ ἕνας ἀγριόχοιρος εἶχε κάμει στὸν Ὀδυσσεύα ὅταν ἦταν νέος. Τὸν εἶχε δαγκάσει σ' ἕνα κυνῆγι. Ἡ Εὐρύκλεια τὸ ἤξερε αὐτό. Μόλις τὸ εἶδε ἐγνώρισε τὸν Ὀδυσσεύα καὶ ἔβαλε τις φωνές. Μὰ ὁ

Ὀδυσσεάς τῆς ἔπιασε τὸ στόμα. Δὲν ἤθελε ἀκόμη νὰ φανερωθῆ πρὶν σκοτώσῃ τοὺς μνηστῆρες. Ἡ γοργὰ ἐσώπασε. Ἐπλυνε τὰ πόδια χαρούμενη. Τοῦ ἔστρωσε νὰ κοιμηθῆ καὶ αὐτὴ ἐπῆγε στὸ δωμάτιό της.

18. Ὁ Ὀδυσσεάς σκοτώνει τοὺς μνηστῆρες

Ἐφεξε καὶ οἱ μνηστῆρες συγκεντρώθηκαν νὰ φᾶνε καὶ νὰ πιοῦνε. Ἦλθε ὁ Ὀδυσσεάς καὶ ὁ Τηλέμαχος. Ἦλθε καὶ ὁ καλὸς χοιροβουχὸς ὁ Εὐμαιος. Ἐκεῖ πού ἔτρωγαν καὶ γλεντοῦσαν νὰ καὶ κατεβαίνει ἡ Πηνελόπη ὠραία σὰν θεά. Στὰ χέρια της κρατοῦσε ἓνα μεγάλο τόξο. Ἦταν τοῦ Ὀδυσσεά. Πίσω της οἱ δοῦλες ἐκουβαλοῦσαν τὶς σαίτες. Ἐστάθηκε στὴ μέση καὶ φώναζε στοὺς μνηστῆρες.

— Πολὺ καιρὸ μοῦ τρῶτε τὴν περιουσία ἐδῶ. Τώρα ὅμως ἔλαβα τὴν ἀπόφασιν νὰ διαλέξω ἓναν ἀπὸ σᾶς γιὰ ἄνδρα μου. Αὐτὸς θὰ εἶναι ἐκεῖνος πού θὰ τεντώσῃ τοῦτο τὸ τόξο τοῦ ἀνδρός μου καὶ θὰ περάσῃ τὸ βέλος ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς τρύπες δώδεκα τσεκουριῶν.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἀνέβηκε κλαίγοντας στὸ δωμάτιό της. Ἦταν γερὸ τὸ τόξο ἐκεῖνο. Μόνον ὁ Ὀδυσσεάς ἤμποροῦσε νὰ τὸ τεντώσῃ καὶ νὰ σημαδέψῃ τὶς τρύπες τῶν τσεκουριῶν.

Ὅλοι οἱ μνηστῆρες ἐδοκίμασαν ἓνας ἓνας, μὰ κανένας δὲν τὸ κατώρθωσε. Τότε ὁ Ὀδυσσεάς ἐζήτησε νὰ δοκιμάσῃ. Οἱ ἄλλοι ἐγέλασαν. Πολλοὶ τὸν ἔβρισαν παλιοζητιάνο. Ὅμως ὁ Τηλέμαχος μὲ θάρρος τοὺς ἐμάλωσε καὶ διέταξε νὰ τοῦ τὸ δώσουν. Τ' ἄρπαξε ὅλο καημὸ αὐτὸς καὶ μὲ μία γοργὴ κίνησιν τὸ τέντωσε. Ἐβαλε ἓνα βέλος, ἐσημάδεψε καὶ ἄφησε τὸ βέλος πού σφυρίζοντας ἐπέρασε ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς τρύπες. Ὅλοι ἐθαύμασαν. Πολλοὶ ἐφοβήθηκαν. Ὁ Ὀδυσσεάς δὲν ἔχασε καιρὸ. Βάζει ἄλλο βέλος καὶ φωνάζει δυνατὰ :

— Τώρα θὰ δοκιμάσω σὲ ἄλλον στόχο. Καὶ σημαδεύει τὸν Ἀντίνοο τὸν πιὸ κακὸ ἀπ' ὅλους. Τὸ βέλος τὸν παίρνει στὸ λαγυρὸν καὶ τὸν ἀφήνει νεκρὸ. — Ἄνομοι μνηστῆρες, τοὺς ἐφώναξε. Ἦλθε ἡ τελευταία σας ὥρα. Εἶμαι ὁ Ὀδυσσεάς πού νομίζατε χαμένο. Σκληρὴ τιμωρία σᾶς περιμένει. Ποῦ θὰ κρυφθῆτε ;

Ζώνει τὸ σπαθί του καὶ ὁ Τηλέμαχος καὶ παίρνει τὸ κοντάρι.

Στέκει δίπλα στὸν πατέρα του καὶ πολεμᾷ. Οἱ μνηστῆρες τρέχουν νὰ πάρουν ὄπλα. Ποῦ εἶναι ὁμως ; Ὁ Τηλέμαχος μὲ τὸν Ὀδυσσεῖα τὰ εἶχαν κρύψει ἀπὸ τὸ βράδυ. Τρέχουν νὰ φύγουν. Ἀπὸ ποῦ νὰ βγοῦν ; Ὁ Εὐμειος εἶχε κλείσει ὅλες τὶς πόρτες. Τρελλοὶ ἀπὸ τὸν φόβο τους φωνάζουν καὶ τρέχουν μέσα στὸ παλάτι ὥσπου τὰ βέλη τοῦ Ὀδυσσεῖα τοὺς ἐξόντωσαν ὅλους. Κανένας δὲν ἐγλύτωσε.

Ἐτρεξε ἡ Εὐρύκλεια καὶ εἰδοποίησε τὴν Πηνελόπη. Ἐκείνη δὲν ἐπίστευε. Ὅταν κατέβηκε καὶ εἶδε τί εἶχε γίνει ἔμεινε ἄφωνη. Τὰ εἶχε χάσει.

— Καλή μου μητέρα, τῆς λέγει ὁ Τηλέμαχος. Πῶς στέκει ἔτσι ; Νὰ ὁ πατέρας ἤλθε, δὲν τὸν γνωρίζεις ;

Ὁ Ὀδυσσεῖας, ἡ Πηνελόπη καὶ ὁ Τηλέμαχος τότε ἀγκαλιασμένοι ἔκλαψαν ὥρα πολλή ἀπὸ τὴ χαρὰ τους. Ἐπὶ τέλος ὁ Ὀδυσσεῖας στὸ σπίτι του. Πόση χαρὰ ἔνοιωθε ! Πόση εὐτυχία ! Ἐκαμαν θυσίες στοὺς θεοὺς γιὰ τὴν σωτηρία του καὶ ἔζησαν εὐτυχισμένοι.

19. Ὁ Ὀδυσσεύς πεθαίνει εὐτυχισμένος

Ἔτσι ὕστερα ἀπὸ τόσα καὶ τόσα βάσανα ὁ πολυπαθὸς ἥρωας ἐγύρισε στὴν πατρίδα του ποὺ τόσο ἀγαποῦσε, ἃς ἦταν καὶ φτωχή. Μιὰ ἡμέρα ἐπῆγε ἔξω στὴν ἐξοχή νὰ βρῆ τὸ πατέρα του, τὸν γέρο Λαέρτη. Αὐτὸς γιὰ νὰ μὴ βλέπη τοὺς μνηστῆρες καθόταν ὀλομόναχος ἐκεῖ στὸ κτῆμα του. Ἐκλαιγε γιὰ τὸν χαμένο γιοῦ του. Ὁ Ὀδυσσεύς τὸν βρῆκε ἐκεῖ τυραγνισμένο.

Ὁ Ὀμηρὸς μὲ πολὺ ὠραῖα λόγια μᾶς περιγράφει πῶς φανερώθηκε ὁ Ὀδυσσεύς στὸν πατέρα του :

.....

Στὸν πρόσχαρο τὸν κῆπο
τὸν βρῆκε ἐκεῖ ποὺ σκάλιζε, μὲ λιγδερὸ χιτῶνα,
τὶς κνήμες μὲ βοιδόδεσμα ὀλόγυρα ντυμένες
τ' ἀγκάθια νὰ μὴν τὸν τρυποῦν, καὶ στὸ κεφάλι σκουφο
ἀπὸ τομάρι γίδινο. Ἔτσι καθὼς τὸν εἶδε
κοιμένον ἀπ' τὰ γερατεῖα, στὴ θλίψη βυθισμένο,
σὲ μιὰ ἀχλαδιὰ ἀκούμπησε, κι ἀρχίνησε νὰ κλαίῃ.
Ἐπειτα συλλογίστηκε ἂν ἔπρεπε νὰ πάῃ
νὰ πρῆσῃ στὴν ἀγκάλῃ του καὶ νὰ τοῦ εἰπῆ πὼς ἦρθε.
— Γεῖα καὶ χαρὰ σου, γέροντα. Μ' ὄλα τὰ γερατεῖά σου
βαστᾶς τὸν κῆπο μιὰ χαρὰ. Μὰ νὰ μὲ συμπαθήσης
νὰ σὲ ρωτήσω κάτι τι :

Γιὰτί ἔτσι βασανίζεσαι, γιατί εἶσαι πικραμένος ;
Καὶ κάτι ἄλλο νὰ μοῦ πῆς, ἂν εἶν' ἐδῶ τὸ Θιακί.
Χρόνια τώρα στὸν τόπο μου ἦρθε ἓνα παλληκάρι—
ἄλλο τέτοιο, δὲν γνόρισα στὴ λεβεντιά, στὴ χάρῃ—
τὸν φίλεψα στὸ σπίτι μου· Θιακὸς πὼς ἦταν μοῦ εἶπε,
τοῦ βασιλιᾶ Λαέρτη γιοῦς. Τοῦ χάρισα καὶ δῶρα
πλοῦσια κι ἀλογάριστα.

Κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης
τοῦ ἀπαντᾷ δακρύζοντας : — Στὴ γῆ ποὺ λές, παιδί μου,
ἔφτασες. Μὰ τὸ φίλο σου ἐδῶ δὲν θὰ τὸν εὔρης.
Ποιὸς ξέρει σὲ ποιά πέλαγα πνίγηκε τὸ παιδί μου
ἢ ποιά θεριά τὸν σπάραζαν ! Μὰ πές μου τὴν ἀλήθεια,
τὸν γνόρισες τὸν ἄτυχο καὶ πᾶνε πολλὰ χρόνια ;

.....

Κι ἐκεῖνος δὲν κρατήθηκε, πέφτει στὴν ἀγκυλιά του
καὶ σφίγγοντάς τον ἔλεγε :

— 'Εγώ εἶμαι τὸ παιδί σου,
πατέρα μου. Τὰ κλάματα καὶ τὰ παράπονά σου
ἄς πάψουν τώρα, κι ἄκουσε γιὰ νὰ χαρῆ ἡ καρδιά σου.
"Ὅλοι οἱ μνηστῆρες βρήκανε τὸν θάνατο ἀπὸ μένα.
— "Ἄν εἶσαι ὁ 'Οδυσσεύς μου, κι ἂν εἶσαι τὸ παιδί μου,
κάποιο σημάδι φανερό πές μου γιὰ νὰ πιστέψω,
εἶπε ὁ Λαέρτης, κι ἀπαντᾷ ὁ θεῖος 'Οδυσσεύς:
— Νὰ τὸ σημάδι ποῦμενε ἀπ' τὴν πληγὴ ποῦ ὁ κάπρος
μοῦκανε κεῖ στὸν Παρνασσό. Καὶ τώρα ἐδῶ στὸν κῆπο
ὅλα τὰ δέντρα θὰ σοῦ πῶ ποῦ μοῦχεις χαρισμένα
σὰν ἤμουνα μικρὸ παιδί κι ἐρχόμουνα κοντά σου
παρακαλώντας νὰ μοῦ πῆς πῶς θάναι τὰ δικά μου.
Τὶς δεκατρεῖς τὶς ἀπιδιές καὶ τὶς μηλιές τὶς δέκα
καὶ τὶς σαράντα τὶς συκιές, καὶ τὶς πενήντα ἀράδες
ἀπὸ τ' ἀμπέλι κλήματα, τοῦ εἶπε ὁ 'Οδυσσεύς.
Καὶ ἐκεῖνος τότε χύθηκε, τὸ γυιό του ἀγκαλιάζει
καὶ λιγοθύμησε μὲ μιᾶς. Μά μὲς στὴν ἀγκαλιά του
ὁ 'Οδυσσεύς τὸν κρατεῖ γιὰ νὰ μὴν πέση κάτω.
Κι ἀφοῦ συνῆρθε κι ἀνοιξε τὸ στόμα του καὶ πάλι,
σηκώνοντας τὰ χέρια του εὐχαριστεῖ τὸ Δία,
ποῦ τὸν ἀξίωσε νὰ δῆ τὸ γυιό του πρὶν πεθάνη.

Ἄν ζοῦσε καὶ ἡ μητέρα τοῦ Ὀδυσσεά πόσο θά χαιρόταν; Ὅμως εἶχε ἀπὸ καιρὸ πεθάνει ἀπὸ τὸν καημὸ τοῦ γιουῦ της.

Πολλὰ χρόνια ἔζησε ὁ Ὀδυσσεάς στὴν πατρίδα του ἄξιος βασιλιάς. Ἐπέθανε εὐτυχισμένος. Ὅμως τ' ὄνομά του ἔμεινε ἀθάνατο. Ἐγράφηκε στὴν Ἱστορία μὲ ἄσβηστα γράμματα. Ἐγίνε σύμβολο αἰώνιο. Σύμβολο τῆς ἐξυπνάδας τῆς πολυμαθείας καὶ τῆς ἀγάπης γιὰ τὴν πατρίδα. Εἶναι ὁ πρῶτος Ἕλληνας πολυταξιδευτής. Ὁ πρῶτος μεγάλος ἐξερευνητής θαλασσοπόρος. Εἶναι ὁ τύπος τοῦ Ἕλληνας ποὺ σχίζει στεριές καὶ θάλασσες γιὰ νὰ ξενητευθῆ. Μὰ ποὺ πάντα ἔχει βαθειὰ χαραγμένη στὴν καρδιά του τὴν γλυκύτατη πατρίδα του, τὴν Ἑλλάδα.

Τελευταῖα λόγια

Αὐτοί, παιδιά, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀνδρειωμένοι Ἕλληνες ἔζησαν σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐποχή.

Κατορθώματα σὰν αὐτὰ τοῦ Ἡρακλῆ καὶ τοῦ Θησέα, καὶ ἄλλα, σὰν τοῦ Ἰάσονα καὶ τοῦ Ὀδυσσεά, τοῦ Ἀχιλλέα καὶ ἄλλων ἥρώων εἶναι σ' ὅλον τὸν κόσμον Ἰακκουστά!

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα μας ὄχι μόνον μὲ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ μὲ τὰ καλά τους ἔργα, μὲ τὴ σοφία τους, τὴν καλωσύνη, μὲ τὴν ἀρετὴ.

Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀρχαῖοι τοὺς ἐτιμοῦσαν πολὺ. Τοὺς ἔκτισαν ναοὺς καὶ βωμοὺς καὶ γιὰ χάρι τους ἔκαναν γιορτὲς καὶ πανηγύρια.

Εἶναι οἱ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος.

Ἐζησαν σὲ τόσο μακρυνὴ ἀποχὴ ποὺ ἐμεῖς σήμερον οὔτε ὅλα τὰ ἔργα τους ξέρομε οὔτε ἀκριβῶς πότε καὶ σὲ ποῖον τόπον ἔζησαν. Μᾶς φαίνονται σὰν παραμῦθι ὅλα αὐτά. Εἶναι ὅμως ἀληθινά.

Πίσω ἀπὸ κάθε ἱστορία κρύβεται καὶ μιὰ ἀλήθεια.

Ἄν δὲν ξέρωμε τί ἀκριβῶς κρύβεται, ξέρομε ὅμως πὼς ὅσα ἔκαμαν τὰ ἔκαμαν γιὰ τὸ καλὸ τῶν συνανθρώπων τους, ὄχι μόνον γιὰ τὸν ἑαυτὸν τους. Καὶ μᾶς διδάσκουν πὼς τὰ μεγάλα ἔργα γίνονται μὲ μεγάλους κόπους.

Αὕτῃ εἶναι ἡ Μυθολογία μας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.— Ἡ ἐνότης τῶν Ἑλλήνων

Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι ἀπὸ τὶς ἐνδοξότερες καὶ ὠραιότερες, γιὰ τὴν καὶ οἱ Ἕλληνες εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἐξυπνοὺς καὶ πανάρχαιους λαοὺς τοῦ κόσμου. Μὲ τὴν σοφίαν τους ἐφώτισαν τοὺς λαοὺς, πρὸς ἐξοῦσαν στὸ σκοτάδι τῆς βαρβαρότητος. Μὲ τὴν ἀνδρεία τους ἐνίκησαν τοὺς φοβεροὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος μας. Ἦταν πτωχοὶ οἱ Ἕλληνες. Εἶχαν ὅμως μέσα στὴν ψυχὴ ἓνα ὄπλο ἀνίκητο: Τὴν ἀρετὴν. Μ' αὐτὴν ἐνικουοῦσαν τὴ βία καὶ κρατοῦσαν τὴν Ἑλλάδα μας.

Στὴν ἀρχὴ οἱ Ἕλληνες δὲν ἦσαν ἐνωμένοι. Πολὺ ἀργὰ κατὰ λαβαν τὸ λάθος, ὅταν ξένοι λαοὶ ἀπειλοῦσαν νὰ τοὺς ὑποδουλώσουν. Παλαιότερα ἢ Ἑλλάς ἦταν μοιρασμένη σὲ μικρὰ κράτη. Κάθε πόλις ἀποτελοῦσε καὶ ἓνα ξεχωριστὸ κράτος μὲ δικὸ τῆς ἀρχηγὸν, στρατὸ καὶ ναυτικὸ καὶ ξεχωριστοὺς νόμους. Ὅχι σπανίως ἢ μία πόλις ἐπολεμοῦσε μὲ τὴν ἄλλη καὶ αἷμα ἀδελφικὸν, ἑλληνικὸν αἷμα, χυνόταν ἀφθονο.

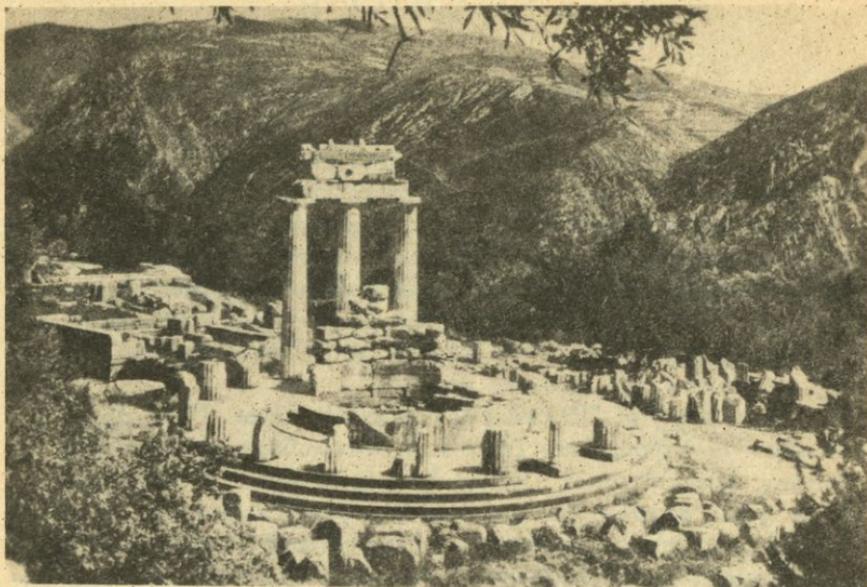
Καὶ ὅμως στοὺς μεγάλους κινδύνους ἄφηναν τὴν ἐχθρὰ καὶ ἐνωμένοι ἀντιμετώπιζαν τὸν ἐχθρόν. Ἐγνώριζαν πῶς ὅλοι εἶναι Ἕλληνες. Ἐνας λαὸς ξεχωριστὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους γειτονικοὺς λαοὺς. Τοὺς ξένους λαοὺς τοὺς ἔλεγαν μ' ἓνα ὄνομα «βαρβάρους». Οἱ Ἕλληνες εἶχαν πολλὰ γνωρίσματα, πρὸς τοὺς ἔκαναν νὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

α' Εἶχαν τὴν ἴδια γλῶσσαν. Σ' ὅλες τὶς πόλεις, ἂν καὶ ἀποτελοῦσαν ξεχωριστὰ βασίλεια, μιλοῦσαν τὴν ἴδια γλῶσσαν, τὴν Ἑλληνικὴν, ἀπὸ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Κύπρον, ὡς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἀσίαν. Σ' αὐτὴν τὴν γλῶσσαν γράφτηκαν τὰ σοφώτερα βιβλία τοῦ κόσμου. Ἀπ' αὐτὴν κρατᾷ καὶ ἡ σημερινὴ δικὴ μας γλῶσσαν, πρὸς τόσο πολὺ τῆς ὁμοιάζει.

β' Εἶχαν τὴν ἴδια θρησκείαν. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες πίστευαν στοὺς ἴδιους θεοὺς, πρὸς τοὺς ἐλάτρευαν μὲ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἐκτιζαν ὠραίους ναοὺς καὶ ἔκαναν μεγάλες ἐορτές.

Σὲ ὠρισμένα μέρη σοφοὶ ἱερεῖς ἱδρυσαν τὰ περίφημα μαντεῖα, ὅπου ἡ σοφὴ ἱερεία, ἡ Πυθία, προφήτευε τὸ μέλλον. Τὰ πρῶτα σπουδαῖα ἦσαν τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης στὴν Ἠπείρον καὶ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν κοντὰ στὸν καταπράσινον Παρνασσόν.

γ' Εἶχαν κοινὸν ἄγῶνα. Οἱ Ἕλληνες ἀγαποῦ-

σαν τούς ἀγῶνες. Γι' αὐτὸ εἶχαν γερὸ σῶμα καὶ ἀτρόμητη καρδιά. Κάθε χρόνο ἔκαναν τέτοιους ἀγῶνες, ὅπου τὰ παλληκάρια ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἔπαιρναν μέρος. Ξένοι ἀθληταὶ δὲν γίνονταν δεκτοί. Οἱ πιὸ ξακουστοὶ ἦσαν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες. Γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια στὴν Ὀλυμπία τῆς Ἡλείας κοντὰ στὸν Ἀλφεῖο ποταμό. Τότε ἔπαυαν οἱ ἐχθρες καὶ οἱ πόλεμοι. Οἱ ἄνδρες ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα μαζεύονταν ἐκεῖ. Τὸ τρέξιμο, τὸ πῆδημα, τὸ πάλεμα τὸ ἀκόντιο, ὁ δίσκος, οἱ ἵπποδρομίες, οἱ ἄρματοδρομίες καὶ ἄλλα, ἦσαν ἀγωνίσματα, πού ἔμειναν μέχρι σήμερα. Οἱ νικηταὶ ἔπαιρναν γιὰ βραβεῖο ἓνα κλωνάρι ἐλιάς καὶ τὰ ὀνόματά τους ἐγράφονταν μὲ χρυσᾶ γράμματα σὲ μαρμάρινες στήλες.

δ' Εἶχαν τὰ ἴδια ἥθη καὶ ἔθιμα. Οἱ πρόγονοὶ μας εἶχαν τίς ἴδιες εορτὲς καὶ τὰ ἴδια πανηγύρια, χόρευαν τούς ἴδιους Ἑλληνικοὺς χορούς, τραγουδοῦσαν μὲ τίς ἴδιες μελωδίες, καὶ φοροῦσαν στολὲς ἀπλὲς σχεδὸν ὅμοιες παντοῦ. Καὶ οἱ συνήθειες τῆς ζωῆς στὸ σπίτι, στὸ χωράφι, στὴν ἐργασία, στὴ γιορτῆ, στὸ θάνατο ἦσαν κοινὲς σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

ε' Εἶχαν κοινὸ δικαστήριον. Ὅταν μεγάλες διαφορὲς τούς ἐχώριζαν πολλὲς πόλεις, οἱ πιὸ σπουδαῖες, ἔστελναν ἀντιπροσώπους στὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν καὶ ἔπαιρναν ἀποφά-

σεις. Ἐδίκαζαν ἐκεῖ τις πόλεις, πού γίνονταν αἰτία ταραχῶν. Τὸ δικαστήριο αὐτὸ λεγόταν Ἀμφικτυονίες. Ἦταν σὰν τὸν σημερινὸ Ὄργανισμὸν Ἠνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.).

Νά, λοιπόν, πού ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἦταν ἕνας, ἀλλὰ χωρισμένος. Ἐπρεπε νὰ βρεθῆ ὁ κατάλληλος ἀρχηγὸς νὰ τοὺς ἐνώσῃ. Καὶ αὐτὸς ἦταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, πού θὰ μάθωμε πιὸ κάτω.

2. Οἱ Ἑλληνικὲς ἀποικίες

Οἱ Ἕλληνες ὅλο καὶ πλήθαιναν. Ἡ γῆ πού κατοικοῦσαν ἦταν ὀμορφῆ, ἀλλὰ φτωγὴ καὶ δὲν τοὺς ἔδινε τὸν καρπὸ πού χρειάζονταν. Ἀναγκάστηκαν νὰ κάνουν ἐμπορικὸ στόλο γιὰ νὰ ταξιδεύουν σὲ ξένες χῶρες, νὰ μεταφέρουν ἐμπορεύματα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δὲν ἦταν ἀρκετό. Τὰ ταξίδια ἔκαναν σοφοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ δὲν ἐμεγάλωναν τὴ γῆ. Γι' αὐτὸ ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ πολλὲς οἰχογένειες ἦ καὶ χωριὰ ὀλόκληρα ἄφιναν τὴν πατρίδα τοὺς Ἑλλάδα καὶ ξεκινοῦσαν γιὰ ξένους τόπους πιὸ πλουσίους καὶ πιὸ εὐρύχωρους. Στὰ μέρη αὐτὰ ἐκτιζαν χωριὰ καὶ πόλεις πού λέγονταν ἀ π ο ι κ ῖ ε ς. Ἐκεῖ καλλιεργοῦσαν τὴ γῆ πού τοὺς ἔδινε ἄφθονο καρπὸ καὶ ἐμπορεύονταν μὲ τὴν κυρίως Ἑλλάδα καθὼς καὶ μὲ ἄλλους ξένους λαοὺς.

Ἐκεῖ ἔκαναν σχολεῖα καὶ ἐμάθαιναν τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἐκτιζαν ναοὺς καὶ ἐλάτρευαν τοὺς ἴδιους Θεοὺς πού εἶχαν καὶ στὴν Ἑλλάδα καὶ ἔτσι σιγὰ-σιγὰ οἱ ἀποικίες ἔγιναν κομμάτια τῆς Ἑλλάδος.

Χιλιάδες χρόνια διατηρήθηκαν οἱ ἀποικίες αὐτὲς σὰν ἑλληνικὰ μέρη. Ὅταν ὅμως ἡ Ἑλλάδα ἐξασθένησε, οἱ ἀποικίες ὑποτάχτηκαν στοὺς διαφόρους βάρβαρους λαοὺς, ὁ πληθυσμὸς ξεριζώθηκε καὶ σήμερα ἐλάχιστα λείψανα σώζονται πού μαρτυροῦν τὴ μεγάλη ἐκείνη δόξα.

3. Οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Περσῶν

Ἐνα μεγάλο κράτος, τὸ Περσικόν, ἀπὸ καιρὸ εἶχε ὑποδουλώσει τὶς ἀποικίες τῆς Μ. Ἀσίας. Ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες δὲν δέχονταν τὸν τύραννο. Ἐκαναν ἐπανάστασι καὶ ἐκήρυξαν ἀνεξαρτησία. Σ' αὐτὴν

τὴν ἐπανάστασι ἐβοήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἡ μικρὴ πόλις Ἐρέτρια. Ὁ μέγας βασιλιάς τῶν Περσῶν ἐθύμωσε γι' αὐτό. Μὲ πολὺ στρατὸ καὶ στόλο, ἀφοῦ ἐνίκησε τοὺς Ἴωνες καὶ τοὺς ἔκανε πάλι δούλους, ἤλθε νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἕλληνας καὶ πρὸς πολὺ τοὺς Ἀθηναίους. Αὐτὸς ὁ βασιλιάς λεγόταν Δαρεῖος. Ἐκατὸ χιλιάδες στρατὸ μὲ πολλὰ πλοῖα καὶ ἰππικὸ ἔστειλε, καί, ἀφοῦ ἔκαψε τὴν Ἐρέτρια, ἀποβιβάστηκε στὸν Μαραθῶνα ἕτοιμος νὰ κάψῃ καὶ τὴν Ἀθήνα. Μὰ οἱ Ἀθηναῖοι μὲ ἀρχηγὸ τὸν γενναῖο στρατηγὸ Μιλτιάδη καὶ μὲ δέκα χιλιάδες μόνον στρατιῶτες πολέμησαν ἥρωικά, νίκησαν καὶ κυνήγησαν τοὺς Πέρσες τὸ 490 π.Χ. στὸν Μαραθῶνα.

Δέκα χρόνια ἀργότερα ὁ ὑπερήφανος Ξέρξης, ὁ γιὸς τοῦ Δαρείου, σέρνοντας ἑκατομμύρια στρατὸ καὶ χιλιάδες πλοῖα καὶ ἰππικὸ ξεχύθηκε νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα. Τώρα ὅμως ἐνωμένοι οἱ πρὸς πολλοὶ Ἕλληνας ἔδειξαν στὸν ἐχθρὸ πὺς ξέρουν νὰ ζοῦν ἐλεύθεροι. Ἡ Ἀθήνα εἶχε τὸν καλύτερο στόλο. Ἡ Σπάρτη τὸν καλύτερο στρατό. Ὁ γενναῖος βασιλιάς Λεωνίδας ἀπὸ τὴν Σπάρτη ἔπεσε στὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν πολεμῶντας μὲ τριακοσίους λιονταρόψυχους στρατιῶτες τῆς Σπάρτης.

Τὸν θάνατό του ὅμως τὸν ἐδίκηθηκε σὲ λίγο ὁ Ἀθηναῖος ναύαρχος Θεμιστοκλῆς στὴν Σαλαμίνα.

Ἐκεῖ εἶχαν μαζευθῆ ὅλα τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων. Ἐγίνε φοβερὴ ναυμαχία. Οἱ Ἕλληνας ἐνίκησαν καὶ ἐσχόρπισαν τὸν στόλο τοῦ Ξέρξη. Ὅσα καράβια ἐσώθηκαν ἔτρεξαν νὰ φύγουν. Ὁ ἴδιος ὁ Ξέρξης φοβισμένος ἔφυγε γιὰ τὴν Περσία. (480 π.Χ.).

Τὸν ἄλλο χρόνο πάλι οἱ Πέρσες μὲ 300 χιλιάδες γυμνασμένο στρατὸ καὶ μὲ ἀρχηγὸ τὸν Μαρδόνιο προσπαθοῦν νὰ ὑποτάξουν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν Πausanίας καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων Ἀριστείδης ὁ Δίκαιος ὀδηγοῦν τοὺς Ἕλληνας σὲ μιὰ μεγάλη νίκη. Στὶς Πλαταιές ὅπου βρισκόταν ὁ Περσικὸς στρατὸς γίνεται φονικὴ μάχη. Ὁ Μαρδόνιος σκοτώνεται. Οἱ Πέρσες φεύγουν. Οἱ Ἕλληνας τοὺς κυνηγοῦν. Λίγοι μόνον ἐσώθηκαν, πολὺ λίγοι νὰ γυρίσουν στὴν Περσία.

Ὅταν πέρασε ὁ πρῶτος κίνδυνος οἱ Ἕλληνας ἐνισχυμένοι ἠθικά καὶ δυναμωμένοι σὰ στρατιωτικὴ δύναμις αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐκστρατεύουν στὴν Ἀσία. Ὁ Ἀθηναῖος Κίμων μὲ πλοῖα καὶ στρατὸ φθάνει στὴν Ἀσία. Σὲ μιὰ ἡμέρα νικᾷ τοὺς Πέρσες τρεῖς φορές στὴν Μυκάλῃ, μία στὴν Ξηρὰ καὶ δύο στὴν θάλασσα. Ἐλευθερώνει τὶς Ἑλληνικὰς ἀποικίας καὶ ἀναγκάζει τοὺς Πέρσες νὰ κάμουν Εἰρήνη.

Ἐκ τούτου ὅλα τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι Ἑλληνικά.
Ἡ Ἑλλάς ἔγινε μεγάλη καὶ ἑνδοξη.

* * *

— Στὴν Ἱστορία τῶν Περσικῶν πολέμων θὰ βρῆτε πρὸ πολλὰ γι' αὐτὲς τὶς μάχες.

— Στὸν Χάρτη σας θὰ βρῆτε ποῦ βρίσκονται οἱ πόλεις καὶ οἱ τοποθεσίαι ποῦ ἀναφέρομε στὸ μάθημα αὐτό.

4. Ἡ δόξα τῶν Ἀθηναίων καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος

Ἀπ' ὅλες τὶς πόλεις ἡ Ἀθήνα ἐδοξάσθηκε πρὸ πολλοῦ. Οἱ Πέρσες τὴν ἔκαψαν δύο φορές. Ἀλλὰ οἱ κάτοικοί της μετὰ τὴν συμφορὰ τοῦ πολέμου ἐρρίχθησαν μὲ ζῆλο στὴ δουλειὰ ὅπως ξεχύνονται τὰ μελίτσια στὰ λουλούδια μετὰ τὴ μπόρα. Ἐκτίσαν τὰ σπίτια, τοὺς ναοὺς, τὰ γυμναστήρια, τὸ λιμάνι, τὰ θέατρα, ὅλα πρὸ ὠραία, πρὸ θαυμαστὰ ἀπὸ πρῖν.

Ἀυξήθηκε ὁ ἐμπορικὸς στόλος, ἐμεγάλωσε ἡ δύναμις της, ὁ πλοῦτος ἤλθε στὴν θεοφροῦρητὴ πόλι. Ἀπ' ὅλα τὰ ὠραία ἔργα ἡ Ἀκρόπολις ἦταν τὸ πρὸ σπουδαῖο. Χρόνια ἐργάσθησαν καλλιτέχναι σὰν τὸν Φειδία. Ἀπὸ κατάλευκο μάρμαρο τὰ κτίρια καὶ οἱ ναοί. Χρυσελεφάντινο τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς.

Ὁ μέγας πολιτικὸς Περικλῆς ὠδηγοῦσε τὸ λαὸ στὰ εἰρηνικὰ ἔργα. Σοφοὶ διδάσκαλοι ἐδίδασκαν. Σοφοὶ ποιηταὶ στὰ ὠραία θέατρα ἔπαιζαν τραγωδίαι. Τὰ χρόνια αὐτὰ ὠνομάσθησαν Χρυσοῦς αἰὼν τῶν Ἀθηναίων.

Δυστυχῶς δὲν ἐκράτησε πολὺ. Ἡ Σπάρτη ζήλευε τὴν δύναμι τῶν Ἀθηναίων. Παρέσυρε πολλὰς πόλεις καὶ ἡ Διχόνοια ἐκυρίεψε τὶς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων.

Τότε ἄρχισε ἕνας πόλεμος ἄγριος, φοινικὸς ποῦ ἐκράτησε 28 χρόνια σχεδόν. Οἱ μισοὶ Ἕλληνες ἐκτυποῦσαν τοὺς ἄλλους μισοὺς. Αἷμα ἐχύθη ἀφθονο ἀδελφικό. Τὰ χωράφια καταστράφηκαν. Οἱ πόλεις ἐρημώθησαν. Πεῖνα καὶ ἀσθένειαι ἐθέρισαν τοὺς Ἀθηναίους.

Στὸ τέλος ἡ Σπάρτη ἔμεινε νικητὴς. Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος; Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος συνεχίστηκε. Ἡ Θήβα τώρα θέλει τὰ πρωτεῖα. Νέο αἷμα χύνεται. Ἡ Σπάρτη νικιέται, χάνει τὴν δύναμίν της. Ἡ Ἑλλάς ὀλόκληρη σὲ πόλεμο. Καὶ ὅμως ὅλοι θέλουν νὰ πάψῃ. Ποιὸς θὰ τοὺς ἐνώσῃ νὰ ξανακάνουν πάλι τὰ θαυμαστὰ ἔργα τοῦ Περικλῆ, τὴ δόξα τὴν παλιὰ νὰ ἀναστήσουν;

Εὐτυχῶς βρέθηκε ὁ μέγας βασιλιάς τῆς Μακεδονίας, ὁ

Φίλιππος και ὁ γυιός του Ἀλέξανδρος, πού ἐβασίλευαν στήν Μακεδονία. Αὐτοὶ ὠδήγησαν τὸν Ἑλληνικὸ λαὸ στήν μεγαλύτερη δόξα του.

Γι' αὐτοὺς θ' ἀρχίσουμε τώρα νὰ μαθαίνομε.

* * *

— Περισσότερα γιὰ τὸν Χρυσὸν αἰῶνα θὰ βρῆτε στήν Ἱστορία τῆς Δ' τάξεως. Κοίταξε και τὴν Ἐγκυκλοπαίδειά σου.

— Γιὰ τὴν Διχόνοιαδιάβασε στὸ ποίημα τοῦ Σολωμοῦ «Ἕμνος στήν Ἐλευθερία» τίς τελευταῖες στροφές.

Ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ

ΣΤ' Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Οἱ Μακεδόνες

Ὅπως θὰ ἰδῆτε στὸ χάρτη, ἡ Μακεδονία βρίσκεται στὸ βορειότερο τμῆμα τῆς Ἑλλάδος. Ἀπλώνεται ἀπὸ τὸ ὄρος Ὀλυμπος καὶ βορειοανατολικά τῆς Ἡπείρου. Βρίσκεται ἀνάμεσα σὲ βουνὰ καὶ πεδιάδες ἀρκετὰ πλούσιες.

Ἡ ἀρχαία Μακεδονία εἶχε τὰ σύνορά της πολὺ πρὸ πέρα ἀπὸ τὰ σημερινά. Οἱ Μακεδόνες ἦσαν κι' αὐτοὶ Ἕλληνες. Ἡ μυθολογία λέγει, πὼς γεννήθηκαν ἀπὸ τὸν Μακεδόνα, ἀδελφὸ τοῦ Ἑλλήνα ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐγεννήθηκαν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, πὼς τὸ ὄνομα σημαίνει ἄνθρωποι ψηλοὶ καὶ ἄνθρωποι πού κατοικοῦν σὲ ψηλὰ μέρη σὰν τῆς Μακεδονίας μας.

Μιλοῦσαν τὴν ἴδια γλῶσσα μὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνες καὶ ἐλάτρευαν τοὺς ἴδιους θεοὺς. Εἶχαν τὰ ἴδια ἥθη καὶ ἔθιμα.

Πολὺ ἀργὰ ὅμως ἔγιναν κι' αὐτοὶ πολιτισμένοι. Γι' αὐτὸ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες τοὺς ἔλεγαν καὶ αὐτοὺς «βαρβάρους».

Στὴν ἀρχὴ δὲν εἶχαν στρατό, οὔτε ναυτικό. Δὲν ἐγνώριζαν τὸ ἐμπόριο καὶ τίς τέχνες. Ἐζοῦσαν μὲ τὴν γεωργία καὶ τὴν κτηνοτροφία ἢ τὴν ὑλοτομία στὰ πυκνὰ δάση. Οἱ εὐφορες πεδιάδες τοὺς ἔδιναν πολὺν καρπὸ.

Στὰ παράλια εἶχαν κτίσει πόλεις οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες. Οἱ Μακεδόνες δὲν ἐγνώριζαν τὴ θαλασσινὴ ζωὴ.

Στρατὸ γυμνασμένον καὶ καλὰ ὀπλισμένον δὲν εἶχαν. Εἶχαν ὅμως ἰσχυρὸ ἵππικὸ καὶ μ' αὐτὸ πολεμοῦσαν τὸν ἐχθρό. Πολλοὶ βάρβαροι ἐχθροὶ ἀπειλοῦσαν τὴν Μακεδονία μας. Ἀπ' ὅλους πρὸ ἐπικίνδυνοι ἦσαν οἱ Ἰλλυριοί, πού κατοικοῦσαν πρὸς τὴν σημερινὴ Ἀλβανία.

Οἱ Παίονες ἔκαναν συχνὰς ἐπιδρομὰς ἀπὸ τὸν βορρᾶ, ἐνῶ οἱ ἄγριοι Θρᾶκες ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴν χερσόνησο διαρκῶς ἐνοχλοῦσαν τοὺς κατοίκους.

Οἱ Μακεδόνες, πολλὰς φορὲς μὲ τὴν συμμαχία τῶν Ἡπειρωτῶν, κατῴρθωναν ν' ἀντικρούσουν τοὺς ἐχθροὺς αὐτοὺς καὶ νὰ ζοῦν ἐλεύθεροι.

Ἦταν ὅμως ἀδύνατοι ἀκόμη καὶ αὐτοὺς εἶναι ὁ λόγος, πού δὲν ἔλαβαν μέρος στὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Περσῶν, ὅπως οἱ ἄλλοι

Ἕλληνες. Ὁ βασιλεὺς των ὁμοῦς Ἀλέξανδρος — ὄχι ὁ Μέγας — πολὺ βοήθησε τότε δίνοντας μυστικὰ χρήσιμες πληροφορίες στοὺς Ἕλληνες στρατηγούς. Γιὰ πρώτη φορά τότε ἄρχισαν νὰ γίνωνται γνωστοὶ οἱ Μακεδόνες ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους Ἕλληνες. Ἀργότερα ἔγιναν καὶ αὐτοὶ πολὺ ἰσχυροί.

Ὁ πρῶτος βασιλιάς ποὺ ἐργάστηκε πολὺ νὰ ὀργανώσῃ καὶ νὰ μορφώσῃ τοὺς Μακεδόνες ἦταν ὁ Ἀρχέλαος. Ἐκάνε πρωτεύουσα τὴν Πέλλα καὶ ἔκτισε λιμάνια. Ἐφτιαξε πλοῖα καὶ ἄρχισε ἐμπόριο μὲ τίς ἄλλες ἑλληνικὰς πόλεις, μὲ λιμάνι τὴν Πύδνα. Τέλος ἐκάλεσε ἀπὸ τὴ νότια Ἑλλάδα σοφοὺς δασκάλους ποὺ ἄρχισαν νὰ μορφώνουν τὸ λαό. Παρ' ὅλα αὐτά, ἡ γῆ παρέμεινε ἀκαλλιέργητη καὶ ὁ λαὸς ἀγράμματος.

* * *

Στοὺς ἀγῶνες οἱ ἀρχαῖοι δέχονταν μόνον Ἕλληνες νὰ λάβουν μέρος. Κάποτε ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Ἀλέξανδρος, ποὺ ἀναφέραμε, κατέβηκε καὶ αὐτὸς νὰ ἀγωνισθῇ. Οἱ Ἕλληνες ποὺ ὡς τότε θεωροῦσαν τοὺς Μακεδόνες ξένους, δηλαδὴ «βαρβάρους», ἀρνήθησαν νὰ τὸν δεχτοῦν.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἐμπρὸς σ' ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἀπέδειξε πῶς καὶ αὐτὸς εἶναι καθαρὸς Ἕλληνας καθὼς καὶ ὁ λαὸς του. Γιὰ πρώτη φορά τὸ ἄκουγαν αὐτὸ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Ἐπέτρεψαν λοιπὸν ν' ἀγωνισθῇ, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκέρδισε λαμπρὴ νίκη. Γιὰ πρώτη φορά οἱ θεαταὶ ἐχειροκρότησαν ἕνα Μακεδόνα. Ἀργότερα ὅλοι θὰ ἀδελφωθοῦν γιὰ τὴν μεγάλη Ἑλλάδα.

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ

1. Τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ Φιλίππου

Εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ἦταν ὁ Φίλιππος, ὅταν ἀνέβηκε στὸν θρόνο τῆς Μακεδονίας. Τὸ κράτος του ἦταν τώρα ἀρκετὰ προωδευμένο. Ἄλλὰ πολλοὶ ἐχθροὶ ἀπειλοῦσαν τὴ ζωὴ του. Καὶ πολλὰ ἔργα ἔπρεπε νὰ γίνων. Ὁ Φίλιππος τὰ ἐμελέτησε ὅλα καλά.

Ἦταν μορφωμένος καὶ δραστήριος. Εἶχε μείνει τρία χρόνια κοντὰ στὸν ἐνδοξο στρατηγὸ τῶν Θηβῶν Πελοπίδα. Ἐκεῖ ἐσπούδασε τὴν Ἑλληνικὴ σοφία τοῦ καιροῦ του καὶ ἔμαθε τὴν στρατηγικὴ τέχνη.

Ἐκεῖ εἶδε τὸν ἐμφύλιο πόλεμο τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸ φοβερὸ ἐλάττωμά τους, δηλαδὴ τὴ μεγάλη φιλοδοξία, ποὺ ὠδηγοῦσε στὴ διχόνοια.

Τότε ἀκριβῶς συνέλαβε μὲ τὸ μυαλό του ἓνα ὠραῖο σχέδιο. Νὰ ἐνώση ὅλους τοὺς Ἕλληνες, νὰ μεγαλώσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ τὴν κάμῃ πλοῦσια καὶ φωτισμένη, πρῶτη χώρα τοῦ κόσμου.

Γι' αὐτὸ μόλις ἔγινε βασιλιάς ἐξόντωσε τοὺς ἀντιπάλους του καὶ ἔγινε αὐτὸς κύριος τῆς χώρας.

Γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ σχέδιό του ἔπρεπε νὰ δυναμώσῃ τὸ δικό του κράτος. Ὁργάνωσε νέο στρατό, τὸν ἰσχυρότερο τῆς ἐποχῆς του. Ἐκάμε θαυμάσιο βαρὺ ἵππικόν, ποὺ οἱ ἵππεῖς του λέγονταν «ἐταῖροι» καὶ τὸ ἐλαφρὺ, ποὺ οἱ ἵππεῖς του λέγονταν «σαρισσοφόροι». Τὸ πεζικόν τὸ ὠργάνωσε μὲ νέα σχέδια. Τοὺς διαλεχτοὺς τοὺς ἐγύμναζε χωριστὰ μὲ ἰδιαιτέρους ἀρχηγούς καὶ σὲ νέα ὄπλα. Ἐφεραν ὅλοι γιὰ πρώτη φορὰ κράνη καὶ ἀσπίδες. Ἦταν ἓνα σῶμα ἀπὸ 4 χιλιάδες ἐκλεκτοὺς ἄνδρες. Ἐκάναν παράταξι μάχης σὲ 16 σειρὲς ἢ μία πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ ἐκρατοῦσαν μακρυὰ κοντάρια ὡς ἐξ μέτρα (6,30μ.), ποὺ λεγόταν «σάρισσες».

Ἔτσι ἔμπρὸς ἔβγαιναν οἱ λόγῃες σὰν δάσος, τρομερὲς λόγῃες, ποὺ ἀλλοίμονο, σ' ὅποιον τολμοῦσε νὰ πλησιάσῃ.

Μ' αὐτὸν τὸ στρατὸ ὁ Φίλιππος κάμνει συνεχῶς ἐκστρατεῖες καὶ ἀναγκάζει τοὺς γειτονικοὺς λαοὺς νὰ δηλώσουν ὑποταγή.

Μετὰ βάζει νέο σχέδιο σ' ἐνέργεια: Ν' ἀποκτήσῃ ἰσχυρὸ ναυτικὸ καὶ ἐμπορικὸ στόλο.

Καθὼς εἶδαμε, τὶς παράλιες πόλεις τὶς εἶχαν οἱ Ἀθηναῖοι ἢ οἱ Σπαρτιᾶτες. Ὁ Φίλιππος, πότε μὲ τὴν βία καὶ πότε μὲ τὴν διπλωματία, παίρνει μίᾳ πρὸς μίᾳ ὅλες τὶς πόλεις, Πύδνα, Ποτίδαια, Ἀμφίπολι, Ὀλυνθο.

Κατασκευάζει πλοῖα. Αὐξάνει τὸ ἐμπόριο. Κατεβάζει τοὺς κατοίκους ἀπὸ τὰ βουνὰ στὶς πεδιάδες ἢ κοντὰ στὴν θάλασσα καὶ κτίζει νέες πόλεις.

Τέλος ὁ Φίλιππος φροντίζει νὰ ἐκπολιτίσῃ τὸ μεγάλο του κράτος. Ἰδρύνει πολλὰ σχολεῖα καὶ καλεῖ ἀπὸ τὴ νότιο Ἑλλάδα σοφοὺς νὰ διδάξουν τὶς τέχνες καὶ τὰ γράμματα.

Ἡ Μακεδονία γίνεταί σὰν τὴν ἄλλη Ἑλλάδα. Ὅλοι τὴν τρέμουν καὶ ὁ Φίλιππος τώρα δὲν σκέπτεται ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἐνώσῃ ὅλη τὴν Ἑλλάδα σ' ἓνα δυνατὸ κράτος, ἔστω καὶ μὲ τὴ βία.

2. Ὁ Φίλιππος κατεβαίνει στήν Ἑλλάδα

Ἡ ἀφορμὴ δόθηκε. Οἱ Φωκεῖς καλλιέργησαν πολλὰ κτηματα τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν. Ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ ἔκαμαν καὶ ἱεροσυλίαι: ἔκλεψαν θησαυρούς, σκότωσαν πολλοὺς καὶ ἀνάγκασαν τὴν Πυθία νὰ δώσῃ ψεύτικους χρησμούς.

Οἱ Θεσσαλοὶ ζήτησαν τὴ βοήθεια τοῦ Φιλίππου. Ὁ Φίλιππος μὲ ἰσχυρὸ στρατὸ κατεβαίνει καὶ ἐπιβάλλει αὐστηρὴ τιμωρία στοὺς Φωκεῖς. Κατέστρεψε τὴν πόλι τους, τοὺς ὑποχρέωσε νὰ πληρῶνουν 60 τάλαντα κάθε χρόνο καὶ νὰ σκορπιστοῦν σὲ μικρὰ χωριά.

Πρῶτῃ φορᾷ ὁ βασιλιάς τῶν Μακεδόνων ἔγινε καὶ μέλος τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ Συνεδρίου καὶ μάλιστα μὲ δυὸ ψήφους.

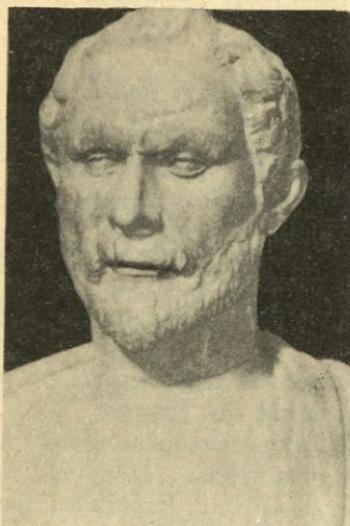
Μετὰ ἀπ' αὐτὰ ὁ Φίλιππος γυρίζει στὴ Μακεδονία. Κάνει καὶ ἄλλες ἐκστρατεῖες καὶ κατατροπώνει τοὺς ἐχθροὺς Ἰλλυριοὺς, ποὺ εἶχαν τολμήσει νὰ εἰσβάλλουν στὴν χώρα του. Στρέφεται μετὰ στοὺς Θρᾶκες καὶ τοὺς κυνηγᾷ σκληρὰ πέρα ἀπὸ τὴ χώρα τους. Ἔτσι γίνεται κύριος ὅλης τῆς βορείου Ἑλλάδος καὶ ὁ πιὸ δυνατὸς σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν τῷ μεταξὺ νέος ἱερὸς πόλεμος κηρύσσεται. Αὐτὴ τὴ φορᾷ οἱ Λοκρεῖς, κάτοικοι τῆς Ἀμφίσσης, καλλιερгоύν κτήματα τοῦ Μαντείου. Τὸ Ἀμφικτυονικὸ Συνέδριον ἀποφασίζει νὰ διορίσῃ ἀρχηγὸ τοῦ πολέμου τὸν Φίλιππο. Καὶ ὁ Φίλιππος βρίσκει εὐκαιρία νὰ γίνῃ κύριος ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Ἐτοιμάζει μεγάλο στρατὸ καὶ ἵππικόν. Καὶ σὲ λίγο κινεῖται σὰν κεραυνὸς πρὸς τὸ Νότον.

3. Ἡ μάχη τῆς Χαιρώνειας (338 π.Χ.)

Οἱ Ἀθηναῖοι βλέπουν τὸν Φίλιππον σὰν ἐχθρὸ τους. Καταλαβαίνουν, ὅτι ὁ βασιλιάς αὐτὸς θ' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν πόλι τους τὴν ἡγεμονία τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξαθλιωμένοι ὅμως καθὼς εἶναι ἀπὸ τοὺς πολέμους δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀντιδράσουν. Τὰ ἔχουν χαμένα. Μεγάλοι ρήτορες ὅπως ὁ Αἰσχίνης καὶ ὁ γενναῖος καὶ φρόνιμος στρατηγὸς Φωκίων, ποὺ εἶναι φίλος τοῦ Φιλίππου, συμβουλεύουν νὰ μὴν

κινήθουν έναντίον του Μακεδόνας ἀρχηγού. Βλέπουν στο πρόσωπό του τὸν ἄνδρα, ὁ ὁποῖος θὰ ἐνώσῃ ἔλους τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ μεγαλύτερος ὅμως ῥήτωρ τῆς Ἑλλάδος, ὁ Δημόσθενης, ὀρθώνει τὸ ἀνάστημά του ὑπερήφανος.

Κατηγορεῖ τὸν Φίλιππο ὡς ἐχθρὸν τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἀναξίους νὰ διαφυλάξουν τὴ δόξα τους.

Περιφέρεται σὲ πόλεις καὶ χωριά καὶ μὲ πύρινους λόγους ἐξυψώνει τὸ φρόνημα. Δὲν διστάζει ὁ ἴδιος νὰ ἔλθῃ στὸ Φίλιππο νὰ κάμῃ διαπραγματεύσεις. Ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του ὁ Δημοσθένης, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ

τὴν ὀδηγεῖ σὲ καταστροφή. Οἱ ἀγῶνες του ἔμειναν ἱστορικοί. Στὸ τέλος κατορθώνει νὰ κινήσῃ τοὺς Ἀθηναίους.

Πολλὲς πόλεις καὶ μαζί ἡ Θήβα, πού ὡς τώρα ἦτο φίλη τοῦ Φιλίππου, συμμαχοῦν μὲ τοὺς Ἀθηναίους. Μαζεύουν πολὺ στρατὸ καὶ φράζουν τὰ στενά τῶν Θερμοπυλῶν.

Ὁ Φίλιππος μὲ 30 χιλιάδες πεζικὸ καὶ 2 χιλιάδες ἵππικὸ ἀπὸ Μακεδόνες καὶ Θεσσαλοὺς περνᾷ μὲ ταχύτητα τὴ Θεσσαλία, συμμαχεῖ μὲ τοὺς ἄλλοτε ἐχθροὺς του Φωκεῖς καὶ στρατοπεδεύει στὴν πεδιάδα τῆς Βοιωτίας, Χαϊρώνεια.

Ἐκεῖ συναντῶνται οἱ δύο ἀντίπαλοι τὸν Αὐγούστο τοῦ 338 π.Χ. Ἡ μάχη ἦταν σκληρὴ καὶ φονικὴ.

Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοί τους διαλύονται. Ὁ ἱερὸς λόχος τῶν Θηβαίων ἀπὸ 300 ἐκλεκτοὺς νέους πέφτει εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, ἀπὸ τὴν ὀρμὴ τοῦ ἵππικοῦ τοῦ Φιλίππου, πού τὸ διευθύνει ὁ γιῶς του Ἀλέξανδρος, νέος καὶ αὐτὸς 18 ἐτῶν. Στὸ σημεῖο ἐκεῖνο ἀργότερα στήθηκε πρὸς τιμὴν τους μαρμάρينو λιοντάρι.

Ὁ Φίλιππος δὲν θέλει τὴν καταστροφή. Δὲν κυνηγᾷ τοὺς Ἀθηναίους. Ἀντίθετα παραδίνει τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰ ὄσα τῶν φονευθέντων ἀποστέλλει στὴν Ἀθῆνα μὲ τιμητικὴ συνοδεία

τὸν Ἀλέξανδρο καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀντίπατρο. Αὐτοὶ κλείνουν καὶ τὴν εἰρήνην μὲ τοὺς Ἀθηναίους. Ἐπιμώρησε ὁμοῦς τοὺς ὑπολοίπους συμμάχους καὶ στίς πόλεις ἐγκατέστησε φρουρά δική του.

Ἔτσι ἐγίνε ὁ Φίλιππος κύριος τῆς Ἑλλάδος, πλὴν τῆς Σπάρτης.

4. Ἡ ἐνότης τῶν Ἑλλήνων. Θάνατος τοῦ Φιλίππου

Θριαμβευτὴς τώρα ὁ Φίλιππος θέτει σ' ἐνέργεια τὸ μεγάλο του σχέδιο. Τὸ ἴδιο ἔτος κατεβαίνει στὴν Κόρινθο, ὅπου καλεῖ ὅλους τοὺς Ἑλληνες σὲ συνέδριο. Ἀντιπρόσωποι ἀπὸ ὅλες τίς πόλεις, ἐκτὸς τῆς Σπάρτης, συγκεντρώθηκαν καὶ ἀπεφάσισαν τὴν ἔνωση μὲ τὴν ἐξῆς συμφωνία.

Πρῶτον. Ἐκήρυξαν εἰρήνην ἀνάμεσα σ' ὅλες τίς πόλεις. Ἐπαψαν πλέον οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι.

Δεύτερον: Ἀπεφάσισαν ὅλες οἱ πόλεις νὰ κάμουν μιὰ μεγάλη συμμαχία καὶ τίς διαφορὰς νὰ τίς λύη τὸ «Συνέδριον τῶν Ἑλλήνων», ποῦ θὰ εἶχε ἔδρα τὴν Κόρινθο. Κάθε ὁμοῦς πόλις θὰ ἦταν αὐτόνομη.

Τρίτον. Ἐκήρυξαν σύμμαχο τὸν Φίλιππον καὶ ἀρχηγὸ τοῦ στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ὅλες οἱ πόλεις θὰ ἔστελναν ὑποχρεωτικὰ στρατό.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος τὸ 337 π.Χ. τὸ συνέδριον τῶν Ἑλλήνων συνῆλθε στὴν Κόρινθο. Ἐκεῖ ἔλαβε ἱστορικὴ ἀπόφασι. Μὲ ἀρχηγὸ τὸ Φίλιππο, ἐνωμένος ὁ στρατὸς ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα, νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐναντίον τῶν Περσῶν καὶ νὰ ἐκδικηθῇ γι' ὅσα εἶχαν κάνει στὴν Ἑλλάδα.

Νὰ ἐκδικηθῇ τὴν καταστροφὴ τῶν πόλεων, τὸ κάψιμο τῶν ναῶν, τὸ θάνατο χιλιάδων ἀδελφῶν.

Ἀκράτητος ἐνθουσιασμοῦς ἐπικρατοῦσε παντοῦ. Πλοῖα κατασκευάζονται, στρατὸς συγκεντρώνεται καὶ γυμνάζεται, ἵππικὸ διαλέγεται.

Ὁ Φίλιππος ἐπιστρέφει στὴ Μακεδονία. Γιὰ νὰ ἀσφάλισῃ τὴν χώρα του, ὅταν θὰ λείπη, κτυπᾷ ξαφνικὰ τοὺς ἄγριους Ἴλλυριοὺς καὶ τοὺς συντρίβει.

Εἶναι ἐλεύθερος τώρα καὶ ἔτοιμος νὰ ξεκινήσῃ. Δυστυχῶς ὁμοῦς δὲν προφταίνει. Ἐνας σωματοφύλακας του τὸν ἐδολοφόνησε

τὴν ὥρα πού ἐμπαινε σ' ἓνα θέατρο. Ἔτσι ὁ μεγάλος βασιλιάς, πού κατώρθωσε νά ἐνώση τοὺς Ἑλληνας, πέθανε τὸ 336 π.Χ. σὲ ἡλικία μόνον 47 ἐτῶν.

Τί θὰ γίνη τώρα; Ποιὸς θὰ συνεχίση τὴν πολιτικὴ του;

* * *

— Ποιό εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἔργο τοῦ Φιλίππου;

— Ρωτήστε τὸν δάσκαλό σας νά σᾶς ἐξηγήσῃ γιατί ὁ Φίλιππος ἄφησε τίς πόλεις αὐτόνομους καὶ δὲν τίς ἔκαμε ἓνα κράτος μὲ τὸ δικό του.

— Γιατί ἡ Σπάρτη δὲν ἔλαβε μέρος στὸ Συνέδριο; Πῶς κρίνετε τὴν πράξι;

Π ε ρ ί λ η ψ ι ς

1.—Οἱ Μακεδόνες, Ἑλληνας καὶ αὐτοί, ἦσαν ἀπομονωμένοι στὰ δάση, τὰ βουνὰ καὶ τίς πεδιάδες τῆς Μακεδονίας. Ἡ γεωργικὴ καὶ ποιμενικὴ ζωὴ καὶ ἡ ἔλτομία ἦταν τὸ χαρακτηριστικὸ τῶν.

2.—Πολὴ ἀργὰ ἐπολιτίστηκαν ἀπὸ τὸν βασιλέα Ἀρχέλαο πρῶτον, τὸν Ἀμέντα Γ' καὶ τὸν Φίλιππον ὕστερα. Γιὰ πρώτη φορὰ ἐγιναν ναυτικοί, ὅταν κατέβηκαν νά κατοικήσουν κοντὰ στὴ θάλασσα.

3.—Ὁ Φίλιππος εἶχε ἓνα ὄνειρο. Νά ἐνώση ὅλους τοὺς Ἑλληνας καὶ νά πάμῃ τὴν Ἑλλάδα μεγάλη καὶ πλούσια. Δυστυχῶς οἱ ἴδιοι Ἑλληνας μὲ τὴν διχονοίαν ἐπολεμοῦσαν μεταξύ των καὶ τὸν Φίλιππον τὸν ἐβλῆσαν ὡς ἐχθρόν.

4.—Αὐτὸ ἔκαμε τὴν Μακεδονία ἰσχυρή. Ὁ Φίλιππος κατώρθωσε μὲ τὴν

βία νά ἐπιβληθῇ στὴ μάχη τῆς Χερώνειας τὸ 338 π.Χ. ὅπου ἐνίκησε ὅλους τοὺς ἄλλους καὶ ἐγινε ἀρχηγὸς ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Ἐκεῖ ἐπολέμησε καὶ ὁ γυιὸς του Ἀλέξανδρος.

5.—Στὴν Κόρινθο τὸ 338 ἐγινε τὸ Συνέδριο πού ἐκάλεσε ὁ Φίλιππος. Τὸν ἄλλο χρόνον ἀπεφάσισε νά ἐκστρατεύσῃ ἐναντίον τῶν Περσῶν.

6.—Ὅλες οἱ πόλεις θὰ ἐστελναν στρατὸ ἐκτὸς τῆς Σπάρτης. Ὁ Φίλιππος γυρίζει στὴ Μακεδονία καὶ οργανώνει πιὸ πολὺ τὸ κράτος του.

7.—Δὲν ἐπρόφθασε ὁμως νά πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιό του. Τὸ 336 ἐπὶ σωματοφύλακός του τὸν ἐφόνησε.

8.—Ἡ Μακεδονία καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς ἔμεινε τώρα χωρὶς ἀρχηγό. Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο πολὺ νέος.

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

1. Ἡ ἀνατροφή τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου

Με τὴ γέννησι τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀρχίζει ἡ ἐνδοξότερη περίοδος τῆς Ἱστορίας τῆς Πατρίδος μας.

Ἀρχηγὸς αὐτὸς ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, μετέφερε τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα στὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς. Ἐγίνε ὁ μεγαλύτερος στρατηλάτης τοῦ κόσμου. Ἡ Ἱστορία τὸν ὠνόμασε Μέγα.

Ὁ Ἀλέξανδρος γεννήθηκε στὴν Πέλλα τὸ 356 π.Χ. τὸν Ἰούνιο μῆνα. Ἡ μητέρα του λεγόταν Ὀλυμπιάδα καὶ ἦταν κόρη τοῦ βασιλεῦς τῆς Ἠπείρου. Ἐλεγαν πὼς οἱ πρόγονοὶ τῆς κρατοῦσαν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλέα καὶ οἱ πρόγονοὶ τοῦ Φιλίππου ἀπὸ τὸν Ἡρακλῆ. Γι' αὐτὸ ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος ἦταν ὑπερήφανος.

Οἱ γονεῖς του φροντίσαν νὰ τὸν ἀναθρέψουν μὲ ἐπιμέλεια. Δύο σοφοὶ διδάσκαλοι, ὁ Λεωνίδας καὶ ὁ Λυσίμαχος, τοῦ ἔμαθαν τὰ πρῶτα γράμματα. Ἔμαθε τότε τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσεια τοῦ Ὀμήρου καὶ θαύμαζε τοὺς ξακουστοὺς ἥρωες.

Καὶ ὅταν ἀκόμα μεγάλωσε κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι του εἶχε τὴν Ἰλιάδα. Σὲ ἡλικία 10 ἐτῶν ἤξερε νὰ τὴν ἀπαυγέλλῃ ἀπέξω.

Ἀπὸ τὰ 13 χρόνια του ὡς τὰ 16 ὁ μεγαλύτερος φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ Ἀριστοτέλης, τοῦ ἐδίδαξε φιλοσοφία καὶ ρητορική, ποίησι καὶ πολιτική. Αὐτὸς τοῦ ἐνέπνευσε τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ θέλησι γιὰ μεγάλα ἔργα. Μέσα στὸ παλάτι συνωμιλοῦσε μὲ μεγάλους σοφοὺς, ποιητὰς, πολιτικούς, ἱστορικούς, μουσικούς, ποὺ φώτιζαν τὸ μυαλό του.

Ἀπὸ τὸν πατέρα του ἔμαθε τὴν στρατηγική καὶ τὴν πολιτική. Ἔμαθε νὰ ἐνεργῇ κεραυνοβόλα καὶ ὀρμητικά. Ἔτσι σὲ ἡλικία μόλις 16 ἐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε κάποτε τοὺς Θράκας ποὺ εἶχαν εἰσβάλει στὴ Μακεδονία, ὅταν ὁ Φίλιππος ἔλειπε μακριά. Δέκα ὀκτῶ ἐτῶν ἦταν ἀρχηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ποὺ ἐνίκησε στὴ Χαιρώνεια τὸν ἱερὸ λόχο τῶν Θηβῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μικρότερη ἡλικία ἔδειξε ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὸ θάρρος του. Ὅταν ἦτο 14 ἐτῶν κάποιος φίλος τοῦ Φιλίππου ἔστειλε ἕνα ἄλογο πολὺ ἄγριο, ἀλλὰ περίφημο. Τὸ κεφάλι του ἦτο σὰν τοῦ βοδιοῦ. Γι' αὐτὸ ὠνομάστηκε Βουκεφάλας. Κανεὶς δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸ δαμάσῃ. Τί κρῖμα! Ὅλοι ἦταν λυπημένοι. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐζήτησε νὰ τὸ δοκιμάσῃ καὶ αὐτός. Ὁ Φίλιππος φοβήθηκε μὴν πάθῃ τίποτε. Ἐπειδὴ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέμενε, τοῦ ἐπέτρεψε.

Ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος ἐπρόσεξε πῶς τὸ ἄλογο φοβᾶται τὴ σκιά του.

Καὶ τότε κατάπληκτοι εἶδαν νὰ πλησιάζῃ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ μὲ μιὰ γρήγορη κίνησι νὰ πιάνῃ τὸν Βουκεφάλα ἀπὸ τὸ κεφάλι, νὰ τὸν γυρίσῃ στὸν ἥλιο νὰ μὴν βλέπῃ τὴν σκιά του καὶ νὰ πηδᾷ στὴ ράχη του.

Τὸ ἀτίθασο ἄλογο ἄρχισε νὰ τρέχῃ σὰν τρελλό. Ἐτρεξε στὸν κάμπο, ὥσπου κουρασμένο ὑποτάχτηκε στὸν καβαλλάρη του.

Ἡμέρῃ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τὸ ἔφερε μπροστὰ σὲ ὄλους. Ὁ Φίλιππος μὲ δάκρυα ἐφίλησε τὸν γιουὸ του καὶ τοῦ εἶπε:

— Παιδί μου, τὸ Βασίλειό μου εἶναι μικρὸ γιὰ σένα. Ζήτησε μεγαλύτερο. Καὶ πράγματι ὁ Ἀλέξανδρος τὸ ἔκαμε μεγάλο, πολὺ μεγάλο. Καὶ αὐτὸς ἔγινε Μέγας.

Ἀνέκδοτα

— Διηγούνται πὼς ὁ Ἀλέξανδρος ἀγαποῦσε πολὺ τὸν δάσκαλό του Ἀριστοτέλη. Καὶ τὸν ἐσεβόταν. Ὄταν ἔλειπε στὸν πόλεμο τοῦ ἔγραφε συχνὰ γράμματα. Συνήθιζε μάλιστα νὰ λέγῃ : Τὸ μὲν «ζῆν», τὸ ὀφείλει στοὺς γονεῖς του, τὸ δὲ «εὐ ζῆν» εἰς τὸν διδασκαλόν του. Δηλαδή τὴν ζωὴν του τὴν χρωστάει στοὺς γονεῖς του, ἀλλὰ τὴν καλὴ ζωὴ στὸν διδάσκαλό του. Γιατί; Μπορεῖτε νὰ τὸ ἐξηγήσετε ;

* * *

— Πολλὲς φορές ὅταν ὁ πατέρας του ἔκανε μεγάλα κατορθώματα, ὁ Ἀλέξανδρος καθόταν μελαγχολικὸς καὶ ἔλεγε εἰς τοὺς φίλους του : Ἀλοῖμονο ! Ὁ πατέρας μου δὲν θ' ἀφήσῃ νὰ κάνω καὶ γὰ κενάνα μεγάλο ἔργο; Πὼς χαρακτηρίζετε μὲ αὐτὸ τὸν Ἀλέξανδρο ;

2. Ὁ Ἀλέξανδρος Ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων

Ὄταν πέθανε ὁ Φίλιππος ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν μόλις εἴκοσι ἐτῶν. Πολλοὶ ἀξιωματοῦχοι καὶ ἐχθροὶ τοῦ Φιλίππου θέλησαν νὰ ἀναλάβουν τὴ βασιλεία. Ἀλλὰ ὁ νεαρὸς Ἀλέξανδρος μὲ μεγάλη δραστηριότητα ἐξώντωσε ὅλους αὐτοὺς καὶ ἔγινε κύριος τοῦ θρόνου. Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ ὠργάνωσε τὸν στρατό του, βέβαιος ὅτι νέος κίνδυνος τὸν ἀπειλεῖ.

Σκοπὸ τῆς ζωῆς του εἶχε βάλει νὰ ἐργασθῇ, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του, γιὰ τὴν μεγάλη καὶ ἐνωμένη Ἑλλάδα.

Νέος ὅμως κίνδυνος ἐμφανίστηκε. Μόλις ἔγινε γνωστὸς ὁ θάνατος τοῦ Φιλίππου, ὅλες οἱ πόλεις ἐκήρυξαν τὴν ἀνεξαρτησία τους.

Εἶχαν τὴ γνώμη πὼς ὁ νεαρὸς βασιλιάς δὲν θὰ εἶχε τὴ δύναμι νὰ τὶς κυβερνήσῃ. Πόσο ὅμως γελάστηκαν ! Μέσα σὲ δυὸ μῆνες ὁ Ἀλέξανδρος μὲ ἰσχυρὸ στρατὸ, κατέβηκε νὰ ἐπιβάλλῃ ἔστω καὶ μὲ τὴ βία τὸ σχέδιό του.

Τρομοκρατημένους οἱ πόλεις ἔτρεξαν νὰ δηλώσουν μετάνοια. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασε στὴν Κόρινθο, ὅπου οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν πόλεων ἐκήρυξαν αὐτόν, ὅπως καὶ τὸν πατέρα του, ἀρχιστράτηγο τῶν Ἑλλήνων.

Ἀποφασισμένους νὰ συνεχίσῃ τὸν ἀγῶνα ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπιστρέφει στὴν Μακεδονία. Μὲ τὸ στρατὸ του ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν του. Νικᾷ τοὺς Θράκες, φτάνει ὡς τὸν Δούναβι ποταμὸ καὶ γυρνώντας σὰ χεῖμαρρος συντρίβει τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ τοὺς Πάριους.

Οι άγριοι αυτοί λαοί δηλώνουν ύποταγή. Ήταν ελεύθερος τώρα να έτοιμασθή έναντίον των Περσών.

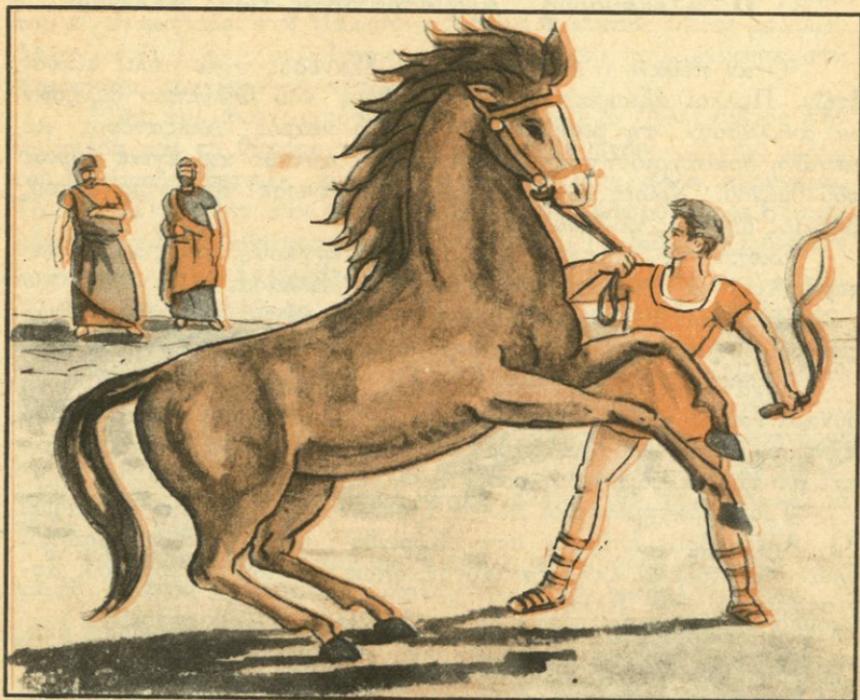
Πόσο όμως ώργίστηκε, όταν έμαθε πώς μερικές πόλεις και ιδίως η Θήβα, είχαν κηρύξει πάλι ανεξαρτησία!

Είχε διαδοθή η ψεύτικη είδησις, πώς ο 'Αλέξανδρος είχε σκοτωθή σε μιá μάχη. Και οι Θηβαῖοι πολιορκήσαν την Μακεδονική φρουρά στην Καδμεία.

Σάν άστραπή κατεβαίνει ο 'Αλέξανδρος και μαζί με άλλους συμμάχους Έλληνες πολιορκεῖ και κυριεύει την Θήβα. Καταστροφή προξενούν τὰ στρατεύματα.

'Αλλοίμονο! 'Η Θήβα κάηκε όλη. 'Ο πληθυσμός έφονεύθη και όσοι γλύτωσαν αναγκάσθηκαν νά φύγουν. "Άλλοι πάλι έζησαν σάν αιχμάλωτοι και δούλοι.

Πρώτος πού παρακίνησε σε άνταρσία ήταν ο Δημοσθένης.

‘Ο 'Αλέξανδρος δαμάζει τόν Βουκεφάλα

Ὁ Ἀλέξανδρος θέλει νὰ τὸν τιμωρήσῃ. Ἐπεμβαίνει ὁμως Φωκίων καὶ τὸν σώζει.

Ὁ Ἀλέξανδρος συγχωρεῖ τὶς ἄλλες πόλεις καὶ καλεῖ πάλι συνέδριο τῶν Ἑλλήνων στὴν Κόρινθο. Γιά τελευταία φορὰ συμφωνοῦν ὅλοι, νὰ ἐκστρατεύσουν ἐναντίον τῶν Περσῶν. Ὅλες οἱ πόλεις θὰ ἔδιναν βοήθεια στὸν Ἀλέξανδρο.

Ἔτσι, μετὰ ἀπὸ τόσους ἀγῶνες, αἷμα καὶ πίκρες, οἱ Ἑλληνικὲς πόλεις φαίνονται ἐνωμένες. Τώρα τὸ ἐμπόριο εἶναι ἐλεύθερο. Τὰ πλοῖα ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ταξιδεύουν σ' ὅλα τὰ λιμάνια. Ἄλοῖμονο σ' ὅποιον τὰ πειράξῃ.

Οἱ πόλεις εἶναι ἐλεύθερες. Ὁ πόλεμος μεταξύ των ἀπαγορεύεται. Ἡ περιουσία προστατεύεται. Ἐνα μόνον θὰ ἔχουν σκοπὸ. Ν' αὐξήσουν τὸν πλοῦτο, νὰ ἐπιδοθοῦν στὰ γράμματα καὶ νὰ βοηθήσουν τὸν Ἀλέξανδρο ἐναντίον τοῦ παλαιοῦ ἐχθροῦ, τῶν Περσῶν.

* * *

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἔκαψε τὴν Θήβα διέταξε νὰ μὴν πειράξῃ κανεὶς τοὺς ἱερεῖς καὶ νὰ μὴν κάψουν τὸ σπίτι τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Πινδάρου. Γατί;

3. Ἡ μεγάλη ἐκστρατεία. Ἡ μάχη στὸν Γρανικὸ (334 π.Χ.)

Τὸ ὄνειρο τοῦ Ἀλεξάνδρου ἄρχισε νὰ πραγματοποιεῖται. Ἐπιστρέφοντας στὴ Μακεδονία διέταξε μεγάλες προετοιμασίες. Βοήθεια ἔστειλαν καὶ οἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Μόνον ἡ Σπάρτη δὲν πῆρε μέρος σ' αὐτὴν τὴν ἐκστρατεία.

Τὴν Ἀνοιξὴ τοῦ 334 π.Χ. ὁ στρατηλάτης Ἀλέξανδρος ξεκίνησε μὲ 30.000 πεζικὸ στρατὸ καὶ πάνω ἀπὸ 4.000 ἵππικὸ.

Ἀπὸ τὴ θάλασσα ἀκολουθοῦσαν 160 πολεμικὰ πλοῖα καὶ πολλὰ μεταγωγικά, ποὺ κουβαλοῦσαν τροφίμα, πολεμικὲς μηχανὲς καὶ ἄλλα.

Οἱ εὐχὲς τῶν Ἑλλήνων νὰ θριαμβεύσουν τοὺς ἀκολουθοῦσαν. Μ' αὐτὴ τὴν μικρὴ δύναμι θὰ μποροῦσαν τάχα νὰ συντρίψουν τὸ μεγαλύτερο τότε κράτος τοῦ κόσμου;

Δὲν ἄργησαν νὰ τὸ ἀποδείξουν φθάνοντας στὴν Ἀσία. Στὸν ποταμὸ Γρανικὸ συναντοῦν πολὺ μεγαλύτερο Περσικὸ στρατό.

Ἀπέναντι στίς ἀπότομες ὄχθες τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ πλήθος ἐκλεκτοὶ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν καὶ ἄριστοι στρατιῶτες καὶ ἰσχυρὸ ἵππικὸ τὸς περίμενε. Καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς καὶ Ἕλληνες μισθοφόροι. Ἔπρεπε νὰ περάσουν τὸ ὄρητικὸ ποτάμι. Ὁ Ἀλέξανδρος θέλει μὲ τὴν πρώτη μάχη νὰ δείξῃ στὸν ἐχθρὸ τὴ δύναμὶ του.

Ὅρμᾶ μὲ τὸ Βουκεφάλα του στὸν ποταμὸ καλώντας καὶ τοὺς ἄλλους νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Οἱ στρατιῶτες βλέποντας τὸ βασιλιά τους ἐμπρὸς, ὄρμουν μὲ φωνές. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιτίθεται στὸ κέντρον ὅπου μάχονταν οἱ καλλίτεροι στρατηγοὶ Πέρσες. Σὲ μιὰ στιγμή κινδυνεύει. Ἐνας Πέρσης εὐγενῆς σηκώνει τὸ σπαθὶ του νὰ κτυπήσῃ τὸν Ἀλέξανδρο ἀπὸ πίσω. Προφθάνει ὁμως ὁ στρατηγὸς Κλεῖτος καὶ κόβει τὸ χέρι τοῦ Πέρση.

Στὸ τέλος ὅσπερα ἀπὸ τρομερὴ μάχη οἱ Πέρσες ἀρχίζουν νὰ φεύγουν. Τὸ Μακεδονικὸ ἵππικὸ τοὺς κυνηγᾷ. Οἱ καλλίτεροι Πέρσες στρατηγοὶ φονεύονται ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο.

Οἱ Ἕλληνες νικοῦν. Οἱ Πέρσες διαλύονται.

Ὡς εἴκοσι χιλιάδες ἐφονεύθησαν καὶ πολλὰς χιλιάδες πιάστηκαν αἰχμάλωτοι.

Οἱ Ἕλληνες μισθοφόροι διαλύθησαν. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ τοὺς θάψουν ξεχωριστὰ, δείχνοντας ἔτσι τὸν σεβασμὸ του πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Μόνον 120 Ἕλληνες ἀπὸ τὸν στρατὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔπεσαν στὴ μάχη. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ἔθαψε τιμητικὰ καὶ στίς οἰκογένειάς τους ἔδωσε ἐνίσχυσι γιὰ νὰμποροῦν νὰ ζήσουν.

Ἀπὸ τὰ λάφυρα ἔστειλε στὸν ναὸ τῆς Ἀθηνᾶς στὴν Ἀθήνα 300 ἀσπίδες μὲ τὴν ἐπιγραφή «Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων». Ἦταν τὸ εὐχαριστήριον ἀφιέρωμα στὴ Θεά γιὰ τὴν νίκη του.

4. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐλευθερώνει τὴν Μ. Ἀσία

Ἦταν τέτοια ἡ καταστροφὴ πού ἔπαθαν οἱ Πέρσες στὸν Γρανικό, ὥστε δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀντισταθοῦν πλέον.

Ὁ Ἀλέξανδρος προχωρεῖ ἀκράτητος πρὸς νότον. Ἡ μία πόλ μετὰ τὴν ἄλλη δηλώνουν ὑποταγὴ καὶ οἱ Ἕλληνικὲς ἀποικίαι ὑποδέχονται τὸν Ἀλέξανδρον ὡς ἐλευθερωτὴν.

Δύο μόνον πόλεις Ἑλληνικῆς ποῦ ἀκόμη δὲν εἶχαν καταλάβει τὰ σχέδια τοῦ βασιλιᾶ δὲν θέλησαν νὰ ὑποκύβουν. Ἐξακολουθοῦσαν νὰ πιστεύουν, πὼς ἔπρεπε νὰ ζοῦν ἔτσι ἀνεξάρτητες ὅπως καὶ πρὶν. Ἦταν ἡ Μίλητος καὶ ἡ Ἀλικαρνασσός.

Ὁ Ἀλέξανδρος πολιορκῆσε τὶς δύο αὐτὲς πόλεις, ποῦ τὶς βοηθοῦσε ὁ φοβερὸς φοινικικὸς στόλος. Πολὺν καιρὸ χρειάστηκε ὥσπου νὰ τὶς κυριεύσῃ. Καὶ πολὺ αἶμα τοῦ στοίχησε. Ἀλλὰ καὶ αὐτὲς στὸ τέλος παραδόθηκαν. Ἔτσι μετὰ ἀπὸ αὐτὸ προχωρεῖ συνεχῶς πρὸς νότον, ὥσπου ἐλευθερώνει ὀλόκληρη τὴν Ἀσία μὲ τὰ πλοῦσια παράλια καὶ τὸ πλῆθος τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν. Κατόπι μὲ τὸ στρατὸ του γυρίζει πρὸς Βορρᾶν πάλι στὸ κέντρον τῆς Μ. Ἀσίας καὶ φθάνει στὴν πόλι Γόρδιον τὸ 333 π.Χ.

Ἐκεῖ ὑπῆρχε μίᾳ ἄμαξα δεμένη ἀπὸ πολλὰ χρόνια μὲ ἓνα τέτοιον κόμπου, ποῦ κανεὶς δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸν λύσῃ. Λεγόταν Γόρδιος Δεσμός.

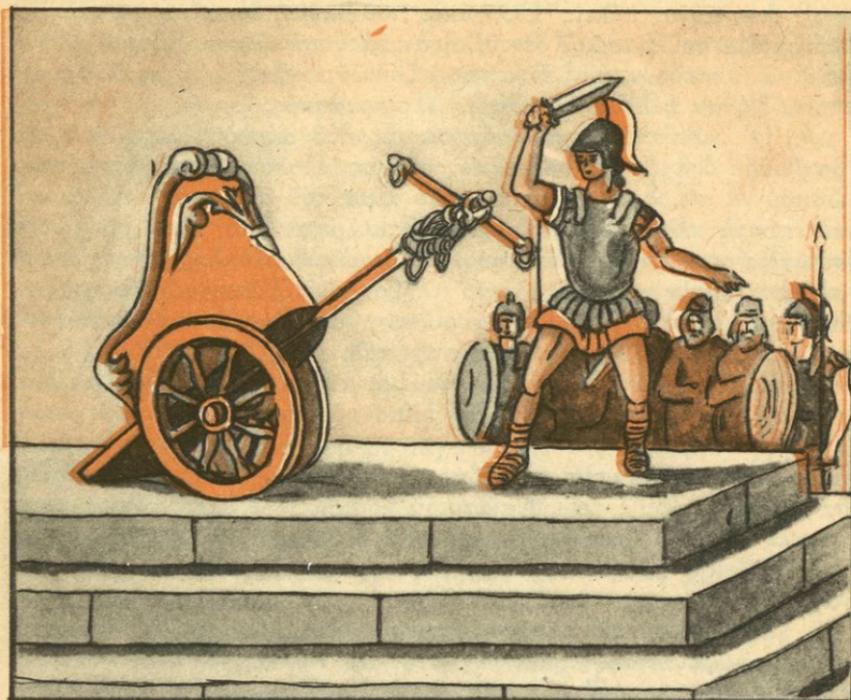
Ἔλεγαν μάλιστα πὼς ὅποιος θὰ ἔλυνε τὸν κόμπου αὐτὸν, θὰ γινόταν κύριος τοῦ Ἀσιατικοῦ κόσμου. Ὁ Ἀλέξανδρος τότε ἔβγαλε τὸ ξίφος του καὶ μὲ δυνατὸ χτύπημα ἔκοψε τὸν κόμπου γιὰ νὰ δείξῃ πὼς αὐτὸς θὰ γίνῃ κύριος τῆς Ἀσίας μὲ τὴ δύναμί του.

Ἦστερα συνεχίζει τὴν πορεία του. Μὲ ὅλο τὸ στρατὸ του προχωρεῖ πάλι πρὸς τὸ νότο καὶ περνᾷ τὰ ἀπάτητα ὄρη τῆς Κιλικίας, τὸν Ταῦρο. Κανεὶς δὲν τὸ περίμενε. Ἦταν τόσο φοβερὰ καὶ ἐπικίνδυνα. Τέλος φθάνει στὴν Ταρσό, ὅπου αὐτὸς καὶ τὸ στρατεύμα του ξεκουράστηκαν ἀρκετὸν καιρὸ.

Ἐκεῖ κινδύνεψε πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος. Λούστηκε στὸν ποταμὸ Κῦδνο καὶ ἀρρώστησε βαρειά. Ἡμέρες πολλῆς ὁ στρατὸς ἀγωνιοῦσε γιὰ τὴν ὑγεία του καὶ οἱ γιατροὶ ἔμεναν ἀγρυπνοὶ στὸ κρεβάτι του. Ἐσώθηκε ὅμως, γιὰτὶ εἶχε δυνατὴ κράσι καὶ ἐτοιμαζόταν γιὰ νέους θριάμβους.

5. Ἡ μάχη στὴν Ἴσσο (333 π.Χ.)

Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρεῖος εἶχε πάρει ἀπόφασι νὰ κτυπήσῃ ὁ ἴδιος τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐκανε μεγάλες προετοιμασίες μαζεύοντας ἀπὸ τὸ ἀπέραντο κράτος του τοὺς καλύτερους στρατιῶτες.

Υπολογίζουν πώς ὁ Δαρεῖος εἶχε συγκεντρώσει 400 χιλιάδες πεζικό καὶ 10 χιλιάδες ἵππικό, ἐνῶ συγχρόνως τὸν βοήθουσαν καὶ 30 χιλιάδες Ἑλληνες μισθοφόροι. Σὲ τέτοια μεγάλη δύναμι ποῖος θὰ μπορούσε νὰ ἀντισταθῇ ;

Μόλις ὁ Ἀλέξανδρος πληροφορήθηκε τὸ γεγονός τρέχει μὲ τὰ μικρὰ, ἀλλὰ γενναῖα στρατεύματά του νὰ τὸν συναντήσῃ. Μέσα σὲ δύο ἡμέρες, περνώντας δύσβατα ὄρη καὶ βαθεῖες χαράδρες, ἔφτασε ἀπέναντι ἀπὸ τὸ στρατόπεδο τοῦ Δαρείου.

Οἱ δύο στρατοὶ βρέθηκαν σὲ παράταξι μάχης ὁ ἓνας ἀπέναντι ἀπὸ τὸν ἄλλον στὸν ποταμὸ Πίναρο, κοντὰ στὴν πόλι Ἴσσο.

Τόσο βέβαιος ἦταν ὁ Δαρεῖος γιὰ τὴν νίκη του, ὥστε ἔφερε καὶ τὴν γυναῖκα του καὶ τὶς θυγατέρες του νὰ ἰδοῦν τὴ μεγάλη καταστροφὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἀλλὰ ὁ Ἀλέξανδρος, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ, ὄρμῃ ἀκράτητος μὲ τοὺς « ἐταίρους του », δηλαδὴ τὸ ἵππικό καὶ τοὺς τρομεροὺς σαρισσοφόρους. Περνᾷ τὸν ποταμὸ σὰν ἀστραπὴ καὶ πέφτει ἐπάνω στὸ στρατὸ τοῦ Δαρείου. Ποῖος μπορεῖ νὰ τοῦ ἀντισταθῇ ;

Ἀφήνει τοὺς ἄλλους νὰ κυνηγοῦν τοὺς Πέρσες καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ χυμᾶ στὸ κέντρο, πού βρίσκεται ὁ Δαρεῖος.

Ὁ Δαρεῖος βλέποντας τὸν Ἀλέξανδρο νὰ ἔρχεται κατ' ἐπάνω του τρομοκρατεῖται. Ἐχει τέτοιο φόβο πὺ ξεχνᾷ τὴν οἰκογένειά του. Παρατάει τὸ στρατό του καὶ γυρίζοντας τὸ ἄρμα του πρὸς τὰ πίσω τρέχει νὰ σωθῆ. Πίσω του ἀκολουθοῦν ἄτακτοι οἱ Πέρσες. Οἱ Ἕλληνες τοὺς κυνηγοῦν. Ὁ Ἀλέξανδρος θέλει νὰ πιάσῃ τὸ Δαρεῖο. Τρέχει πίσω του. Τὸ σκοτάδι ἔπεσε καὶ ἡ μάχη τελείωσε.

Χιλιάδες νεκροὶ στὴν πεδιάδα. Ἀπ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ στρατὸ μόνον 4 χιλιάδες ἀκολούθησαν τὸ Δαρεῖο. Οἱ ἄλλοι σκοτώθηκαν ἢ πιάστηκαν αἰχμάλωτοι ἢ σκόρπισαν ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Ἀπὸ τὸ στρατὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔπεσαν στὴ μάχη 300 πεζοὶ καὶ 150 ἵππεῖς.

Πλούσια λάφυρα ἄφησαν οἱ Πέρσες, ὅπλα καὶ σιγηῆς καὶ σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ πολύτιμα ροῦχα, πολλὰ χρήματα καὶ τροφίμα, πὺ θάμπωσαν τοὺς Ἕλληνες.

Τὸ πιὸ σπουδαῖο ἦταν, ὅτι ὅλη ἡ σκηνὴ ἢ χρυσοποίκιλτη μὲ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Δαρείου ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Ἑλλήνων καὶ μαζί τοὺς ὅλη ἢ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου.

Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ μὴν πειράξουν τὴν οἰκογένεια, νὰ τῆς συμπεριφερθοῦν βασιλικά καὶ νὰ εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ κάθε περιορισμό.

* * *

Διηγοῦνται πὼς ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν μάχην στὴν Ἴσσο, ἔστειλε στὸν Ἀλέξανδρο νὰ ζητήσῃ τὴν οἰκογένειάν του προσφέροντας μεγάλους θησαυροὺς. Ἐπρότεινε ἀκόμη νὰ γίνουιν φίλοι καὶ σύμμαχοι ἂν ἤθελε νὰ πάψῃ τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον του καὶ εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ ἔδιδε ὅλα τὰ κράτη ἀπὸ τὸν ποταμὸ Εὐφράτη, δηλαδὴ τὸ μισό του Βασιλείου.

Ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ ἀπήντησε ὅτι ἡ οἰκογένειά του εἶναι ἐλεύθερη. Καὶ μπορεῖ χωρὶς χρήματα νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος νὰ τὴν πάρῃ. Μόνον ἔτσι θὰ συμφωνήσουν. Μάλιστα ὁ στρατηγὸς Παρμενίων τοῦ εἶπε «Ἐγὼ ἂν ἤμουν Ἀλέξανδρος θὰ δεχόμουν — Καὶ ἐγὼ ἂν ἤμουν Παρμενίων, τοῦ εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος.»

— Γιατί δὲν δέχτηκε ὁ Ἀλέξανδρος; Πῶς σὰς φαίνεται ἡ ἀπάντησις;

6. Ὁ Ἀλέξανδρος στὴ Αἴγυπτο θριαμβευτῆς

Μετὰ τὴν πανωλεθρία αὐτῆ τοῦ Δαρείου, ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὸ στρατό του προχωρεῖ ἀνενόχλητος πρὸς νότον καὶ κυριεύει ὅλες τίς πόλεις τῆς Συρίας καὶ τῆς Φοινίκης. Ὁ τρομερῶτερος πολεμικὸς στόλος τῶν Φοινίκων ἐδήλωσε ὑποταγή.

Οἱ Πέρσες διοικηταὶ παραδόθηκαν στὸν Ἀλέξανδρο ἀφοῦ τοῦ προσέφεραν ἀμύθητους θησαυροὺς. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς μοίρασε στοὺς στρατιῶτες καὶ στὶς οἰκογένειες αὐτῶν ποὺ σκοτώθηκαν. Δύο μόνον πόλεις δὲν ἠθέλησαν νὰ παραδοθοῦν. Ἡ μία ἦταν ἡ Τύρος, σπουδαία καὶ δυνατὴ παραθαλάσσια πόλις. Ἐκεῖ ὁ στρατὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναγκάστηκε νὰ κάμῃ πολιορκία ἐπὶ ἑπτὰ μῆνες. Ἡ ἄλλη πόλις ἦταν ἡ Γάζα, ποὺ καὶ αὐτὴ μετὰ ἀπὸ δύο μῆνες κυριεύτηκε. Καὶ αὐτοὶ οἱ Ἑβραῖοι, τὸ ἰσχυρό, ἀρχαῖο καὶ σοφὸ Ἰουδαϊκὸ ἔθνος, δήλωσε ὑποταγή καὶ μάλιστα οἱ Ἱερεῖς τοῦ ἔκαμαν μεγάλες τιμὲς καὶ τὸν δέχθηκαν ὡς ἐλευθερωτὴ. Καὶ ἀλήθεια ὁ Ἀλέξανδρος σεβάστηκε τοὺς νόμους καὶ τὴν θρησκεία τους.

Προχωρώντας τώρα θριαμβευτῆς ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς, μπαίνει στὸ δοξασμένο κράτος τῆς Αἴγυπτου. Ὁ λαὸς προσκυνᾷ τὸν Ἀλέξανδρο ὡς ἡμίθεο.

Οἱ Ἱερεῖς, ποὺ ἦταν οἱ σοφώτεροι τοῦ κόσμου, τὸν ὑποδέχτηκαν στὸ Ἱερὸ τοῦ θεοῦ Ἀμμωνος καὶ τὸν ὠνόμασαν γιὸ τοῦ Διός.

Ὁ Ἀλέξανδρος προσκύνησε τὸ ἱερὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ξέροντας τὴν σημασίαν τῆς χώρας αὐτῆς διάλεξε τὸ καλύτερον μέρος νὰ κτίσῃ κοντὰ στὴ θάλασσα μιὰ νέα πόλιν. Τὴν ὠνόμασε μὲ τὸ ὄνομά του, Ἀλεξάνδρεια.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔγινε τὸ σπουδαιότερον λιμάνιν τῆς Μεσογείου. Ἐγίνε ἡ πόλις τῶν γραμμάτων, ἡ πιὸ φημισμένη καὶ ὠραία, ἡ πιὸ πλούσια καὶ δοξασμένη. Ὡς σήμερον μένει νὰ διαλαλῇ τὴν δόξαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Περὶ φανος γιὰ τὴν κατάκτησιν αὐτῆ ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ ἓνα χρόνον τὸ 331 π.Χ. ἐπιστρέφει γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐκστρατεία του στὴν Ἀσία. Ὁ Δαρεῖος τὸν περιμένει. Ἐλπίζει ἀκόμη πὼς θὰ νικήσῃ τὸν τρομερὸ ἔχθρό του, γιὰτὶ διαθέτει ἀναριθμητὸ στρατό.

7. Ἡ μάχη στὰ Γαυγάμηλα (331 π.Χ.)

Ἀλήθεια ποτὲ ἄλλη φορὰ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν εἶχε συναντήσῃ τόσο φοβερὸ στρατό. Ἐνα ἑκατομμύριον πεζικὸ εἶχε ὁ Δαρεῖος. Εἶχε καὶ 40 χιλιάδες ἵππικόν. Εἶχε ἀκόμη καὶ τὰ φοβερὰ δρεπανοφόρα ἄρματα ποῦ γιὰ πρώτη φορὰ ἐμπαιναν στὴ μάχην.

Τὰ ἔσπερναν ἄλογα προφυλαγμένα. Στους τροχοὺς των εἶχαν κοφτερὰ δρεπάνια καὶ, καθὼς ἐγύριζαν, ἐθέριζαν τοὺς στρατιῶτες. Εἶχε 200 ἄρματα τέτοια. Καὶ ἀκόμη ἔβαλε καὶ 15 ἐλέφαντας ποῦ ἀπὸ πάνων τοὺς ἔφερναν στρατιῶτες.

Ἀπέναντι ἀπὸ τέτοιο στρατὸ στρατοπέδευσε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος στὴν πεδιάδα τῶν Γαυγάμηλων τὸ 331 π.Χ.

Μὰ οὔτε τὸ πλῆθος τῶν πολεμιστῶν, οὔτε τὰ ἄρματα καὶ οἱ ἐλέφαντες ἐκράτησαν τὴν ὄρμην τῶν Ἑλλήνων. Πίσω ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον μὲ πολεμικὰς κραυγὰς καὶ τραγοῦδια τρέχουν ἀκράτητοι καὶ συγκρούονται μὲ τοὺς Πέρσας. Στὸ κέντρον τοῦ στρατοῦ του σὲ πολυτελέστατον ἄρμα, ἐπάνω σ' ἓνα λόφον βρίσκεται ὁ Δαρεῖος. Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ ἀπὸ φοβερὴ πάλη τὸν βλέπει καὶ ὄρμᾳ καταπάνω του. Μόλις ὁ Δαρεῖος διακρίνει τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔρχεται ἐπάνω του μὲ τὸ ἵππικόν του, κυριεύεται ἀπὸ φόβον.

Γυρίζει τὸ ἄρμα του καὶ φεύγει. Πίσω του φεύγουν καὶ οἱ Πέρσας. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς καταδιώκει ἀλλὰ σὲ λίγο ἀναγκάζεται νὰ γυρίσῃ γιὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὸν ἄλλο στρατό του, ποῦ κινδύνευε.

Σὲ λίγο ὁ ἀμέτρητος ἐκεῖνος στρατὸς εἶχε διαλυθεῖ καὶ ἑκατοντάδες χιλιάδες Περσῶν ἐφονεύθησαν. Χιλιάδες αἰχμαλωτί-

σθησαν. Ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες ἔπασαν μόνον 100 γενναῖοι. Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν καταστροφή αὐτῆ τοῦ Δαρείου κυριεῖται τὶς μεγάλες πόλεις τῆς Περσίας, τὴ Βαβυλώνα, τὴν Περσέπολι καὶ τὰ Σοῦσα, ὅπου βρῆκε ἀμέτρητους θησαυροὺς. Ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς αὐτοὺς ἐμοίρασε πολλοὺς στοὺς στρατιῶτες. Στὴ πόλι Ἀρβυλα ξεκουράζονται ὅλο τὸ χειμῶνα καὶ τὴν Ἀνοιξι κυνηγοῦν καὶ πάλι τὸ Δαρεῖο. Φεύγοντας ὅμως ἐκεῖνος μέσα στὰ ὄρη καὶ τὶς χαράδρες χάνεται. Ἐνας Πέρσης σατράπης, ὁ Βῆσσο, τὸν ἔπιασε καὶ τὸν ἐσκότωσε. Ὁ Ἀλέξανδρος λυπήθηκε. Ἐπίασε τὸν Βῆσσο καὶ τὸν ἐτιμώρησε μὲ θάνατο (330 π.Χ.) Ἐτσι ἔγινε κύριος ὅλης τῆς Περσίας καὶ ἀναγνωρίσθηκε βασιλιάς καὶ ἡγεμόνας ὅλων τῶν Περσῶν.

8. Ὁ Ἀλέξανδρος στὶς Ἰνδίες

Τὰ σχέδια τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν ἐτελείωσαν. Ἀφοῦ ὠργάνωσε τὸ ἀπέραντο κράτος του, ἐτοιμάζει τὴν μεγαλύτερη καὶ πιὸ ἐπικίνδυνη ἐκστρατεία, πού ὁ νοὺς μας δὲν τὴν χωρεῖ ἀκόμη. Παλεύοντας μὲ φοβεροὺς καὶ ἀγριους λαοὺς, περνώντας ἀπάτητα βουνα καὶ τρομερῆς χαράδρες, μέρη ἄγνωστα καὶ πεδιάδες ἀπέραντες, ὁ στρατὸς του προχωρεῖ πρὸς τὶς Ἰνδίες. Πόσους κόπους, ταλαιπωρίες καὶ κινδύνους δὲν ἐπέρασε! Μὰ δὲν ἐσταμάτησε. Φτάνει στὸν ποταμὸν Ἰνδὸ μὲ τοὺς 5 παραποτάμους τοῦ τὸ 326 π.Χ.

Ἀπέναντι ἀπὸ τὸν ποταμὸ ὁ Πῶρος, ἓνας ἰσχυρὸς Ἰνδὸς ἡγεμόνας, τὸν περιμένει μὲ τὸν πολυάριθμο στρατό του. Ὁ Ἀλέξανδρος δίνει σκληρὴ μάχη καὶ στὸ τέλος νικά. Τὸν ἴδιο τὸν Πῶρο τὸν πιάνει αἰχμάλωτο. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸν ρωτᾷ πῶς θέλει νὰ τοῦ φερθῆ. Ὁ Πῶρος ἀπήντησε περήφανα: Βασιλικά νὰ μοῦ φερθῆς. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸν ἄφησε ἐλεύθερο καὶ τὸν ἔκαμε σύμμαχό του. Τώρα πιά εἶναι ἀδύνατον νὰ προχωρήσῃ πιὸ πέρα. Οἱ στρατιῶτες του ἦσαν ἐξηνητλημένοι ἀπὸ τὴν περιπέτεια. Ὁκτὼ χρόνια μακριὰ ἀπὸ τὰ σπίτια τους καὶ τὴν πατρίδα τους. Ζητοῦν νὰ γυρίσουν πίσω. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀναγκάζεται νὰ σταματήσῃ. Χτίζουσι τότε δώδεκα μεγάλους βωμοὺς. Προσφέρουσι θυσίαις στοὺς θεοὺς τους καὶ παίρνουν τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ. Περνοῦν μέσα ἀπὸ ἐρήμους καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς κόπους καὶ ταλαιπωρίες φθάνουσι εἰς τὴν Βαβυλώνα.

Ὁ στόλος μὲ τὸ ναύαρχο Νέαρχο πέρασε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ μεγάλο Περσικὸ κόλπο πλέοντας στὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό. Ἐφθάσε στὸν Εὐφράτη ποταμὸ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πλέοντας τὸν

ποταμό ἤμποροῦσε κανεὶς νὰ φθάσῃ στὴ Βαβυλώνα.

Τὸ κατορθώμα αὐτὸ ἦταν μεγάλο. Κανεὶς δὲν τὸ φανταζόταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ. Ὁ Νέαρχος λοιπὸν ἦταν ὁ πρῶτος μέγας ἐξερευνητής. Τώρα πιά ὅλοι σχεδὸν ἀναπαύονται στὴν Βαβυλώνα. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἔχει ξαπλωθῆ στὴν ἀνατολὴ καὶ ἡ Ἑλλάς ὀλόκληρη πανηγυρίζει καὶ χαίρεται τὴ μεγάλη νίκη.

Ἐνα ὠραῖο ἐπεισόδιο

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασε μὲ τὸν ἀνίκητο στρατὸ του στὴν μεγάλη καὶ φοβερὴ ἔρημο Γεδρώσια, ἐκινδύνευσαν νὰ πεθάνουν ἀπὸ νερὸ. Μέρης ὀλόκληρες τοὺς ἔψηνε ὁ ἥλιος στὴν καυτερὴ ἔρημο. Μέρης ἡ στεγνὴ ἄμμος ἐπνιγε ἀπὸ τὴν δίψα τὸν ξεραμένον λαμὸ ὄλων. Ἀλλοίμονο ὅμως! νερὸ δὲν ἔβρισκαν πουθενά.

Κάποια ἡμέρα μερικοὶ στρατιῶτες ἀνεκάλυψαν λίγο νεράκι. Τὸ ἔβλεπαν σὲ ἓνα δοχεῖο καὶ τὸ ἔφεραν στὸν διψασμένον Ἀλέξανδρον.

Δὲν πρέπει καὶ αὐτὸς νὰ ὑποφέρῃ, ἐσκέφθησαν. Τὸ νερὸ δὲν φθάνει γιὰ ὅλους μὰ εἶναι ἀρκετὸ γιὰ ἓνα. Ὁ βασιλιάς τοὺς τὸ ἐπῆρε εὐχαριστημένους. Ὅσοτερά κοίταξε τοὺς διψασμένους μαχητές του. Ἐνοιωσε πόνο στὴν ψυχὴ του.

— Πῶς ἐγὼ θὰ σβήσω τὴν δίψα μου καὶ αὐτοὶ νὰ καίγωνται; σκέφθηκε μὲ τὴ σειρά του.

Πῆρε τὸ νερὸ καὶ τὸ ἔχυσε στὴν ἄμμο. Νὰ ὑποφέρῃ κι' αὐτὸς μαζί μὲ ὅλους.

Συγκινημένος ὁ στρατὸς ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ του ἐνοιωσε δύναμη μέσα του. Βάδισε τώρα μὲ ὑπομονὴ ὥσπου ἔφθασαν στὴν δοξασμένη Βαβυλώνα.

Μὲ τέτοιον ἀρχηγὸ πῶς νὰ μὴν ἔφθαναν;

9. Ἡ δόξα καὶ τὸ τέλος τοῦ Ἀλεξάνδρου

Τὸ κράτος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦταν τότε τὸ μεγαλύτερο τοῦ κόσμου. Οἱ χῶρες ποὺ εἶχε κατακτήσει ἦταν εἴκοσι φορές μεγαλύτερες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἀντιπρόσωποι ἀπὸ ὅλες τὶς χῶρες ἔρχονταν νὰ δηλώσουν συμμαχία καὶ ὑποταγὴ ἢ νὰ τὸν συγχαροῦν γιὰ τὰ κατορθώματά του.

Ποτὲ ὅμως δὲν ἠσύχασε. Ἐσκόπευε καὶ ἄλλα ἀκόμη νὰ κάμῃ. Ἀλλὰ ἔπρεπε πρῶτα νὰ ὀργανώσῃ αὐτὸ τὸ κράτος. Οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι ἦσαν ἀπολίτιστοι. Ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ διαδώσῃ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Καὶ ἤθελε νὰ τοὺς μορφώσῃ μὲ τὸ καλὸ κι' ὄχι μὲ τὴν βία. Γιαυτὸ πρῶτα - πρῶτα παντρεύτηκε ὁ ἴδιος Περσίδα, τὴν Ρωξάνη. Ἐβαλε πολλοὺς ἀξιωματικούς καὶ στρατηγούς νὰ κάμουν τὸ ἴδιο. Ἐτοί Πέρσες καὶ Ἕλληνες θὰ

γίνονταν συγγενείς και φίλοι. Μεγάλες γιορτές ἔκαμε σ' αὐτοὺς τοὺς γάμους.

Ἔστερα ὠργάνωσε στρατὸ μικτὸ ἀπὸ Ἑλλήνες και Πέρσες νὰ μάθουν και ἐκεῖνοι τὴν Ἑλληνικὴ τακτικὴ και νὰ μὴν θεωροῦνται μεταξύ τους ἐχθροί.

Ὅπου πήγαινε ἔκτιζε πόλεις, πού τις ὠνόμαζε μὲ τ' ὄνομά του, Ἀλεξάνδρεια. Ἐπάνω ἀπὸ 30 τέτοιες πόλεις ἔκτισε ὁ Ἀλέξανδρος. Ἐκεῖ ἔστελνε Ἑλλήνες νὰ κατοικοῦν. Αὐτοὶ ἀσχολοῦνταν μὲ τὴν γεωργία ἢ τὸ ἐμπόριο και συγχρόνως φύλαγαν τὸν τόπον ἀπὸ ἐπαναστάσεις τῶν βαρβάρων λαῶν.

Σὲ πολλὲς ἐπαρχίες διώρισε Πέρσες διοικητὲς και στὸ στρατὸ του εἶχε τώρα και Πέρσες στρατηγούς. Κάθε τόσο ὠργάνωνε Ἑλληνικὲς γιορτὲς και ἀγῶνες, πού τοὺς παρακολουθοῦσαν ὅλοι. Τὰ θεάτρα ἔπαιζαν ἑλληνικὰ δράματα και παντοῦ ἀκούγε κανεὶς νὰ μιλιέται ἢ ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ἔτσι ὁ πολιτισμὸς τῶν Ἑλλήνων και ἡ γλῶσσα τους διαδόθηκε σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς. Σιγά-σιγά ἄρχισαν νὰ σπουδάζουν Ἑλληνικὰ και νὰ μαθαίνουν τὴν Ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ και γλυπτικὴ.

Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἀκτινοβολοῦσε στὰ πέρατα τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Ἑλλάς ἔγινε κοσμοξασκουσμένη χώρα.

Δώδεκα μόνον χρόνια εἶχαν περάσει ἀπὸ τότε, πού ἔγινε ὁ Ἀλέξανδρος βασιλιάς και ἔγιναν τέτοια κατορθώματα πού ὁ νοῦς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ χωρέση. Καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ὅμως ἦταν ἀνθρώπος. Βρισκόταν στὴν Βαβυλώνα, πού ἤθελε νὰ τὴν κάμῃ πρωτεύουσα τοῦ κράτους του, ὅταν μετὰ ἀπὸ ἓνα λουτρὸ ἔπεσε στὸ κρεβάτι μὲ ὑψηλὸ πυρετό. Μάταια οἱ γιατροὶ και οἱ σοφοὶ τὸν ἐφρόντιζαν. Ὅσο πήγαινε χειροτέραε. Ὅσο γερός και ἀν ἦταν τὸν εἶχαν ἐξαντλήσει οἱ κόποι και οἱ περιπέτειες, οἱ φροντίδες και οἱ ἀγῶνες. Ἐξῶ ἀπὸ τὰ Ἀνάκτορα ὁ στρατὸς περίμενε μὲ ἀγωνία. Ἀλλὰ ὁ μέγας βασιλιάς δὲν εἶχε ἐλπίδα. Καὶ ἓνα πρωῒνὸ τοῦ Ἰουνίου κάτω ἀπὸ τὸν λαμπρὸ ἥλιο, πού τὸν ἔβλεπε γιὰ τελευταία φορὰ, ἔκλεισε γιὰ πάντα τὰ μάτια του ὁ μεγαλύτερος στρατηλάτης τῶν αἰώνων. Πέθανε σὲ ἡλικία 32 ἐτῶν και 8 μηνῶν τὸ ἔτος 323 π.Χ. Ἡ Ἱστορία ἐτίμησε τὸ ἔργο του και τὸν ὠνόμασε Μέγας Ἀλέξανδρος. Καὶ ἀληθινὰ ἦταν Μέγας.

Μιὰ συγκινητικὴ σκηνὴ

Λίγο πρὶν πεθάνῃ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐζήτησε νὰ ἀποχαιρετηθῇ τοὺς στρατιῶτες του. Ἐκεῖνοι βαθεῖα θλιμμένοι γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ μεγάλου τους βασιλιά ἡμέρες προσέχονταν ἐξῶ ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα. Ἦθελαν και ἐκεῖνοι νὰ ἀν-

τικρύσουν γιά τελευταία φορά τόν Μεγάλο ἀρχηγό τους. Μαζί δὲν εἶχαν κινδυνέψει ; Μαζί δὲν ταλαιπωρήθηκαν ; Μαζί δὲν δοξάστηκαν ; Καί τώρα μακριά ἀπὸ τὴν Πατρίδα τους τὸν χάνουν γιά πάντα. Καί τότε ἀνοίγουν οἱ πόρτες. Ὁ ἥλιος λαμπρύνει τὸν ἐτοιμοθάνατο. Δάκρυα κυλοῦν ἀπὸ τὰ μάτια τῶν στρατιωτῶν. Ἀμίλητοι περνοῦν κοντὰ στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου καί βλέπουν. . . Ἐκεῖνος τοὺς βλέπει χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ τοὺς μιλήσῃ. Ἄς μπορούσε νὰ τοὺς σφίξῃ τὸ χέρι ! Καί ὅταν ὁ τελευταῖος στρατιώτης ἐπέρασε, ὁ Ἀλέξανδρος ἐκλείσει τὰ μάτια γιά πάντα. Ὅμως δὲν ἔφυγε καί ἀπὸ τὴν σκέψι τῶν Ἑλλήνων. Ἐμείνει ἀθάνατος στὴν ἱστορία μας.

* * *

— Νὰ κάνετε καί σεῖς μία περίληψη γιά τὸ ἔργο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὅπως εἶδατε πῶς πάνω, καί κάτω ἀπὸ κάθε κομμάτι νὰ ἰχνογραφῆσετε καί μία εἰκόνα.

— Βρῆτε ἀπὸ τὸ χάρτη σας τὴν πορεία τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ζ' ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

1. Οἱ πρῶτες ἔριδες

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καί πάλιν ἡ διχόνοια πληγώνει τὸ στήθος τῶν Ἑλλήνων. Οἱ φιλοδοξίες τῶν στρατηγῶν ἀνάβουν. Ποὺς θὰ γίνῃ τώρα βασιλιάς ; Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν εἶχε διάδοχο. Ἡ γυναίκα του ἡ Ρωξάνη ἦταν ἐγκυος ἀκόμη. Λίγο πρὶν κλείσῃ γιά πάντα τὸ στόμα του ὁ Ἀλέξανδρος, οἱ στρατηγοὶ τὸν ἐρώτησαν σὲ ποιὸν ἀφήνει τὸ μεγάλο του βασίλειο. Ἐκεῖνος ἀπάντησε μὲ μιὰ λέξι « τῷ κρατίστῳ » δηλαδὴ στὸν ἀριστο καί ἔδωσε τὸ δακτυλίδι του, ποῦ εἶχε τὴν σφραγίδα τοῦ κράτους, στὸ στρατηγὸ Περδίκαι.

Μ' αὐτὸ ὁ Ἀλέξανδρος ἄφησε διάδοχο τὸν Περδίκαι. Οἱ ἄλλοι ὅμως στρατηγοὶ δὲν τὸν ἀνεγνώρισαν. Καθένας ζητοῦσε νὰ κυριαρχήσῃ ὁ ἴδιος. Καί τότε ἔγινε κάτι θλιβερό. Γύρω ἀπὸ τὸ φέρετρο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ποῦ ἀκόμη δὲν εἶχε ταφῆ, οἱ στρατηγοὶ ἄρχισαν πραγματικὴ μάχη. Τὸ αἷμα θὰ χυνοῦν ἀφθονο. Τὴν τελευταία στιγμή οἱ στρατηγοὶ μὲ πρῶτον τὸν Περδίκαι κατάλαβαν τὸ φοβερὸ λάθος καί ἄφησαν τὰ ὅπλα. Τέλος ἔκαμαν συμφωνία νὰ μείνῃ ὁ Περδίκαι ἐπίτροπος τοῦ θρόνου, ὥσπου ἡ Ρωξάνη νὰ γεννήσῃ. Ἄν εἶναι ἀγόρι ν' ἀναλάβῃ ὅταν ἡλικιωθῇ αὐτὸ τὴν βασιλεία.

Δὲν ἄργησαν ὅμως οἱ φιλόδοξοι στρατηγοὶ νὰ χαλάσουν καί αὐτὴ τὴ συμφωνία. Ὁ στρατὸς μοιράστηκε σὲ δύο παρατάξεις. Μάχη φοβερὴ ἔγινε καί πάλι. Πολλοὶ στρατηγοὶ σκοτώ-

θηκαν. "Όσοι απέμειναν έμοίρασαν τὸ κράτος μεταξύ των. Οἱ ένδοξοι στρατηγοί, Περδίκας, Κρατερός, καὶ ἄλλοι σκοτώθηκαν. Ὁ στρατὸς τὰ ἔχει χαμένα. Τὸ ἔργο τοῦ Ἄλεξάνδρου κινδυνεύει.

2. Ἡ μάχη στὴν Ἴψό. Διανομὴ τοῦ Κράτους.

Μετὰ ἀπὸ πολλὰς μάχες ὁ στρατηγὸς Ἀντίπατρος γίνεται ἀντιβασιλεύς, γιὰτὶ ἡ Ρωξάνη ἐγέννησε ἀγόρι, ποῦ τὸ ὄνομασαν Ἀλέξανδρο. Σκοπὸς τοῦ ἦταν μέχρις ὅτου ὁ μικρὸς διάδοχος μεγαλώσῃ, νὰ κρατήσῃ ἐνωμένους τοὺς στρατηγοὺς καὶ τὸ κράτος.

Δυστυχῶς ὅμως οἱ στρατηγοὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἐξοντώσῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Ἐνας ἰσχυρὸς στρατηγὸς, ὁ Ἀντίγονος, κυριάρχησε σ' ὅλη τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἀντιπάτρου θέλει αὐτὸς νὰ βασιλεύσῃ. Οἱ ἄλλοι συμφωνοῦν μεταξύ των καὶ μὲ ἰσχυρὰ στρατεύματα ἐκστρατεύουν ἐναντίον τοῦ. Αὐτοὶ ἦταν ὁ Πτολεμαῖος, ποῦ ἐξουσίαζε στὴν Αἴγυπτο, ὁ Κάσανδρος ὁ γιὸς τοῦ Ἀντιπάτρου, ποῦ εἶχε τὴν Μακεδονία, ὁ Σέλευκος, ποῦ εἶχε κράτος στὴν Βαβυλωνία.

Ὁ Ἀντίγονος ἦταν μόνος, ἀλλὰ ἰσχυρὸς. Εἶχε καὶ τὸν γιὸ τοῦ, τὸν Δημήτριο τὸν Πολιορκητὴ, ποῦ ἦταν ἰκανὸς στρατηγός. Οἱ δύο στρατοὶ συναντήθηκαν στὴν Ἴψὸ τῆς Φρυγίας τὸ 301 π.Χ. Στὴ μάχη ποῦ ἐγίνε ὁ Ἀντίγονος σκοτώθηκε καὶ ὁ στρατὸς τοῦ διαλύθηκε. Ὁ Δημήτριος ἔφυγε κυνηγημένος. Ἀλλὰ τὸ κακὸ προχώρησε. Ὁ Σέλευκος δολοφονήθηκε. Ὁ μικρὸς γιὸς τῆς Ρωξάνης καὶ ἡ μητέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Ὀλυμπιάδα σκοτώθηκαν. Τίποτα πιά δὲν ἀπέμεινε ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Οἱ ὑπόλοιποι στρατηγοὶ μοίρασαν μιὰ γιὰ πάντα τὸ κράτος μεταξύ των. Ἔτσι ἀντὶ γιὰ μιὰ μεγάλη, δυνατὴ καὶ πλούσια Ἑλληνικὴ χώρα, τώρα γίνονται πολλὰ μικρὰ βασίλεια. Τὰ πῦρ ἰσχυρὰ ποῦ ἐζήσαν ἀρκετὰ χρόνια ἦσαν τὰ ἐξῆς: 1) Τὸ βασίλειο τῆς Αἴγυπτου 2) Τὸ βασίλειο τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἑλλάδος 3) Τὸ βασίλειο τῆς Ἀσίας καὶ 4) Τὸ βασίλειο τῆς Περγᾶμου.

* * *

— Ζητήστε ἀπὸ τὸν διδάσκαλό σας νὰ συζητήσετε γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν παραχῶν αὐτῶν.

— Στὸ Χάρτη νὰ βρῆτε ποῦ βρίσκονται τὰ μικρὰ αὐτὰ κρατίδια.

3. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ τέλος τῶν μικρῶν κρατῶν

1.— Τὸ Μακεδονικὸν κράτος. Τὸ κράτος αὐτὸ τὸ ἴδρυσε ὁ στρατηγὸς Ἀντίπατρος καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὸν τὸ ἐκυβέρνησε ὁ γυιὸς του Κάσσανδρος, ποὺ κυριάρχησε σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Ἐπῆρε γυναίκα του τὴν ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὴν Θεσσαλονίκη. Γιὰ χάρι τῆς ἔκτισε καὶ τὴν πόλι σαλονίκη ποὺ ὅλοι γνωρίζομε σήμερα.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸν ἔγινε βασιλιάς ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς καὶ ἄλλοι, ποὺ θέλησαν νὰ κρατήσουν τὴν Ἑλλάδα ἐνωμένη. Δυστυχῶς ὅμως οἱ Ἕλληνες μάλωναν καὶ πολεμοῦσαν μεταξύ τους γι' αὐτὸ καὶ ἔχασαν τὴν δυνάμει των. Λίγο ἀργότερα ὅταν ἐφάνηκαν οἱ νέοι ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ρωμαῖοι, δὲν εἶχαν τὴν δύναμι νὰ ἀντισταθοῦν. Ὑποτάχτηκαν καὶ διαλύθησαν ὅλες οἱ πόλεις τὸ 148 π.Χ.

2.— Τὸ κράτος τῆς Αἰγύπτου. Αὐτὸ ἦταν τὸ πιὸ πλούσιο, ἰσχυρὸ καὶ ἐνδοξο κράτος. Τὸ ἴδρυσε ὁ στρατηγὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Πτολεμαῖος. Γι' αὐτὸ λεγόταν καὶ βασιλείου τοῦ Πτολεμαίου. Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου του ἦταν ἡ Ἀλεξάνδρεια ποὺ καθὼς εἶδαμε τὴν εἶχε κτίσει ὁ Ἀλέξανδρος.

Ὅλοι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου λεγόταν Πτολεμαῖοι. Ἐκαμαν τὸ κράτος τους ἰσχυρὸ καὶ ἀνίκητο. Ἀγαποῦσαν τὰ γράμματα καὶ τὴν εἰρήνη καὶ γι' αὐτὸ ὁ λαὸς ἐπρόκοψε.

Ὁ πιὸ δραστήριος ἦταν ὁ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάделφος. Αὐτὰς ἴδρυσε τὴν πρώτη βιβλιοθήκη τοῦ κόσμου στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἐπτακόσιες χιλιάδες βιβλία εἶχε ἐκεῖ μετὰ τὴν σοφία ὅλων τῶν σοφῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐκεῖ κτίστηκε τὸ Μουσεῖο, ποὺ φυλάγονταν ὡραῖα ἔργα τέχνης καὶ σπουδάζαν δωρεὰν ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχνες. Χιλιάδες νέοι ἐσπούδαζαν ἐκεῖ. Ἐακουστός ἀκόμη ἦταν ὁ Φάρος τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἡ πόλις αὐτὴ ἦταν ἡ ὡραιότερη τοῦ κόσμου. Λέγουν πὼς ὁ κεντρικὸς μόνον δρόμος εἶχε μῆκος ἑξή χιλιάδες μέτρα καὶ ἦταν πλατὺς ὡς 30 μέτρα μετὰ θαυμάσια κτίρια δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Τὸ πιὸ πλουτοφόρο ἐμπόριο ἦταν ὁ πάπυρος. Χιλιάδες πλοῖα ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον φόρτωναν καὶ ξεφόρτωναν στὸ λιμάνι τῆς. Χιλιάδες νέοι ἔρχονταν νὰ σπουδάσουν. Ἡ Ἀλεξάνδρεια ἦταν τὸ κέντρον τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ὠνομάστηκε Ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ ἢ Ἀλεξανδρινή.

Ἀργότερα ὅμως οἱ Ρωμαῖοι κυρίεψαν τὴν χώρα αὐτὴ καὶ ἄρχισε νὰ παρακμάζη (τὸ 30 π.Χ.).

3.— Τὸ Βασίλειον τῶν Σελευκιδῶν. Ἦταν τὸ μεγαλύτερον κράτος σὲ ἕκτασι. Περιελάμβανε ὅλη τὴν Ἀσία, μέχρι τὸν Ἰνδὸ ποταμὸ. Τὸ ἴδρυσε ὁ στρατηγὸς Σέλευκος. Πρωτεύουσα τοῦ στὴν ἀρχὴ ἦταν ἡ Σελεύκεια, ἔπειτα ἡ Ἀντιόχεια.

Ἡ Ἀντιόχεια ἔγινε καὶ αὐτὴ σπουδαία πόλις. Σ' αὐτὴν ἤκμασαν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη. Κατὰ τὴν Χριστιανικὴ ἐποχὴ ἔγινε ἀληθινὸ κέντρον διαδόσεως τῆς θρησκείας μας.

Καὶ αὐτὸ ὅμως γρήγορα ἄρχισε νὰ χάνη τὴν δυνάμει τοῦ καὶ ἀργότερα ὑποδουλώθηκε στοὺς Ρωμαίους (64 π.Χ.)

4.— Τὸ κράτος τῆς Περγᾶμου.

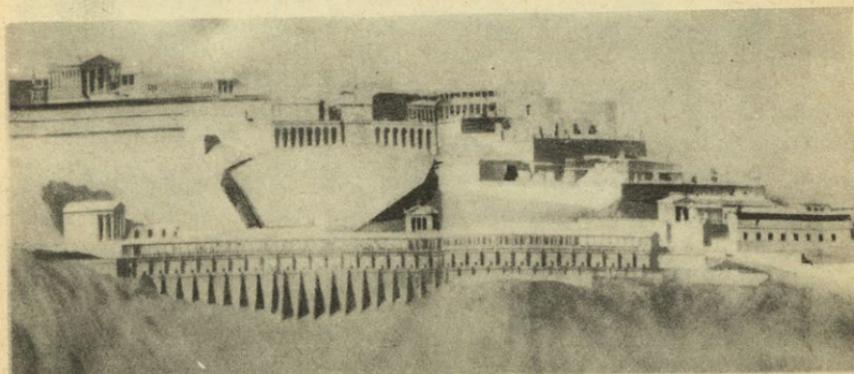
Αὐτὸ ἦταν μικρὸ. Οἱ βασιλεῖς τοῦ λέγονταν Ἀτταλίδαι, γιὰ τὸ πρῶτος βασιλεὺς εἶχε τὸ ὄνομα Ἀτταλος. Καὶ αὐτὸ προώδευσε στὰ γράμματα, ὅπως ἡ Ἀλεξάνδρεια. Εἶχε φιλικὲς σχέσεις μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνέπτυξε μεγάλον ἐμπόριον. Πρωτεύουσα τοῦ εἶχε τὴν Πέργαμον.

Τὸ μεγαλύτερον ἐμπόριον ἔκανε μὲ τὴν Περγαμηνῆς. Ὅταν οἱ Αἰγύπτιοι ἀπηγόρευσαν νὰ μεταφέρουν παπύρους ὡς ἐκεῖ, ἀναγκάστηκαν νὰ γράφουν σὲ δέρματα ζώων, ποὺ λέγονταν περγαμηνῆς. Καὶ κατεσκευάζαν ὠραῖες περγαμηνῆς.

Τὸ ὠραιότερον ἔργον ἦταν ὁ Ναὸς τοῦ Δία.

Στὴν Ἀθῆνα σώζεται σήμερον μία στοὰ ποὺ φέρεται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ποὺ εἶχε γίνεϊ πρὸς τιμὴν ἐνὸς Ἀττάλου.

Τὸ ἔτος 133 παραδόθηκε μόνον τοῦ στοὺς Ρωμαίους.

Ὁ Ναὸς τοῦ Διὸς τῆς Περγᾶμου

—Τί ήταν ὁ Πάπυρος καὶ τί ἡ Περγαμηνή θὰ βρῆτε στὸ λεξικὸ σας. Ρωτῆστε ὅμως καὶ τὸν δάσκαλό σας νὰ σᾶς ἐξηγήσῃ. Τότε δὲν ἤξευραν τὸ χαρτί πὺ ἐχομε σήμερα. Θὰ μάθετε ἀκόμη πῶς ἔκαναν τὶς βιβλιοθήκες, ἀφοῦ δὲν εἶχαν βιβλία σὲ σχῆμα σὰν τὰ δικὰ μας. Τί εἶδος βιβλία νὰ εἶχαν ἀλήθεια;

Η' ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΚΥΡΙΑΡΧΟΥΝ

1. Τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος

Ἐνῶ οἱ πόλεμοι καὶ οἱ φιλονικίες μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν κρατῶν καὶ ἀκόμη μεταξὺ τῶν πόλεων συνεχίζονταν στὴν Ἑλλάδα, ἕνας δυνατὸς λαὸς παρουσιάζεται στὴ Δύσι.

Ὁ λαὸς αὐτός, πὺ στὴν ἀρχὴ ἦταν μικρὸς, μεγάλωσε καὶ ἔγινε ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Λέγονταν Ρωμαῖοι καὶ κατοικοῦσαν τὴ σημερινὴ Ἰταλία.

Τὸ ὄνομά τους τὸ πῆραν ἀπὸ τὴν Πρωτεύουσα τοῦ κράτους πὺ λεγόταν Ρώμη. Δηγοῦνται μάλιστα καὶ τὴν ἐξῆς ἱστορία γιὰ τὴ Ρώμη. Δύο ἀδελφια ὁ Ρωμύλος καὶ ὁ Ρῶμος βρέθηκαν πεταγμένα στὴν ἐρημία. Ἦταν μικρὰ καὶ ἐκλαιγαν. Μία λύκαινα, πὺ εἶχε χάσει τὰ μικρὰ της, ἄκουσε τὰ κλάμματα καὶ ἐπειδὴ τὴν πονοῦσαν οἱ μαστοὶ ἀπὸ τὸ γάλα, ἐπῆγε καὶ ἐβύζαξε τὰ δύο μικρὰ. Ἔτσι δὲν πέθαναν, γιὰτὶ σὲ λίγο κάποιος τὰ βρῆκε καὶ τὰ πῆρε μαζί του. Ὅταν μεγάλωσαν ἔγιναν γενναῖοι ἀρχηγοί. Ὁ Ρῶμος ἔκτισε τότε μίαν πόλιν, πὺ ἀπὸ τὸ ὄνομά του ὠνομάστηκε Ρώμη.

Οἱ Ρωμαῖοι ἦταν ἀνθρωποὶ σκληροὶ καὶ λαὸς πολεμικὸς. Γυμνάζονταν ὅπως οἱ Σπαρτιᾶτες καὶ ἦσαν οἱ καλλίτεροι στρατιῶτες. Εἶχαν μίαν μεγάλη ἀρετὴ. Τὴν πειθαρχία. Σέβονταν τοὺς νόμους καὶ ὑπάκουαν στοὺς ἀρχηγούς των. Ἦταν ὅλοι μαζί ἐνωμένοι καὶ ὄχι σὰν τοὺς Ἕλληνας. Γι'αὐτὸ καὶ ἔγιναν ἀνίκητοι καὶ ἔξαπλώθηκαν σ' ὅλο τὸν κόσμον.

Τὸ μεγαλύτερο πόλεμο πὺ ἔκαναν, ἦταν ὁ Καρχηδονιακὸς πόλεμος. Κράτησεν 100 χρόνια. Στὸ τέλος πῆραν τὴν πόλιν Καρχηδόνα καὶ στράφηκαν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, γιὰτὶ ὁ βασιλιάς τῆς Μακεδονίας βοήθησε τοὺς Καρχηδονίους. Αὐτὴ ἦταν ἀφορμὴ. Ἀλλὰ αὐτοὶ εἶχαν σκοπὸ νὰ κυριαρχήσουν στὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος, πὺ τόσο εἶχε δοξαστῆ καὶ προοδεύσει.

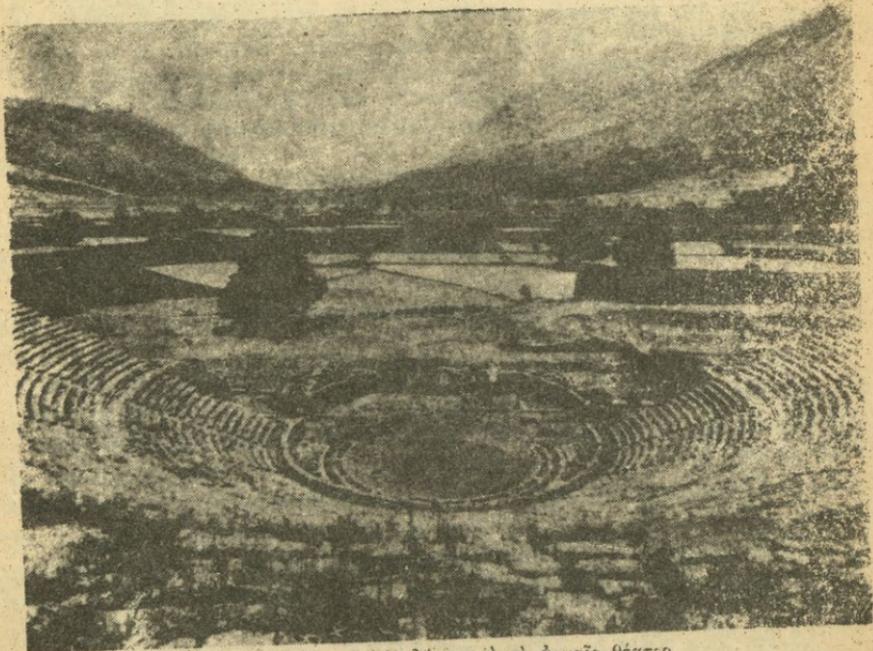
2. Οί πόλεμοι τοῦ Πύρρου (Τὸ Ἠπειρωτικὸν Κράτος)

Τοὺς χρόνους αὐτοὺς στὴν Ἑλλάδα τὸ πιὸ ἰσχυρὸ κράτος, μετὰ τὴν Μακεδονία, ἔγινε τὸ κράτος τῆς Ἠπείρου.

Ὁ λαὸς τῆς Ἠπείρου πολὺ ἀργὰ ἀναπτύχθηκε. Ἡ μόνη δόξα ποὺ εἶχε ἦταν τὸ Μαντεῖον τῆς Δωδώνης, τὸ ἀρχαιότερο στὴν Ἑλλάδα. Τώρα ὅμως ἦταν πόλις θαμμένη κάτω ἀπὸ τὰ εἰρήπια καὶ τὰ χώματα.

Ὅταν ὅμως φάνηκε ὁ ἰσχυρὸς καὶ δραστήριος βασιλιάς Πύρρος, ἄλλαξε ζωὴ. Ὁργάνωσε τὸν στρατὸ του, ἔκτισε νέες πόλεις καὶ φρόντισε νὰ δυναμώσῃ τις παλιές. Πίστεψε πὼς γιὰ νὰ προοδεύσῃ ὁ λαὸς του ἔπρεπε νὰ κατοικήσῃ πλούσιο ἔδαφος καὶ παραθαλάσσια μέρη.

Γιὰ τὸ ἔκαμε πολλοὺς πολέμους μετὰ τὸν βασιλιὰ τῆς Μακεδονίας καὶ πολλὰς ἐπιδρομὰς στὴ Θεσσαλία καὶ τὴν ἄλλη Ἑλλάδα. Οἱ πιὸ περίφημοι ἀγῶνες του ἦταν οἱ φοβεροὶ πόλεμοι μετὰ τοὺς Ρωμαίους. Οἱ Ἑλληνικὲς ἀποικίαις ζητοῦσαν βοήθεια ἀπὸ τὸν Πύρρο. Ὁ Πύρρος μετὰ 25 χιλιάδες στρατὸ καὶ ἰσχυρὸ στό-

Ἡ κοιλάδα τῆς Δωδώνης μετὰ τὸ ἀρχαῖο θέατρο

λο ἐπέρασε τὸ 281 π.Χ. στὴν Ἰταλία καὶ Σικελία. Δίνει πολλές καὶ φοβερὲς μάχες. Νικᾷ τοὺς Ρωμαίους καὶ ἐλευθερώνει τὶς Ἑλληνικὲς ἀποικίες.

Ἐχασε ὅμως τόσο στρατό, ποὺ ἀναγκάστηκε νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Ἑλλάδα. Ἐδῶ εἰσέβαλε στὴν Μακεδονία, ἐνίκησε τὸν Ἀντίγονο καὶ ἀκράτητος ἔφθασε ὡς τὴν Σπάρτη. Τὴν ἐπολιορκήσε ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ τὴν κυριεύσῃ. Στὸ μεταξὺ ἔμαθε πὼς ὁ Ἀντίγονος καὶ πάλιν ἔρχεται ἐναντίον του μὲ πολὺ στρατό. Ἀναγκάζεται τότε νὰ λύσῃ τὴν πολιορκία καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ. Οἱ δύο στρατοὶ συναντήθηκαν κοντὰ στὸ Ἄργος. Ὁ Πύρρος νικῆθηκε καὶ ἐφονεύθη. Λέγουν μάλιστα πὼς πληγώθηκε. Τὸν πληγῶσε μία γυναίκα μὲ μία κεραμίδα, ὅταν τὸν εἶδε νὰ κυνηγᾷ τὸν γιὸ τῆς.

Ἐκεῖνος ἔπειτα πληγωμένον τοῦ πῆρε τὸ κεφάλι.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἡ Ἡπειρος ἄρχισε νὰ χάνῃ τὴν δύναμὶ τῆς καὶ οἱ Ρωμαῖοι εὐκολὰ τὴν ὑποδούλωσαν. Ἔτσι ἡ Ἑλλάδα μας λίγο - λίγο ἔπεσε στὴν κυριαρχία τῶν Ρωμαίων.

* * *

— Γιὰ τὴν ἐκστρατεία τοῦ Πύρρου στὴν Σπάρτη διηγοῦνται ἓνα χαρακτηριστικὸ γεγονός ποὺ τιμᾷ τὶς Σπαρτιάτισσες. Μπορεῖτε νὰ τὸ διαβάσετε στὸ ἀναγνωστικὸ σας. Ἀξίζει πολὺ. Ρωτήστε καὶ τὸ δάσκαλό σας.

— Σὲ μιὰ μάχη τοῦ Πύρρου ἐναντίον τῶν Ρωμαίων ἔπεσαν πολλοὶ νεκροὶ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. Ὁ Πύρρος βέβαια νίκησε ἀλλὰ ἡ καταστροφὴ ἦτο μεγάλη. Βλέποντας τὸ πεδῖον τῆς μάχης εἶπε στοὺς ἀξιωματικούς του. Μία τέτοια νίκη ἂν κερδίσαμε ἀκόμη θὰ καταστραφοῦμε.

Καὶ ἀλήθεια ἔτσι ἔγινε. Δὲν ἦταν ἀλήθεια τολμηρὴ ἡ ἐκστρατεία αὐτὴ τοῦ Πύρρου; Πῶς τὴν βρίσκετε; Τί ἄλλο ἤμποροῦσε νὰ κάμῃ; Βρῆτε πληροφορίες γιὰ τὸ Μαντεῖον τῆς Δωδώνης.

3. Τὰ ἄλλα Ἑλληνικὰ κρατίδια

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάδα δὲν βρισκόταν σὲ καλὴ κατάστασι. Οἱ βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας βέβαια κυριαρχοῦσαν ἀκόμη. Οἱ πόλεις ὅμως δὲν ἐννοοῦσαν νὰ ὑποταχθοῦν στὸ συμφέρον τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ὑπερήφανη Σπάρτη ζητοῦσε νὰ γίνῃ ἡγεμονικὴ πόλις. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ Ἀθήνα. Καὶ ὅμως καμμία δὲν εἶχε τὴ δύναμι.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἔγινε κάτι ἄλλο σοβαρὸ. Πόλεις πολλὲς ἔκαναν συμμαχία μεταξύ τους. Αὐτὲς οἱ συμμαχίες λέγονταν Συμπολιτεῖες.

1.— Ἀχαικὴ Συμπολιτεία. Στὴ Συμπολιτεία

αὐτὴ εἶχαν λάβει μέρος πολλὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου, ὅπως ἡ Πάτρα, τὸ Αἴγιον, ἡ Αἴγινα, τὸ Ἄργος, ἡ Ἀρκαδία, καὶ ἄλλες ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Σπάρτη. Οἱ πόλεις αὐτὲς ἔβλυναν τὰ ζητήματα καὶ τὶς διαφορὰς μεταξύ τους, χωρὶς νὰ κάνουν πολέμους. Ἡ Σπάρτη ὅμως ἤθελε νὰ ἐπεμβαίῃ στὰ ζητήματά τους. Μάλιστα ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης ζήτησε ἀνεξαρτησία ἀπὸ τὴν Μακεδονικὴ κυριαρχία καὶ ἦλθε σὲ πόλεμο μετὰ τὴν Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία.

Οἱ Ἀχαιοὶ μετὰ τὸν ἀρχιστράτηγόν τους τὸν Ἄρατο πρῶτα καὶ ὕστερα τὸν Φιλοποίμενα συμμάχησαν μετὰ τὸν βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονο καὶ νίκησαν τοὺς Σπαρτιᾶτες σὲ πολλὰς μάχας. Ἔτσι ἔχυναν συνεχῶς δύναμι γιὰ τὴν ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ βρίσκονται συνεχῶς σὲ διαμάχας μετὰ τὶς ἄλλες πόλεις.

2.— Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία. Σ' αὐτὴν ἀνῆκαν οἱ πόλεις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἐπειτα πῆραν μέρος καὶ πόλεις τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Κεφαλληνίας. Θέλοντας νὰ γίνουν ἀνεξάρτητες ἀπὸ ἄλλη κυριαρχία τὸν περισσότερο καιρὸ βρίσκονταν σὲ πόλεμο, ἄλλοτε μετὰ τοὺς Μακεδόνες καὶ ἄλλοτε μετὰ τὴν Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία.

Σ' ἓναν πόλεμο μετὰ τὴν Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία, ποὺ ἐκράτησε 3 χρόνια (ἀπὸ τὸ 220—217 π.Χ.), ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος βοήθησε τοὺς Πελοποννησίους καὶ κατέστρεψαν ὅλες τὶς πόλεις τῆς Αἰτωλίας καὶ τὶς ἀνάγκασε νὰ υπογράψουν κανονικὴ εἰρήνη.

Ἔτσι, οὔτε στὴν Πελοπόννησο οἱ πόλεις ἦσαν ἰσχυρὲς ὅπως πρῶτα, οὔτε στὴν Στερεὰ Ἑλλάδα. Ὁ Πύρρος καὶ ἡ Ἡπειρος δὲν ὑπάρχουν πιά. Μόνον ἡ Μακεδονία μένει κάπως δυναμικὴ.

Σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι βρισκόταν ἡ Ἑλλάδα, ὅταν ἐφάνηκε ὁ φοβερὸς ἐχθρὸς, οἱ Ρωμαῖοι.

4. Οἱ Ρωμαῖοι ὑποτάσσουν τὴν Ἑλλάδα

Οἱ Ρωμαῖοι, ποὺ ζητοῦσαν ἀφορμὴ νὰ πατήσουν πόδι στὴν Ἑλλάδα ἐπιφοιτήθηκαν ἀπὸ τὴν κατάστασι αὐτὴ. Ἐβάλαν τοὺς Αἰτωλοὺς νὰ διαλύσουν τὴν Εἰρήνη. Ἀρχισε τότε ἓνας πόλεμος ποὺ ἐκράτησε 7 ὁλόκληρα χρόνια. Ὁ Φίλιππος μετὰ τὸν Φιλοποίμενα τῆς Ἀχαϊκῆς Συμπολιτείας στὸ τέλος νίκησαν, ἀφοῦ τόσες καταστροφὰς ἐγίναν καὶ τόσο αἷμα ἑλληνικὸ χύθηκε. Αὐτὸς ὠνομάστηκε πρῶτος Μακεδονικὸς πόλεμος.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ χρόνια καὶ πολλὰς πόλεις τῆς Νοτίου

Ἑλλάδος κήρυξαν πόλεμο ἐναντίον τῆς Μακεδονίας τοῦ Φιλίππου. Μάλιστα ζήτησαν βοήθεια καὶ ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους.

Οἱ Ρωμαῖοι ποὺ ζητοῦσαν ἀφορμὴν ἔστειλαν τὸν ἔξυπνο καὶ δραστήριο Φλαμίνιο ποὺ νίκησε τὸ Φίλιππο στὴ μάχη κοντὰ στὶς Κυνὸς Κεφαλαὶ τὸ 197 π.Χ. Ἀνάγκασε τὸν Φίλιππο νὰ παραδώσῃ ὅλο τὸν στόλο καὶ νὰ πληρώσῃ βαρεῖς φόρους. Αὐτὸς εἶναι ὁ Β΄ Μακεδονικὸς Πόλεμος (200—197). Ὑστερα προχώρησε μέχρι τὴν Ἀθήνα καὶ τίς πόλεις τῆς Ἀχαϊκῆς Συμπολιτείας. Αὐτὸς βέβαια δὲν ἔκαμε καταστροφές. Ὅταν ὅμως ἐτόλμησαν οἱ Ἕλληνες νὰ κινήθωῦν πάλι ἐναντίον τῶν Ρωμαίων, ἔπαθαν μεγάλη καταστροφή. Οἱ Ρωμαῖοι ἔστειλαν τὸν ἄγριο καὶ φοβερὸ Μόμμιο, ποὺ μὲ τὸν στρατό του κατέλαβε ὀλόκληρη τὴν Πελοπόννησο.

Στὴν Κόρινθο ἔσφαξε ὅλα τὰ παιδιά καὶ τοὺς ἄνδρες. Τὶς γυναῖκες ἄλλες τίς ἐπῆρε σκλάβες καὶ ἄλλες τίς ἐφόνευσε. Ἐκάψε καὶ κατέστρεψε ὀλόκληρη τὴν πόλι. Τίποτα πιά δὲν ἀπέμεινε.

Πάνω ἀπὸ 400 χρόνια οἱ Ρωμαῖοι μένουν κύριοι στὴν Ἑλλάδα. Πότε θὰ σηκωθοῦν οἱ 300 τοῦ Λεωνίδα νὰ ξαναζωντανέψουν τὴν ἀρχαία δόξα ; Πότε θὰ ἀντηχήσῃ ἡ φωνὴ τῆς Σαλαμῖνος: Ἴτε παῖδες Ἑλλήνων! Ἐμπρὸς παιδιά τῆς Ἑλλάδος νὰ διώξωμε τὸν τύραννο. Ἀλλοίμονο ! Νέκρα καὶ ἐρημιὰ βασιλεύει παντοῦ.

Καὶ ὅμως. Ἄν αὐτὴ τῆ φορὰ δὲν σηκώθηκαν οἱ μαχητὲς νὰ ἐλευθερώσουν τὴν πατρίδα των μὲ τὸν πόλεμο, στάθηκαν ὅμως ψηλά ἡ Ἑλληνικὴ σοφία καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ζωντάνεια, ποὺ σὸ τέλος καὶ αὐτοὺς τοὺς Ρωμαίους ἔκαμαν Ἕλληνες.

Οἱ Ρωμαῖοι ἔμαθαν τὴν Ἑλληνικὴ Τέχνη καὶ σπουδάσαν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Οἱ πλούσιοι ἔρχονταν νὰ σπουδάσουν στὴν Ἀθήνα. Οἱ σοφοὶ διδάσκαλοι πήγαιναν στὴν Ρώμη νὰ διδάξουν τὰ παιδιά τῶν Ρωμαίων. Σιγὰ - σιγὰ ἐπεκράτησε ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ τὸ Ρωμαϊκὸ κράτος τῆς Ἑλλάδος ὠνομάστηκε Βυζαντινὸ. Ἐγινε Ἑλληνικόν. Πῶς ἔγινε τὸ θαῦμα αὐτό ; Αὐτὸ θὰ μάθωμε ἐν συνεχείᾳ στὴν Ε΄ τάξι.

Ἐνας Ρωμαῖος σοφὸς εἶπε κάποτε. « Ἐμεῖς κτακτήσαμε τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸν πόλεμο καὶ οἱ Ἕλληνες μᾶς κατέκτησαν μὲ τὸ πνεῦμα των ».

—Τί σημαίνουν αὐτὰ καὶ γιατί τὰ εἶπε ;

—Ποιά εἶναι ἡ αἰτία τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος στοὺς Ρωμαίους;

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Σελ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

3-8

ΙΑΣΟΝΑΣ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΝ. ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ

1. 'Ανατροφή του 'Ιάσονα	9
2. 'Ο 'Ιάσοντας στο παλάτι του Πελοία	10
3. 'Ο Φορβός, ή 'Ελλη και τὸ Χρυσόμαλλο δέριμα	11
4. 'Ο 'Ιάσοντας ὀργανώνει τὸ ταξίδι	12
5. 'Ο 'Ιάσοντας με τοὺς 'Αργοναῦτες στὴν Κολχίδα	14
6. Τὰ κατορθώματα τοῦ 'Ιάσονα	15
7. 'Ο 'Ιάσοντας παίρνει τὸ χρυσόμαλλο δέριμα	17

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ ΤΡΩ-ΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Τὰ τραγούδια τοῦ 'Ομήρου	20
1. 'Ο ὑπερήφανος Πάρις	21
2. Τὸ μῆλον τῆς 'Εριδος καὶ ὁ Πάρις	22
3. 'Ο Πάρις ἀρπάζει τὴν ὄραλα 'Ελένη	24
4. Οἱ 'Ελληνες ἐτοιμάζουν τὴν ἑκαταρατεία	25
5. 'Η 'Ιφιγένεια ἡ ἥρωική 'Ελληνοπούλα	27
6. Οἱ 'Ελληνες πολιορκοῦν τὴν Τροία	29
7. 'Ο μῦθος τοῦ 'Αχιλλέα	31
8. 'Ο θυμὸς τοῦ 'Αχιλλέα	32
9. 'Ο Πάτροκλος φονεύεται	33
10. 'Ο 'Αχιλλέας σκοτώνει τὸν 'Εκτορα	36
11. 'Ο 'Αχιλλέας σκοτώνεται	37
12. 'Ο Δοῦρειος ἵππος καὶ ἡ καταστροφή τῆς Τροίας	38
13. Οἱ 'Ελληνες γυρίζουν στὴν 'Ελλάδα	42

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

1. 'Ο 'Οδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Κικόνων	44
2. Στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων	45
3. Στὴν χώρα τῶν Κυκλώπων	46
4. 'Ο 'Οδυσσεύς τυφλώνει τὸν Πολύφημο	48
5. Στὴ νησί τοῦ Αἴολου	50

	Σελ.
6. Στὴ χώρα τῶν Λαιστρηγόνων	51
7. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴν θεὰ Κίρκη	52
8. Στὸ νησί τῶν Σειρήνων	53
9. Στὴ Σκύλα καὶ στὴ Χάρυβδη	54
10. Στὸ νησί τοῦ Ἥλιου	55
11. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἡ Καλυψώ	55
12. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἡ Ναυσικά	57
13. Στὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου	58
14. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴν Ἰθάκη	61
15. Ὁ Ὀδυσσεύς γνωρίζει τὸν γιό του	62
16. Ἡ Πηνελόπη ἡ πιστὴ γυναίκα	63
17. Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ Παλάτι του	65
18. Ὁ Ὀδυσσεύς σκοτώνει τοὺς μνηστήρες	66
19. Ὁ Ὀδυσσεύς πεθαίνει εὐτυχισμένος	68
Τελευταῖα λόγια	70

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σελ.

73 78

Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Οἱ Μακεδόνες	<i>Δρ Γαβριηλ</i>	79
---------------------------	-------------------	----

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ

1. Τὰ πρῶτα ἔργα του	81
2. Ὁ Φίλιππος κατεβαίνει στὴν Ἑλλάδα	82
3. Ἡ μάχη στὴν Χαϊρώνεια	83
4. Ἡ ἐνότης τῶν Ἑλλήνων. Θάνατος τοῦ Φιλίππου	85

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

1. Ἡ ἀνατροφή τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου	87
2. Ὁ Ἀλέξανδρος Ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων	89
3. Ἡ μάχη στὸ Γρανικό	91
4. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐλευθερώνει τὴν Μ. Ἀσία	92
5. Ἡ μάχη στὴν Ἴσσο	93
6. Ὁ Ἀλέξανδρος στὴν Αἴγυπτο θριαμβευτῆς	96
7. Ἡ μάχη στὰ Γαυγάμηλα	97
8. Ὁ Ἀλέξανδρος στὴν Ἰνδία	98
9. Ἡ δόξα καὶ τὸ τέλος τοῦ Ἀλεξάνδρου	100

ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

1. Οἱ πρῶτες ἐριδες	102
2. Ἡ μάχη στὴν Ἴψο. Διανομὴ τοῦ κράτους	103
3. Ἡ ζοὴ καὶ τὸ τέλος τῶν μικρῶν κατατῶν	104

ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΚΥΡΙΑΡΧΟΙΝ

1. Τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος	106
2. Οἱ πόλεμοι τοῦ Πύρρου	107
3. Τὰ ἄλλα ἑλληνικὰ κρατίδια	108
4. Οἱ Ρωμαῖοι ὑποτάσσουν τὴν Ἑλλάδα	109

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

1. ΕΤΣΙ ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΜΟΥ
Τάξις Β'. — Α. Κούλα.
2. ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
Τάξις Γ'. — Δ. Βακάλη.
3. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ
Τάξις Γ' — Ν. Τζουβαλά, Δ. Ἀγιαννιτοπούλου.
4. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
Τάξις Γ'. — Ε. Ρεμπά, Τ. Ἀλεξοπούλου.
5. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
Τάξις Γ'. — Α. Μπενέκου.
6. ΙΣΤΟΡΙΑ: Αον ΕΤΟΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
Τάξις Γ' - Δ'. — Α. Μπενέκου.
7. ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ
Τάξις Δ'. — Ν. Πράσσου, Α. Κακαβούλη.
8. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
Τάξις Δ'. — Α. Κακαβούλη, Ν. Πράσσου.
9. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ
Τάξις Δ'. — Δ. Ἀγιαννιτοπούλου, Ν. Τζουβαλά.
10. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Τάξις Δ'. — Α. Μπενέκου.
11. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ: Βον ΕΤΟΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
Τάξις Γ' - Δ'. — Α. Μπενέκου.
12. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
Τάξις Ε'. — Χ. Δεληγικοπούλου, Γ. Δεληγικοπούλου.
13. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: Αον ΕΤΟΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
Τάξις Ε' - ΣΤ'. — Γ. Δεληγικοπούλου, Δ. Κόντη.
14. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: Βον ΕΤΟΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
Τάξις Ε' - ΣΤ'. — Γ. Δεληγικοπούλου, Δ. Κόντη.
15. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
Τάξις ΣΤ'. — Δ. Κόντη, Τ. Ἀλεξοπούλου.
16. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ
Τάξις Ε'. — Δ. Ἀγιαννιτοπούλου, Ν. Τζουβαλά.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΛΕΩΝ. ΚΟΥΛΑΣ

Κηφισίας 18, ΑΘΗΝΑΙ 609, Τηλ. 524-107 και 527-846.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ: Α. ΚΑΡΑΒΙΑΣ

Ἴπποκράτους και Ἀκαδημίας 58, Ἀθήναι 143, Τηλ. 614-315.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής